

แรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูง

นางสาวสุดารัตน์ ศรีสุรกานต์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Motivation for Activities of Public Consciousness in Individuals with
High Economic Potential

Miss Sudaratn Srisurakarnt

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science Program in Mental Health

Department of Psychiatry

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic Year 2014

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มี
	ศักยภาพทางธุรกิจสูง
โดย	นางสาวสุดารัตน์ ศรีสุรگانต์
สาขาวิชา	สุขภาพจิต
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตร พิทยรัตน์เสถียร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	อาจารย์ศิริวรรณ ศิริบุญ

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะแพทยศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์โศภณ นภาธร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(นายแพทย์ภูซงค์ เหล่ารุจิสวัสดิ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตร พิทยรัตน์เสถียร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์ศิริวรรณ ศิริบุญ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(วรเชษฐ เขียวจันทร์)

สุดารัตน์ ศรีสุรกันต์ : แรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้ที่มีศักยภาพทางธุรกิจสูง (Motivation for Activities of Public Consciousness in Individuals with High Economic Potential) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. นพ.ณัฏฐ์ พิทยรัตน์เสถียร, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: อ.ศิริวรรณ ศิริบุญ, หน้า.

เหตุผลของการทำวิจัย : มีการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะมากมาย แต่ปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้ที่มีศักยภาพทางธุรกิจสูงในประเทศไทย ยังไม่ได้มีการศึกษา

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้ที่มีศักยภาพทางธุรกิจสูง

รูปแบบการวิจัย : การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

สถานที่ทำการศึกษา : กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตัวอย่างและวิธีการศึกษา : ศึกษาผู้ที่มีศักยภาพทางธุรกิจสูงทั้งชายหญิงคัดเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงซึ่งเป็นผู้มีศักยภาพทางอาชีพและมีผลงานทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะอย่างต่อเนื่อง เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ส่วนบุคคลเชิงลึก ใช้เวลา 60 - 90 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย คำถามที่ใช้สัมภาษณ์ระดับลึก

ผลการศึกษา : ปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้ที่มีศักยภาพทางธุรกิจสูงได้แก่ ประสบการณ์ในวัยเด็กที่เกิดจากพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัวและการเลี้ยงดูของบุคคล นิสัยพื้นฐานด้านการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การคาดหวังผลลัพธ์ รองลงมาคือกลุ่มเพื่อนในปัจจุบัน จากนั้นจึงเป็นเหตุการณ์สำคัญในชีวิต และความศรัทธาคำสอนในศาสนา ส่วนที่ได้จากงานวิจัยเพิ่มเติมขึ้นมาก็คือ ความต้องการการเติมเต็มความสมบูรณ์ในชีวิต ทั้งด้านความสามารถและด้านจิตใจ

สรุป : ควรจะนำปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะไปปลูกฝังกระตุ้น พัฒนาโปรแกรมการศึกษา การสร้างกระบวนการเรียนรู้ สื่อบัณฑิต ต่างๆในสังคม เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รูปแบบของกิจกรรมที่ปลูกจิตสำนึกต่อสังคมในระบบการศึกษา ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงระบบการศึกษาที่มีผลน้อยมากต่อการปลูกฝังเรื่องดังกล่าว ยิ่งไปกว่านั้น งานวิจัยนี้น่าจะเป็นส่วนจุดประกายให้มีการศึกษาในเชิงลึกยิ่งขึ้นในส่วนของ การสร้างแรงจูงใจในผู้ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง ซึ่งถือเป็นกลุ่มคนที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาสังคมไทยในระดับประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศในด้านกายภาพ และจิตใจต่อไป

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา สุขภาพจิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

5674262230 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEYWORDS: MARITAL SATISFACTION,FEMALE,INFERTILITY

SUDARATN SRISURAKARNT: Motivation for Activities of Public Consciousness in Individuals with High Economic Potential. ADVISOR: NUTTORN PITYARATSTIAN, CO-ADVISOR: SIRIWAN SIRIBOON, pp.

Background :There are studies mention about the factors of Motivation for Activities of Public Consciousness.However, Motivation for Activities Consciousness in Thai Individuals with High Economic Potential

Design :Qualitative Descriptive Study.

Setting : Thailand.

Objective : To examine motivation for activities of public consciousness individuals with high economic potential.

Design : Qualitative Descriptive Study.

Setting : Thailand.

Materials and Methods : Data were collected from The business potential of both men and women recruited crema specific examples , the potential contribution to the profession and public awareness activities that are ongoing . Data collected by means of in-depth personal interviews take 60-90 minutes were used in this study . Questions used in-depth interviews

Results : Factors that cause the motivation to do things that are in the public consciousness, including high business potential.Childhood experiences caused by the behavior of individuals, families and parenting.The basic character of compassion for others.The expected results Followed by the group today. Then a major life events. And faith doctrines. Part of the research was further improved. Needs are full of life. Both the ability and the mind.

Conclusion : Factors that should be taken to encourage motivation in activities that stimulate public consciousness to cultivate. Pro Development Education Department The learning process in social media to create motivation to do with public awareness more effectively. Especially Forms of social activities to raise awareness in the education system. The results of this study point to the education system has done little to instill such matters. Moreover This research seems to be the spark for a more in-depth study of motivation in creating a high economic potential. This is a group of people with a high potential for social development in the country, Thailand. For the benefit of developing countries in physical terms.

Department: Psychiatry

Field of Study: Mental Health

Academic Year: 2014

Student's Signature

Advisor's Signature

Co-Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ของผู้วิจัยสามารถสำเร็จได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือของบุคคลต่างๆ ผู้วิจัยขอขอบคุณในการให้ความรู้และความช่วยเหลือไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตร พิทยะรัตน์เสถียร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความรู้และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ จึงทำให้การทำวิทยานิพนธ์ประสบผลสำเร็จ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์ศิริวรรณ ศิริบุญ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความรู้และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ จึงทำให้การทำวิทยานิพนธ์ประสบผลสำเร็จ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความรู้ในการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพจิต

ผู้วิจัยขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความช่วยเหลือและข้อมูลในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบคุณ เพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างมากมาย

ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์เกษริน วงศ์กิตติขลิต ที่ให้คำปรึกษาในเรื่องการใช้ภาษาเชิงวิชาการ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ที่กำลังใจและสนับสนุนผู้วิจัยในเรื่องต่างๆ ตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	9
สารบัญรูปภาพ.....	10
บทที่ 1	11
บทนำ.....	11
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย.....	11
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)	12
1.3 สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis).....	12
1.4 การให้คำนิยามเชิงปฏิบัติการ (Operational Definition)	12
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย (Expected Benefit and Application).....	14
บทที่ 2	15
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
1. แนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness)	15
2. ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของอับราฮัม มาสโลว์.....	23
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23
4. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	24
บทที่ 3	25
วิธีดำเนินการวิจัย	25
รูปแบบการวิจัย (Research design)	25

ระเบียบวิธีวิจัย (Research methodology).....	25
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	25
วิธีการเก็บข้อมูล	26
การรวบรวมข้อมูล (Data collection).....	26
การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis).....	26
บทที่ 4	27
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	27
<u>ส่วนที่ 1:</u> การสรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มี ศักยภาพทางธุรกิจสูง.....	29
<u>ส่วนที่ 2:</u> ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview).....	1
บทที่ 5.....	29
สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	29
อภิปรายผลการวิจัย.....	31
ข้อจำกัดในการแปลผลวิจัย หรือการนำไปใช้.....	45
ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป.....	46
.....	48
รายการอ้างอิง	48
ภาคผนวก.....	49
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	50
เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย	56
แนวคำถามสัมภาษณ์ (In-depth Interview).....	58
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	60

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน (S6-S10)	27
ตารางที่ 2 สรุปภาพรวมของปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ ในผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูง.....	30

สารบัญญรูปภาพ

แผนภูมิที่ 1 สรุปรูปขอบเขตและกระบวนการศึกษา	30
แผนภูมิที่ 2 การสังเคราะห์บทบาทหน้าที่ขององค์กรทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการสร้าง ปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ.....	31

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

ในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจของประเทศไทยมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง และจากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจและการคลัง ได้แสดงให้เห็นว่า จำนวนคนจนที่มีอยู่ทั่วประเทศนั้นลดลงมากกว่าร้อยละ 45 ของประชากรเมื่อ 25 ปีก่อน แต่ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมกลับยังคงปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด ซึ่งปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดความแตกต่างเป็นอย่างมากระหว่างคนรวยกับคนจน^[1]

จากข้อมูลสถิติช่องว่างความเหลื่อมล้ำรายได้ระหว่างกลุ่มประชากรที่มีรายได้สูงสุดประมาณร้อยละ 20 กับกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำที่สุดประมาณร้อยละ 20 นั้นมีความห่างกันมากถึง 12 เท่า ยิ่งไปกว่านั้นกลุ่มผู้มีรายได้สูงสุดร้อยละ 20 มีรายได้คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 55 ของรายได้รวมทั้งประเทศ ในขณะที่กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 20 มีรายได้คิดเป็นสัดส่วนเพียงประมาณร้อยละ 4-5 ของรายได้รวมทั้งประเทศเท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นการกระจายรายได้ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา

ในส่วนของ ความยากจนเชิงบริบูรณ์ของไทย (Absolute poverty) พบว่าในปี 2550 มีสัดส่วนคนจนร้อยละ 8.5 จากจำนวนคนจน 5.4 ล้านคน ความยากจนของประเทศไทยลดลงอย่างมาก เนื่องจากการที่เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2543-2550 แต่ในด้านความยากจนเชิงเปรียบเทียบ (Relative poverty) กลับพบว่า อัตราส่วนของกลุ่มประชากรร้อยละ 20 ที่มีรายได้สูงสุด ซึ่งมีส่วนแบ่งรายได้ประมาณร้อยละ 57.2 ของรายได้ทั้งหมดในปี 2537 ลดลงเป็นร้อยละ 55.1 ในปี 2550 แต่ในขณะที่ประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 20 กลับมีรายได้ซึ่งมีส่วนแบ่งรายได้จากร้อยละ 4.1 ในปี 2537 เพิ่มมาอยู่ที่ร้อยละ 4.3 ในปี 2550

การกระจายรายได้ของไทยไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มคนที่มีส่วนแบ่งรายได้เพิ่มขึ้นคือ กลุ่มคนที่มีรายได้สูงสุดของประเทศ ดังนั้น ความแตกต่างของรายได้ยังคงอยู่ในระดับสูง วัดได้จากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (GINI Coefficient) ด้านรายได้ในปี 2550 อยู่ที่ค่า 0.5 ในปัจจุบัน

ยิ่งไปกว่านั้น ปัจจุบันสังคมไทยกลายเป็นสังคมแบบทุนนิยมที่ต้องใช้เงินซื้อทุกอย่าง การมีทรัพย์สินที่มากจะช่วยให้มีชีวิตที่ดีขึ้น โดยอาจก่อให้เกิดผลเสียแก่สังคม ยิ่งไปกว่านั้น คนไทยยังมีค่านิยมเกี่ยวกับความหรูหราอยากมีหน้ามีตา การนิยมความร่ำรวย มั่งคั่ง ทุกคนอยากจะได้ อยากจะมีทรัพย์สินเงินทอง รถยนต์ บ้าน ที่ดิน และคนที่ร่ำรวยจะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในสังคม^[2] ซึ่งทำให้ประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านวัตถุ แต่เกิดความเสื่อมทางด้านจิตใจ ที่แสดงให้เห็นได้ชัดเจนหลายประการ เช่น นิยมวัตถุ นิยมความหรูหราฟุ่มเฟือย ยกย่องคนรวย โดยไม่คำนึงถึงว่าจะร่ำรวยมาได้โดยวิธีใด เกิดการแข่งขันเอาเปรียบ ไม่คำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรม^[3]

การเบียดเบียนเอารัดเอาเปรียบนั้นนอกจากจะเบียดเบียนกันเองแล้ว ยังเบียดเบียนรุกราน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ที่ดิน ป่าไม้ แม่น้ำ สภาพธรรมชาติ ถูกรุกราน ยึดครอง ถูกทำลาย สภาพน้ำเน่าเสีย สภาพคนจนอยู่ในสลัมท่ามกลางตึกสูงอันทรูหราใหญ่โต สภาพความยากจน แร้นแค้นของคนในชนบท และสภาพเสื่อมโทรมทางสังคม อันเกิดจากความเสื่อมทางจิตใจมีมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากปัญหายาเสพติด โสเภณี โรคเอดส์และปัญหาอื่น ๆ รวมถึงการละเลยด้านศาสนาและ ประเพณีเป็นต้น^[3]

อย่างไรก็ตามในสังคม ก็ยังมีบุคคลจำนวนหนึ่งที่เป็นผู้มีศักยภาพสูงทางธุรกิจแต่ไม่ได้มีเป้าหมาย เพื่อแสวงหาความร่ำรวยเป็นเป้าหมายสูงสุดเพียงอย่างเดียว กลับเสียสละเวลาในการสร้างความ เจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมาทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะเพื่อสังคม ยกตัวอย่างเช่น อาจารย์ เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) ในปี พ.ศ. 2554 ได้รับ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ชั้น จตุตถดิเรกคุณาภรณ์ ผู้มี ผลงานภาพวาดราคาระดับร้อยล้านเพื่อเก็บในแกลเลอรีส่วนตัวของมหาเศรษฐีระดับโลก เป็นผู้ ออกแบบและอำนวยการสร้างวัดร่องขุน จังหวัดเชียงราย ถวายแด่พระพุทธศาสนาให้เป็นสมบัติ ของแผ่นดินไทยต่อไป เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์ว่าสิ่งใดเป็นแรงจูงใจให้บุคคลเหล่านั้นละโอกาสทางเศรษฐกิจมาทำ กิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะซึ่งแรงจูงใจของจิตสำนึกสาธารณะนี้อาจจะเกิดจากปัจจัยหลาย ประการ ซึ่งอาจจะมียปัจจัยร่วมที่เหมือนกันและ/หรือปัจจัยที่มีแนวโน้มไปในทางเดียวกันอยู่ หากเป็น เช่นนั้น ก็น่าจะนำปัจจัยร่วมนั้นมาถ่ายทอดให้แก่เด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ สังคมในปัจจุบันได้

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มีศักยภาพทาง ธุรกิจสูง

1.3 สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)

ไม่มี

1.4 การให้คำนิยามเชิงปฏิบัติการ (Operational Definition)

แรงจูงใจ หมายถึง แรงขับที่เป็นสาเหตุให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ทำกิจกรรม ไม่ใช่เพียงต้องการ เลียนแบบ แต่เป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอน มีกระบวนการ มีเป้าหมาย ไม่ว่าจะ เป็น เหตุการณ์ หรือ การ กระทำของบุคคลอื่น ที่ส่งผลกระทบต่อจุดตัดสินใจ จุดเปลี่ยนทางความคิด มีอิทธิพลต่อจิตใจมากมา ยจนเป็นพลังกระตุ้น เป็นแรงผลักดันให้แสดงออกในรูปของการกระทำกิจกรรมอย่างเต็มใจ และมีพลัง จนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย บรรลุวัตถุประสงค์ตามความต้องการได้

แรงจูงใจมีความเข้มข้นมากพอที่จะเป็นแรงผลักดันทางใจ ผู้ที่ถูกจูงใจเมื่อท้อหรือประสบความล้มเหลวได้แรงจูงใจเป็นส่วนหนึ่งในใจของผู้มีแรงจูงใจในทุกย่างก้าว ทำให้อุปสรรคเป็นเพียงทางผ่านสู่เป้าหมายหากมีแรงจูงใจ แรงจูงใจจะเกี่ยวเนื่องกับ self esteem เพราะถ้าเราไม่คิดว่าเราทำได้ เราจะไม่ลุกขึ้นมาทำ อาทิ แรงจูงใจในการบริการสาธารณะ(public service motivation: PSM)” ซึ่งหมายถึง แรงจูงใจ (motive) และการกระทำ (action) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการทำสิ่งที่ดีแก่ผู้อื่น (do good for others)ตลอดจนการเสริมสร้างสังคมที่อยู่ดีมีสุข (shape the well-being society) (Perry & Hondeghem, 2008, p. 3)

กิจกรรม หมายถึง การคิด การพูด และการกระทำ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ การบริหารจัดการ และการดำเนินงานขององค์กร (สถาบันไทยพัฒนา มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557)

จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม มีสำนึกในระบบคุณธรรม และจริยธรรมที่ดั่งามรู้จักเอาใจใส่ เป็นธรรมาปฏิบัติที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการแก้ไขปัญหาของสังคมด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ศักยภาพ หมายถึง ภาวะแฝง อำนาจหรือคุณสมบัติที่มีแฝงอยู่ในสิ่งต่างๆ อาจทำให้พัฒนาหรือให้ปรากฏ เป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้ เช่น เขามีศักยภาพในการทำงานสูง น้ำตกขนาดใหญ่มีศักยภาพในการให้พลังงานได้มาก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552)

ผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูง คือ บุคคลที่สามารถพัฒนากิจการ ให้ดำเนินไปได้อย่างมั่นคง มีผลกำไร มีความสามารถที่ทำให้ขยายตลาดได้กว้างขวางกว่าเดิม ทำให้ลดความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ มีแนวทางในการดำเนินงานอย่างรอบคอบ ปลอดภัยจากการขาดทุน เป็นการสื่อสารเกี่ยวกับทิศทางของธุรกิจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องหรือองค์กรที่สนับสนุนเงินให้ทราบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการขยายธุรกิจมีความเป็นไปได้^[3]

ครอบครัวที่ร่ำรวยมี อิสรภาพทางการเงินและมั่งคั่ง คือ การมีหลักประกันทางการเงินที่มั่นคงเพียงพอที่จะใช้ชีวิตอย่างสุขสบาย ตามสมควรแก่อัตภาพ โดยไม่ต้องพึ่งพาใครมากจนเกินไป และไม่ต้องหวาดผวากับเรื่องเงินๆ ทองๆ ว่าจะมีไม่พอกับการใช้จ่ายใช้สอยเพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

เกณฑ์การคัดเลือกอาสาสมัคร

ผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูง ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ โดยพิจารณาจากการผ่านเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งจากข้อกำหนดเบื้องต้น คือ

1. มาจากพื้นฐานครอบครัวที่มีฐานะมั่งคั่ง คือ มีทรัพย์สินมากมาย มีทรัพย์สินเหลือ มีทรัพย์สินมาก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552)

2. จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปหรือเป็นวิชาชีพที่ทรงคุณวุฒิ เช่น แพทย์ อัยการ ผู้พิพากษา ซึ่งมาจากพื้นฐานของผู้มีศักยภาพของอาชีพ

3. มีศักยภาพในอาชีพ คือ บุคคลที่มีภาวะแฝงหรืออำนาจแฝงที่มีอยู่ในปัจจัยการประกอบอาชีพ ได้แก่ ทุน บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และระบบการจัดการที่นำมาจัดการให้ตรงกับองค์ประกอบความมั่นคงในอาชีพ จะสามารถทำให้อาชีพมั่นคงและปรากฏให้ประจักษ์ได้ (How to development of

career, 2012) หรือการงานสุจริตแล้วสามารถในการพัฒนาตนเอง สร้างความก้าวหน้าให้แก่ตนเอง จากการประกอบอาชีพโดยสุจริตได้ จนมีฐานะมั่งคั่งได้

กิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสำนึกในระบบคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม ทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและมีแนวโน้มจะทำต่อไปในอนาคต โดยเป็นกิจกรรมที่อยู่นอกเหนือเวลาทำงานตามปกติ โดยผ่านการคัดเลือกและตรวจสอบคุณสมบัติจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ

กิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ มีเกณฑ์คัดเลือกโดยพิจารณาจากการผ่านเกณฑ์จากข้อกำหนดดังต่อไปนี้ครบทุกข้อ

1. กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
2. กิจกรรมที่มีสำนึกในระบบคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม
3. กิจกรรมที่ทำเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคม
4. การทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และมีแนวโน้มจะทำต่อไปในอนาคต
5. กิจกรรมที่อยู่นอกเหนือเวลาทำงานตามปกติ

กล่าวโดยสรุปคือ คุณสมบัติอาสาสมัครในงานวิจัย ต้องผ่านเกณฑ์ทั้งเกณฑ์คัดเลือกผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูงและเกณฑ์การทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะทั้งสองอย่างครบถ้วน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย (Expected Benefit and Application)

1. การศึกษาแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้ที่มีศักยภาพทางธุรกิจสูง ทำให้ได้เห็นจุดเปลี่ยนในจิตใจของบุคคลที่มีศักยภาพสูงในสังคม
2. ผลจากการศึกษาสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายทางการศึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้คนในสังคมมีจิตสำนึกสาธารณะโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน
3. สามารถนำข้อมูลจากการศึกษาไปเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆในเชิงสร้างสรรค์ เช่น นำไปสร้างโปรแกรมยกระดับจิตใจของคนในสังคม วงการบันเทิงนำข้อมูลที่ได้ไปปรับเป็นบทละครเพื่อเผยแพร่ในรูปแบบของละครคุณธรรม เป็นต้น
4. ผู้ศึกษาผลงานวิจัยนี้อาจจะได้พบมุมมองและแง่คิดที่ลึกซึ้ง ได้เห็นวิธีการก้าวผ่านประสบการณ์สำคัญตั้งแต่วัยเด็กจนถึงปัจจุบัน การเลือกเส้นทางเดินของชีวิต รวมถึงแง่มุมในการมองเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาแล้วทำให้เกิดแรงบันดาลใจให้มีเป้าหมายสวนทางกับวิถีสังคมในระบบทุนนิยม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ(Public Consciousness)
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึก
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ
 - 1.2.1 จิตสาธารณะ
 - 1.2.2 จิตอาสา(Volunteer Spirit)
 - 1.2.3 จิตสำนึกต่อสังคม(Social Consciousness)
 - 1.2.4 ทฤษฎีปรารถนียม
 - 1.2.4.1 ทฤษฎีปรารถนียมเชิงจิตวิทยา
 - 1.2.4.2 ทฤษฎีปรารถนียมเชิงชีววิทยา
 - 1.2.4.3 ทฤษฎีปรารถนียมต่างตอบแทน
2. ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของอับราฮัม มาสโลว์
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 3.1.2 งานวิจัยในประเทศ
4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness)

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึก

จิตสำนึกเป็นสมบัติที่เกิดมาพร้อมความเป็นมนุษย์ แต่สามารถพัฒนาอบรมกล่อมเกลามาได้ด้วยกระบวนการปลูกฝังทางวัฒนธรรมหรือผ่านกระบวนการเรียนรู้ (ชญาณิน เจริมมาก, 2547)

Madhu Raj (1996) กล่าวว่า จิตสำนึก เป็นคำที่ไม่สามารถให้คำจำกัดความได้ชัดเจน แต่สามารถให้คำอธิบายที่ใกล้เคียงได้ 2 แนวทาง แนวทางแรก หมายถึง ความคิดที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง และแนวทางที่สอง หมายถึง จิตสำนึกของบุคคล เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีอยู่ตลอดเวลาแม้ช่วงว่างของเวลา เช่น การนอนหลับ

สมพงษ์ สิงหะพล^[4] ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจิตสำนึก 3 ด้านหลักๆ ประกอบด้วย

(1) **จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง** (Self Consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเอง ทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป

(2) **จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น** (Others Oriented Consciousness) เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในกลุ่มชนหนึ่ง สังคมหนึ่ง

(3) **จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคมหรือจิตสำนึกสาธารณะ** (Social or Public Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกันหรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน เช่น จิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมือง จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกด้านสุขภาพ เป็นต้น

สุพจน์ ทรายแก้ว (2546)^[5] กล่าวว่า จิตสำนึกของบุคคลเป็นสภาวะทางจิตใจก่อนการแสดงออกเชิงพฤติกรรมทางกายของบุคคล เป็นผลมาจากทัศนคติ บรรทัดฐานทางสังคม นิสัย และผลที่คาดว่าจะได้รับหลังจากการทำพฤติกรรมนั้น โดยการก่อตัวของจิตสำนึกเป็นกระบวนการก่อรูปที่มีความต่อเนื่อง ยากที่จะกำหนด แยกแยะ หรือทำการจัดลำดับชั้น เพื่อบ่งชี้ว่าบุคคลมีความรู้สึกอยู่เท่าใดได้อย่างชัดเจน

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2541) ใช้คำว่า “จิตสำนึก”(Consciousness) พร้อมทั้งได้อธิบายว่า จิตสำนึกเป็นสภาวะจิตใจที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด ความปรารถนาต่างๆ สภาวะจิตใจดังกล่าวเกิดการรับรู้ซึ่งมีความหมายเหมือนกับการรับรู้ตัว (Awareness) อันเป็นผลจากการประเมินค่า การเห็นความสำคัญซึ่งเป็นสิ่งที่ได้มาจากทัศนคติ (Attitude) ความเชื่อ (Beliefs) ค่านิยม (Values) ความเห็น (Opinion) และความสนใจ (Interest) ของบุคคล คำว่า “จิตสำนึก” มีความหมายใกล้เคียงที่สุดกับคำว่า “ความเชื่อ (Beliefs)” ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากการรวบรวมและสัมพันธ์กันของประสบการณ์ของคน โดยทำหน้าที่ประเมินค่าของจิตใจว่าสิ่งใดเป็นสิ่งสำคัญ หากปราศจากความเชื่อประสบการณ์ต่างๆ ที่คนมีอยู่นั้น ก็จะอยู่เพียงในความทรงจำ ไม่มีส่วนใดมีความสำคัญเด่นชัดขึ้นมา แต่หากว่าประเมินค่าแล้วตระหนักถึงความสำคัญที่มีต่อสิ่งนั้นแสดงว่า จิตสำนึกถึงสิ่งนั้นๆ ของบุคคลได้เกิดขึ้นแล้ว จิตสำนึกของบุคคลเป็นสภาวะที่จิตใจก่อนการแสดงออกเชิงพฤติกรรมทางกายภาพของบุคคล การมีจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งหนึ่งไม่ทำให้คนต้องแสดงออกตามจิตสำนึกเสมอไป พฤติกรรมแสดงออกใดๆ ของมนุษย์นั้นเป็นผลมาจากเหตุและปัจจัย 4 ประการ ซึ่งประกอบด้วย

- (1) ทัศนคติ
- (2) บรรทัดฐานของสังคม
- (3) นิสัย
- (4) ผลที่คาดว่าจะได้รับหลังจากการทำพฤติกรรมนั้นๆ แล้ว

จากนิยามและคำอธิบายต่างๆ เกี่ยวกับ**จิตสำนึก**ดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า **จิตสำนึก** เป็นพฤติกรรมภายในอย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่แสดงออกถึงสภาวะทางจิตใจที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด ความปรารถนาต่างๆ เป็นสภาวะทางจิต เป็นความตื่นตัว และรู้ตัว อีกทั้งยังสามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสทั้งห้า เป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ต่างๆ ของมนุษย์ที่รวมตัว

กันขึ้น มีความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ต่างๆเหล่านั้น และประเมินค่าสิ่งเหล่านั้นออกมาเป็นจิตสำนึก

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะ

มีผู้กล่าวถึงจิตสำนึกสาธารณะโดยมีคำใช้เรียกแตกต่างกัน อาทิ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) เรียกว่า จิตสาธารณะ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2543)^[6] เรียกว่า สำนึกทางสังคม จิตสำนึกทางสังคม (Social Consciousness) หรือ จิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) คือ การตระหนักรู้ และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกันกับตน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2524)

ราชบัณฑิตยสถาน (2538) ให้ความหมายคำว่า “สาธารณะ” หมายถึง ทัวไปเกี่ยวกับประชาชน และสาธารณะสมบัติว่า ทรัพย์สินส่วนรวมของประชาชน

ซิลล์ส (Sills, 1972) กล่าวว่า “สาธารณะ” เป็นความรู้สึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

สอ เสถบุตร (2530) ได้แปลความหมายคำว่า Public เป็นภาษาไทยว่า “สาธารณะ” ซึ่งหมายถึง ที่สาธารณะ ชุมชน เปิดเผย การเผยแพร่ สิ่งที่เป็นของทั่วไป เช่น ถนนหลวง สิ่งที่เป็นของรัฐบาล และสิ่งที่เป็นของประชาชน

จากนิยามและคำอธิบายข้างต้นของคำว่า “สาธารณะ” ทำให้สามารถสรุปได้ว่าหมายถึง สิ่งของ บุคคล สถานที่ และการกระทำ ที่เป็นของส่วนรวม ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะใช้ประโยชน์เป็นเจ้าของ ห่วงเห่นในสิ่งเหล่านั้นร่วมกัน

เมื่อรวมคำว่า จิตสำนึกและสาธารณะ จึงได้คำว่า จิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

กนิษฐา นิตศน์พัฒนา และคณะ (2541) ได้ให้ความหมายของคำว่า “จิตสำนึกสาธารณะ” ว่าเป็นคำเดียวกับคำว่าจิตสำนึกทางสังคม หมายถึง การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี (2541)^[7] กล่าวว่า การมีจิตสำนึกสาธารณะคือ มีจิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม คำนึงถึงความสำคัญของสิ่งอันเป็นของที่ต้องใช้ หรือมีผลกระทบร่วมกันในชุมชน เช่น ป่าไม้ ความสงบของชุมชน

หฤทัย อาจเป็รุ (2544)^[8] ให้ความหมายและอธิบายคำว่า “จิตสำนึกสาธารณะ” ว่า คือ ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์ โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนว่าสามารถร่วมแก้ไขปัญหาได้ และลงมือกระทำ เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ โดยการเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาร่วมกันกับคนในสังคม⁽⁴⁾

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544) กล่าวว่า “จิตสำนึกสาธารณะ” หมายถึงกระบวนการคิดและลักษณะของบุคคล ที่มีการปฏิบัติโดยมีกระบวนการในระดับบุคคลไปสู่สาธารณะมีความรักและรู้สึกเป็นเจ้าของสาธารณะ ต้องการที่จะทำประโยชน์มากกว่าที่จะรับจากสาธารณะ

พจน์ เพ็ญจริง (อ้างถึงสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 2542, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะว่า หมายถึง การเข้าร่วม รู้จักเอาใจใส่ เป็นธุระ ในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ มีความสำนึกและยึดมั่นในระบบคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม มีความละเอียดอ่อนต่อสิ่งผิด และมีความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น จึงอาจสรุปได้ว่า **จิตสำนึกสาธารณะ** หมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม มีสำนึกในระบบคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม รู้จักเอาใจใส่เป็นธุระ ปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการแก้ไข ปัญหาของสังคมด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

นอกจากนี้ ยังมีคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า จิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งพบว่ามีจำนวน 4 คำ ได้แก่ (1) จิตสาธารณะ (2) จิตอาสา และ (3) จิตสำนึกต่อสังคม (4) แรงจูงใจที่จะทำดีด้วยใจ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายและคำอธิบายแต่ละคำ ดังนี้

1.2.1 จิตสาธารณะ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2542: 14) ได้ให้ความหมายคำว่า “จิตสาธารณะ” ว่า เป็นการรู้จักเอาใจใส่ เป็นธุระ และเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อชาติ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552) กล่าวว่าไว้ว่า จิตสาธารณะเป็นการกระทำด้วยจิตวิญญาณที่มีความรักความห่วงใย ความเอื้ออาทรต่อคนอื่นและสังคมโดยรวม การมีคุณธรรมจริยธรรม และการไม่กระทำที่เสื่อมเสียหรือเป็นปัญหาต่อสังคม ประเทศชาติ การมีจิตที่คิดสร้างสรรค์ เป็นกุศล และมุ่งทำกรรมดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คิดในทางที่ดี ไม่ทำลายเบียดเบียนบุคคล สังคม วัฒนธรรมประเทศชาติและสิ่งแวดล้อม การกระทำและคำพูดที่มาจากความคิดที่ดี การลดความขัดแย้งและการให้ขวัญและกำลังใจต่อกันเพื่อให้สังคมโดยรวมมีความสุข

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543)^[9] ได้ให้ความหมายคำว่า จิตสาธารณะ ว่า หมายถึง ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัวมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม พยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจัง และมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง

ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550)^[10] ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะ ว่า หมายถึงการกระทำของบุคคล ที่มีความปรารถนาและตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยการดูแลเอาใจใส่ และมีส่วนร่วมในการอาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

ทิพมาศ เศวตวรโชติ (เว็บไซต์ ภาควิชา การพัฒนาการ) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะ ว่า หมายถึง ความรู้สึกตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกที่ปรารถนาจะร่วมและมีส่วนช่วยเหลือสังคม โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อ

จิตสาธารณะเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกอบรมตั้งแต่วัยเด็ก และจะพัฒนาไปเรื่อยๆจนถึงวัยรุ่น และจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก คอยแนะนำส่งเสริมในสิ่งที่ถูกที่ควร คอยชี้แนะ และปลูกฝังจิตสาธารณะให้แก่เด็ก

จากนิยามและคำอธิบายข้างต้น อาจสรุปได้ว่า **จิตสาธารณะ** หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำ ของบุคคลที่เกิดขึ้นโดย ความสมัครใจ ปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมและตระหนักถึง *ความรับผิดชอบต่อสังคม* ด้วยการเอาใจใส่ดูแล และมีส่วนร่วมในการอาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

1.2.2 จิตอาสา (Volunteer spirit)

ประวิตร พิสุทธิ์โสภณ (2552) กล่าวว่า จิตอาสา หมายถึง ผู้ที่มีจิตใจที่เป็นผู้ให้ เสียสละสิ่งของตนเองมีแม้กระทั่งเวลา เพื่อเผื่อแผ่ให้กับส่วนรวม อีกทั้งยังช่วยลด "อัตรตา" หรือความเป็นตัวเป็นตนของตนเองลงได้บ้าง

ธานีษฐ์ กองแก้ว (2550) กล่าวว่า จิตอาสา หมายถึง คนที่มีจิตใจอาสาช่วยเหลือ อยากรให้ผู้อื่นมีความสุข คนที่มาร่วมกิจกรรมจิตอาสา ก็คือ “อาสาสมัคร” คือ บุคคลที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจ เสียสละ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ป้องกันแก้ไขพัฒนาสังคม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550)^[10] ได้ให้ความหมายของจิตอาสาว่า คือ ความสำนึกของบุคคลที่มีต่อสังคมส่วนรวม โดยการเอาใจใส่และการช่วยเหลือ ผู้ที่มีจิตอาสาจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่อาสา ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น การเสียสละเงิน สิ่งของ เวลา แรงกาย และสติปัญญาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

อาจสรุปได้ว่า **จิตอาสา** หมายถึง การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละเวลา สิ่งของ เงินทอง แรงกาย สติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นจิตใจที่มีความสุขเมื่อได้ทำความดี การช่วยเหลือผู้อื่น และสังคมเพื่อให้ผู้อื่นมีความสุขด้วยความสมัครใจและไม่หวังผลตอบแทน การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ รวมทั้งสำนึกของบุคคลที่มีต่อส่วนรวม เอาใจใส่ป้องกันแก้ไขปัญหาสังคม

1.2.3 จิตสำนึกต่อสังคม (Social Consciousness)

สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2547) จิตสำนึกต่อสังคม หมายถึง ภาวะที่รู้ตัวของบุคคลที่มีความโน้มเอียงทางความคิด ความรู้สึกก่อนที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีส่วนช่วยให้ผู้อื่นในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง หรือได้รับการส่งเสริมด้านต่าง ๆ ในทิศทางที่ดีขึ้น

สุพจน์ ทรายแก้ว (2546)^[5] จิตสำนึกต่อสังคม หรือ จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่า หรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม ที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของ หรือเป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกัน เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้จากความรู้สึกนึกคิดหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมา

โดยสรุปจิตสำนึกต่อสังคม หมายถึง ลักษณะทางจิตใจหรือภาวะที่รู้ตัวของบุคคลที่มีความโน้มเอียงทางความคิดและความรู้สึกเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่าหรือให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล หรือสิ่งของที่มีอยู่ในสังคมที่ไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ หรือเป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกัน มีจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนของตน โดยช่วยกันดูแลสังคมชุมชน เสียสละกำลังกาย กำลังทรัพย์เข้าร่วมกิจกรรมที่มีส่วนช่วยให้สังคมเกิดความเปลี่ยนแปลง หรือส่งเสริมด้านต่างๆในทิศทางที่ดีขึ้น

1.2.4 แรงจูงใจที่จะทำดีด้วยใจจริง (Altruism)

นักจิตวิทยาสังคมชื่อ แดเนี่ยล แบทสัน (Batson, 1991) ทำงานวิจัยเรื่อง The Empathy-altruism Hypothesis กล่าวว่า การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นเกิดจากแรงจูงใจที่จะทำดีด้วยใจจริง มีเหตุผลเช่นเดียวกับการช่วยเหลือผู้อื่นในลักษณะของการคำนวณว่าผลตอบแทนจะมากกว่าการลงทุน^[11] ขึ้นอยู่กับตัวผู้ให้ความช่วยเหลือนั้นมีความเห็นใจ (Empathy) บุคคลที่จะช่วยหรือไม่ หากผู้ให้ความช่วยเหลือนั้นมีความเห็นใจ เขาย่อมจะช่วยเหลือโดยไม่หวังการตอบแทนใดๆทั้งสิ้น แม้ว่าจะลงทุนมากกว่าที่จะได้รับผลตอบแทนกลับมากก็ตาม แต่ในทางกลับกัน หากไม่มีความเห็นใจ (No Empathy) จะช่วยต่อเมื่อผลตอบแทนที่ได้คืนมามากกว่าการลงทุน

อีเกิ้ล กับครอว์ลีย์ (Eagle & Crowley, 1986) ศึกษาผลการวิจัยมากกว่า 170 ชิ้น ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ altruism พบว่า ผู้ชายกับผู้หญิงมีความแตกต่างกันในการแสดงความช่วยเหลือผู้อื่น ผู้ชายมักจะแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือในแบบของความกล้าหาญแบบ

วีรบุรุษ ให้ความช่วยเหลือกับคนแปลกหน้า สาเหตุเพราะผู้ชายมีค่านิยมแสดงอำนาจมากกว่าหญิง ในขณะที่ผู้หญิงจะนิยมแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือแบบอาสาสมัครและนิยมช่วยเหลือเพื่อนมากกว่าคนแปลกหน้า

มหาวิทยาลัย Kansas ได้ศึกษา จิตวิทยาสังคมขั้นสูงเพื่อที่จะแยกความเห็นแก่ตัว (Egoistic) ออกจากการเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นหรือความเอื้ออาทร (Altruistic) แบบสันและคณะ (Batson and his associates, 1981) ได้กระตุ้นความรู้สึกร่วม (Empathy) ของนักศึกษาว่าผู้ที่ได้รับการกระตุ้นแล้วจะบรรเทาความทุกข์ของตัวเองอย่างไร โดยการหลีกเลี่ยงความทุกข์นั้นหรือหาทางช่วยเหลือผู้รับทุกข์ให้พ้นทุกข์

ผลการทดลองสรุปได้ว่าเมื่อได้รับการกระตุ้นความรู้สึกร่วม “บุคคลจะช่วยเหลือผู้ที่ได้รับทุกข์นั้นมากกว่าเดิม” หรือ “เปลี่ยนพฤติกรรมจากไม่ช่วยเป็นช่วย” โดยในการทดลองแบบสันและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้นักศึกษาสังเกตความเจ็บปวดของหญิงคนที่ถูกช็อตด้วยกระแสไฟฟ้า พบว่าเมื่อได้รับการกระตุ้นความรู้สึกเช่นนี้ นักศึกษาเต็มใจสลับเปลี่ยนมาเป็นผู้ที่ถูกช็อตแทนอย่างไรก็ตาม ความรู้สึกร่วมกับผู้รับทุกข์จะทำให้เรารู้สึกเศร้าใจ และความเสียใจจะบรรเทาลงเมื่อได้รับการอภัยอย่างอื่นเข้ามาแทน เช่น การฟิงเทปละครชวนหัว ในภาวะการณ์มีความทุกข์ร่วมไปกับผู้อื่น แต่รู้ว่ามีสิ่งอื่นที่จะช่วยให้เรารู้สึกดีขึ้น เราก็มักจะไม่ช่วยเหลือผู้รับทุกข์ เพราะฉะนั้นการช่วยเหลือผู้อื่นจึงมีเป้าหมายเพื่อขจัดทุกข์ของตนมิใช่ความเอื้ออาทรแท้จริง

ไบรอัน และเทสท์ (Fames Bryan & Mary ann Test, 1976) กล่าวว่าตัวแบบที่สังคมปรารถนา มีผลต่อพฤติกรรมเอื้ออาทรในผู้อื่น ผู้ที่เห็นตัวอย่างการช่วยเหลือผู้อื่นมีแนวโน้มอย่างมากที่จะช่วยเหลือผู้อื่นเช่นกัน

รีแกนและคณะ (Regan and Other, 1972) ศึกษาผลของความรู้สึกผิดแล้วทำให้เกิดการช่วยเหลือ ที่น่าสนใจคือการที่เราเป็นต้นเหตุให้เกิดอุบัติเหตุขึ้น จะทำให้เราให้ความช่วยเหลือมากกว่าการไม่ได้เป็นผู้ทำให้เกิดเหตุการณ์ ยิ่งกว่านั้นอุบัติเหตุที่เกิดจากผู้อื่นกระทำ บางครั้งกลับทำให้เรารู้สึกเห็นใจมากและให้ความช่วยเหลือได้มากกว่า

เว็บไซต์สารานุกรมปรัชญาออนไลน์ เรียบเรียงโดย ปกรณ์ สิงห์สุริยา รวมรวมนิยาม เรื่องอัตนิยมและปรตถนิยม (Egoism and Altruism, 2554) จากงานวิจัย กล่าวว่า ปรตถนิยม (altruism) บ้างก็แปลว่า "อัญญานิยม" เป็นทฤษฎีทางจริยศาสตร์ที่ผู้คนที่ทั่วไปมักเข้าใจทฤษฎี Altruism ด้วยคำว่า "น้ำใจ" คนมักคิดถึงทฤษฎี Egoism ด้วยคำว่า "เห็นแก่ตัว" Altruism ยังแบ่งเป็นสองสาขา คือ *เชิงจิตวิทยา* (psychological altruism) ทฤษฎีปรตถนิยมในสาขานี้บรรยายลักษณะการตั้งเป้าหมายหรือแรงจูงใจในการมีน้ำใจของมนุษย์ และ *เชิงจริยศาสตร์* (ethical altruism) ว่าเป็นเรื่องของการตัดสินใจทางจริยธรรมของการกระทำอันมีน้ำใจ

1.2.4.1 ปรัชญาเชิงจิตวิทยา

โทมัส อควินัส (Thomas Aquinas) และอดัม สมิธ (Adam Smith) นักจิตวิทยาศึกษาปรัชญาในความสัมพันธ์กับความเห็นอกเห็นใจ (empathy) ทำการวิจัยแล้วพบว่า ผู้ที่มีความเห็นอกเห็นใจจะมีแนวโน้มที่จะช่วยเหลือผู้อื่น แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้ที่ช่วยเหลือผู้อื่นจะต้องมีความเห็นอกเห็นใจทุกคน และผู้ที่มีความเห็นอกเห็นใจสูง จะให้ความช่วยเหลือในทุกสถานการณ์ แม้จะไม่ใช้สถานการณ์ที่ทำให้ตนรู้สึกไม่สบายใจก็ตาม แต่ทฤษฎีจิตไร้สำนึก กล่าวว่า การกระทำที่ดูเหมือนจะทำเพื่อผู้อื่นนั้น จริงๆแล้วที่แท้มีประโยชน์ส่วนตนแอบแฝงอยู่ในลักษณะที่แม้ *เจ้าตัวก็*ไม่รู้ ก็เป็นไปได้ จึงอาจถือได้ว่า ปรัชญาเชิงจิตวิทยาไม่สามารถสนับสนุนปรัชญาเชิงจริยศาสตร์ได้เต็มที่

1.4.2.2 ปรัชญาเชิงชีววิทยา

นักชีววิทยานิยามว่าสิ่งมีชีวิตมีพฤติกรรมแบบปรัชญาในกรณีที่มีพฤติกรรมนั้นลด "ความเหมาะสม" (fitness) ของตัวสิ่งมีชีวิตนั่นเอง ในขณะที่เพิ่มพูนความเหมาะสมของสิ่งมีชีวิตอื่น โดยที่ "ความเหมาะสม" นี้มีความหมายในเชิงการเจริญพันธุ์ ฉะนั้น สิ่งมีชีวิตที่มีลักษณะปรัชญาจึงลดทอนโอกาสการผลิกลูกหลานของตนโดยเพิ่มโอกาสการผลิกลูกหลานของสิ่งมีชีวิตอื่น ซึ่งถ้ามองในระดับปัจเจกนั้น สิ่งมีชีวิตที่มีลักษณะปรัชญาจะเสียเปรียบสิ่งมีชีวิตที่เห็นแก่ตัว แต่ถ้ามองสูงขึ้นมาในระดับกลุ่มแล้วจะเห็นว่าพฤติกรรมปรัชญาช่วยให้อายุยืนยาว ด้วยเหตุนี้จึงเกิดทฤษฎี "การคัดเลือกระดับกลุ่ม" (group selection) กลุ่มของสิ่งมีชีวิตที่มีสมาชิกมีพฤติกรรมปรัชญาจำนวนมากจะมีโอกาสอยู่รอดมากกว่ากลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกที่มีพฤติกรรมปรัชญา น้อยกว่า แต่การถ่ายทอดทางพันธุกรรมนั้นเสี่ยงต่อปรากฏการณ์ "การพลิกเปลี่ยนจากภายใน" (subversion from within) นั่นคือ ถ้ามีสมาชิกเห็นแก่ตัวเพียงตัวเดียวในกลุ่มซึ่งมีสมาชิกส่วนใหญ่ที่มีลักษณะแบบปรัชญา สมาชิกตัวนี้จะมีโอกาสผลิกลูกหลานมากเนื่องจากได้ประโยชน์จากการเอาเปรียบสมาชิกอื่นๆที่ไม่เห็นแก่ตัว ลูกหลานของสมาชิกที่เห็นแก่ตัวจะผลิกลูกหลานของตัวเองสืบเนื่องไปอีก จนกระทั่งในที่สุดสมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มกลายเป็นพวกที่มียีนส์ที่สนับสนุนพฤติกรรมเห็นแก่ตัวในที่สุด

1.2.4.3 ปรัชญาต่างตอบแทน (reciprocal altruism)

สิ่งมีชีวิตกระทำสิ่งที่มีประโยชน์ตอบแทนต่อกันและกันจนกระทั่งเกิดเป็นรูปแบบที่คาดหวังได้ เงื่อนไขที่จะทำให้เกิดสถานการณ์ดังกล่าวก็คือสิ่งมีชีวิตทั้งสองประเภทต้องมีโอกาสพบกันมากกว่าหนึ่งครั้งและจะต้องจดจำฝ่ายตรงข้ามได้ เงื่อนไขนี้จะทำให้ "ตอบแทน" กันได้ ไม่ว่าจะตอบแทนประโยชน์หรือแก้แค้นเอาคืน ในกระบวนการนี้ สิ่งมีชีวิตที่ตอบแทนประโยชน์ จะได้ประโยชน์ตอบแทน ทำให้มีความเหมาะสมที่จะอยู่รอดมากกว่าสิ่งมีชีวิตที่ไม่ตอบแทนและถูกแก้แค้น พวกที่รู้จักตอบแทนก็จะได้รับการคัดสรรทางธรรมชาติ ซึ่งก็หมายความว่ายีนที่ส่งเสริมพฤติกรรมปรัชญาได้รับการส่งต่อด้วย

2. ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของอับราฮัม มาสโลว์

อับราฮัม มาสโลว์ (A Theory of Human Motivation, 1943)^[12] ได้กล่าวถึง ความต้องการของมนุษย์ว่าด้วยทฤษฎีเน้นที่การเติบโตของมนุษย์ในระยะต่างๆ^[13] ซึ่งมักถูกนำเสนอโดยรูปพีระมิดที่ความต้องการที่มากที่สุด พื้นฐานที่สุดจะอยู่ข้างล่างและความต้องการความสมบูรณ์ของชีวิต (self-actualization) จะอยู่บนสุด โดยพีระมิดแบ่งออกเป็น 5 ชั้นคร่าวๆของความต้องการต่างๆ คือ ความสมบูรณ์ของชีวิต (self-actualization), ความเคารพนับถือ (esteem) มิตรภาพและความรัก (friendship and love) ความมั่นคงปลอดภัย (security) และความต้องการทางกายภาพ ถ้าความเคารพนับถือ มิตรภาพและรัก หรือ ความมั่นคงปลอดภัยขาดพร่องไป แม้ร่างกายจะไม่ได้แสดงอาการใดๆ ออกมาแต่บุคคลนั้นๆจะรู้สึกกระวนกระวายและเกร็งเครียด ทฤษฎีของมาสโลว์ยังบอกด้วยว่า ชั้นความต้องการที่พื้นฐานมากกว่าหรืออยู่ข้างล่างของพีระมิดจะต้องได้รับการตอบสนองก่อนที่บุคคลจะเกิดความปรารถนาอย่างแรงกล้าต่อความต้องการในระดับที่สูงขึ้นตามลำดับชั้นความต้องการ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1.1 งานวิจัยต่างประเทศ

Kraft (1992) ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมด้านการมีจิตสำนึกทางสังคมโดยการศึกษาทางคริสต์ศาสนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการอบรมด้านจิตสังคม ระหว่างประชาชนชาวอเมริกาเหนือที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ศึกษาในเชิงจริยธรรม สังคมวิทยาและใช้กรอบแนวคิดของ Ncibuhr (1951) เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเชื่อว่ากระบวนการทางวัฒนธรรมทำให้เกิดความเชื่อ ความศรัทธาร่วมกัน

3.1.2 งานวิจัยในประเทศ

โยธิน มานะบุญ (2554) วิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการส่งเสริมจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับผู้ประกอบการ: การศึกษาแบบพหุกรณี โดยศึกษา 3 บริษัท ใช้เกณฑ์การเลือกจากผลการคัดเลือกผู้ประกอบการที่มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ได้รับการยอมรับจากศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ในกำกับของกระทรวงวัฒนธรรม กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนอื่นๆ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการส่งเสริมจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับผู้ประกอบการ ประกอบด้วยปัจจัยนำ ได้แก่ การศึกษาหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา อิทธิพลจากผู้ที่เคารพและศรัทธาของผู้ประกอบการ ความอยู่รอดขององค์กร ประสบการณ์ชีวิตของผู้ประกอบการและอุดมการณ์ทางสังคมและการเมืองของผู้ประกอบการ

ด้านกระบวนการ พบว่ามีสาระสำคัญได้แก่ การแก้ไขปัญหาทางสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงาน การพัฒนาความรู้ของพนักงาน และการปฏิบัติธรรมของผู้ประกอบการ สำหรับด้านผลผลิต มีสาระสำคัญได้แก่ พฤติกรรมการมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการ

ผลผลิตที่ดีขององค์กร องค์กรสามารถอยู่รอดได้ พนักงานเป็นคนดีของสังคม และปัญหาทางสังคม ได้รับการแก้ไข

คมสัน สุขมาก (2553) วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจ เพื่อพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจ โดยมีประชากรการวิจัยคือ อาสาสมัครตำรวจเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จำนวน 250 คน กลุ่มตัวอย่างคืออาสาสมัครตำรวจเมืองพัทยา จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน

ผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ การสนทนา การฝึกสมาธิ การทำความเข้าใจแก่นค่านิยม การเรียนรู้ผ่านละคร การอ่านชีวประวัติบุคคลสำคัญ และการทำงานช่วยเหลือสังคม และพบว่าโปรแกรดังกล่าวมีผลทำให้ระดับมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะเพิ่มขึ้น โดยหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีระดับมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่ากลุ่มควบคุม

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research design)

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Descriptive Study) เป็นการสืบค้นประสบการณ์ตรงจากผู้เข้าร่วมวิจัย โดยอาศัยการสัมภาษณ์ส่วนบุคคลเชิงลึก (In-depth Interview)

ระเบียบวิธีวิจัย (Research methodology)

กลุ่มประชากรเป้าหมาย (Target Population) คือ ผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูงที่ทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ จำนวน 10 ราย

การเลือกกลุ่มประชากรเป้าหมาย เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรที่ได้กำหนดคุณสมบัติไว้คือ มาจากพื้นฐานครอบครัวมีฐานะร่ำรวย จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป หรือเป็นวิชาชีพที่ทรงคุณวุฒิเช่น แพทย์ อัยการ ผู้พิพากษาที่เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล แล้วมีความสามารถในการพัฒนาตนเอง และสร้างความก้าวหน้าให้แก่อาชีพด้วยความสุจริต มีความมุ่งมั่น โดยพิจารณาจากการผ่านเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งจากข้อกำหนดเบื้องต้น ประกอบกับมีความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม มีสำนึกในระบบคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม ยอมสูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจเสียสละร่างกาย แรงใจ และเวลา ทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและมีแนวโน้มจะทำต่อไปในอนาคต โดยผ่านการคัดเลือกและตรวจสอบคุณสมบัติจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่มาของการได้มาของอาสาสมัคร คือ คัดกรองผู้ที่มีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์ดังกล่าวจากหน่วยงานเครือข่ายองค์กรที่ทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ อาทิ เครือข่ายจิตอาสา มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม สโมสรโรตารี ซึ่งผู้วิจัยเป็นสมาชิกเครือข่ายดังกล่าว ได้มีโอกาสร่วมงานกับอาสาสมัครอย่างต่อเนื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นเครื่องมือหนึ่งในวิจัยเชิงคุณภาพได้ทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัครอยู่มาตลอด 5 ปีที่ผ่านมา
- อุปกรณ์บันทึกเสียง ผู้วิจัยใช้สำหรับการบันทึกการสัมภาษณ์ ซึ่งจะใช้กับผู้ที่ยินยอมยินยอมในใบยินยอมให้เก็บข้อมูลวิจัย (Consent form) และขออนุญาตด้วยวาจาก่อนบันทึกเทปเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปไปบันทึกข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

3. สมุดบันทึกภาคสนาม (file note) ผู้วิจัยใช้บันทึกข้อคิดเห็น ความรู้สึก หรือสิ่งที่สังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ และใช้สรุปเป็นข้อมูลดิบเพื่อนำไปใช้ต่อไป

4. แนวคำถาม (Guideline) ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยได้รับการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนำแนวคำถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดสอบเบื้องต้น เพื่อแก้ไขภาษาที่ใช้

วิธีการเก็บข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างไม่เป็นทางการ

การรวบรวมข้อมูล (Data collection)

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเสนอขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มประชากรเป้าหมาย

2. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงกลุ่มประชากรเป้าหมาย เป็นรายบุคคล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย และขออนุญาตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งทั้งผู้เข้าร่วมวิจัยให้ความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัยโดยลงนามในใบยินยอม (Consent form) ก่อนทำการเก็บข้อมูล

4. ผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มประชากรเป้าหมายเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) ซึ่งใช้เวลาในการสัมภาษณ์ คนละประมาณ 45 – 60 นาที โดยการใช้เครื่องบันทึกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะถูกลบทำลายหลังจากวิเคราะห์ข้อมูล

5. การใช้หลักการสังเกต ผู้วิจัยจะสังเกตพฤติกรรม กิริยาท่าทางของผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อประกอบในการเก็บข้อมูลด้วยทุกครั้ง เมื่อพบความลำบาก ยุ่งยากใจหรือพบปัญหาที่น่าจะเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

6. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis)

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลจึงวิเคราะห์จากบทสนทนาระหว่างกลุ่มตัวอย่างและผู้วิจัย ซึ่งการตอบคำถามเป็นไปด้วยความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ เพื่อนำไปสู่การสรุปผลการวิจัย การนำเสนอข้อมูลถึงแม้จะอยู่ในรูปของเชิงพรรณนาแต่เป็นการพรรณนาที่แสดงถึงปัจจัยอันเป็นเหตุและผล และการเปลี่ยนแปลงของความคิดและพฤติกรรมของบุคคลที่เห็นการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูง

โดยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ส่วนบุคคลเชิงลึก(In-depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10คน ตารางที่ 1 แสดงข้อมูล กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน(S1 – S5)

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน (S6-S10)

ID	เพศ	อายุ	อาชีพ	กิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ
S6	ชาย	33	สัตวแพทยศาสตร์ ป.โท ไฟแนนซ์ มหิดล อินเตอร์ นักเขียน bestseller รายด้วยกองทุนใครใคร่ทำได้ในสพ. ชื่อดัง ผู้จัดการกองทุน นักวิเคราะห์กองทุน ชื่อดัง กูรูเวปไซด์การเงินอันดับหนึ่งของไทย	โครงการพิมพ์หนังสือธรรมะแจกที่วัดต่างๆ รวบรวมสิ่งของบริจาคธรรม. ตามต่างจังหวัดอย่างต่อเนื่อง ตอบปัญหาด้านกองทุนปลดหนี้ฟรีทั่วประเทศ บรรยายให้ความรู้ทางด้านการลงทุนฟรี ตามมหาวิทยาลัย องค์กร
S7	ชาย	35	ปริญญาโท มหาวิทยาลัยรัฐชื่อดัง กรรมการ/ผู้ถือหุ้น บริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง	นำกิจกรรมสภาศรีศศจักร 12ปี
S8	ชาย	41	กรรมการผู้จัดการ บริษัทเอกชนด้านการเงิน ผู้จัดการฝ่ายพัฒนาธุรกิจและการตลาด นักธุรกิจด้านสื่อสิ่งพิมพ์และอสังหาริมทรัพย์ นักธุรกิจด้านการศึกษานักเขียนและนักแปลหนังสือการเงินและการลงทุน อาจารย์พิเศษ โครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรัฐ	กิจกรรมและโครงการให้ความรู้ทางการเงินแก่นิสิต นักศึกษา ชาวบ้านในต่างจังหวัด บุคคลทั่วไปเป็นประจำทุกเดือนทั่วประเทศ โดยไม่คิดค่าโครงการจัดทำฟรีอีบุ๊ก ไฟล์สื่อดิโอ และวิดีโอให้ความรู้ทางการเงิน แจกจ่ายฟรีแก่ประชาชนทั่วไป
S9	ชาย	50	ปริญญาโท ม.ชานติโอโก้ เจ้าของบริษัทออกแบบภายใน	กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในองค์กรการกุศล สโมสรโรตารีสนามจันทร์ จัดอาสาสอนภาษาอังกฤษให้คนในชุมชน ผู้ที่พากษาสมทบ/ให้คำปรึกษา เด็กต้องคดีคณะกรรมการ ปปง. นครปฐม
S10	หญิง	50	หัวหน้าสายนิเทศการพยาบาลสาขาสูติกรรม เลขานุการคณะกรรมการกลุ่มการพยาบาลด้านบริการ ผู้ช่วยเลขาคณะทำงานโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว ของโรงพยาบาล	แกนนำอาสาสมัครศูนย์มีครรภ์บำบัดลินิน้ำนมแม่ ลงพื้นที่ชุมชนรณรงค์เรื่องน้ำนมแม่ ทั่วภูมิภาค

ผลการวิเคราะห์มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1: การสรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มีความสามารถทางธุรกิจสูง ทั้งนี้โดยจัดทำตารางสรุปเพื่อให้เห็นภาพรวมว่าผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายระบุปัจจัยใดบ้างที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ ซึ่งประโยชน์ที่ได้จากการสรุปผลด้วยตารางทำให้เห็นแบบแผนของคำตอบที่ชัดเจนว่า มีปัจจัยใดบ้างเป็นปัจจัยร่วมที่ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อมูลที่สอดคล้องกัน และมีปัจจัยใดบ้างที่ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นต่างกัน

ส่วนที่ 2: ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) ปัจจัยแต่ละปัจจัยเป็นรายปัจจัย โดยสรุปดังนี้

1. ปัจจัยด้านประสบการณ์ในวัยเด็ก

- 1.1 ประสบการณ์ในวัยเด็กที่เกิดจากพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัว
- 1.2 ประสบการณ์ในวัยเด็กที่เกิดจากการเลี้ยงดูจากครอบครัว
- 1.3 ประสบการณ์ในวัยเด็กที่เกิดจากการทำงานในวัยเรียน
 - ก. ประสบการณ์ที่เกิดจากกิจกรรมที่สถาบันการศึกษากำหนดให้มีส่วนร่วม
 - ข. ประสบการณ์ที่เกิดจากกิจกรรมที่เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ

1.4 ประสบการณ์ในวัยเด็กที่เกิดจากกลุ่มเพื่อนในวัยเรียน

2. ปัจจัยด้านนิสัยพื้นฐานที่มักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

3. ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคมและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4. ปัจจัยด้านผลที่คาดว่าจะได้รับ

5. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

- 5.1 กลุ่มเพื่อนในปัจจุบัน
- 5.2 บุตร
- 5.3 คู่ครอง
- 5.4 บุคคลต้นแบบทางสังคม

6 ปัจจัยด้านศาสนา

- 6.1 ความศรัทธาในคำสอนของศาสนา
- 6.2 การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

7 เหตุการณ์สำคัญในชีวิต

- 7.1 แรงกดดันทางสังคม
- 7.2 เหตุการณ์ประทับใจ
- 7.3 สื่อบันเทิง
- 7.4 เหตุการณ์สำคัญในชีวิตประเภทการสูญเสีย

8. ปัจจัยอื่นๆ

- 8.1 ความต้องการในการเติมเต็มความสมบูรณ์ในชีวิต
 - 8.1.1 การเติมเต็มด้านความสามารถ
 - 8.1.2 การเติมเต็มความต้องการด้านจิตใจ

8.2 การตั้งเป้าหมายในชีวิต

8.3 เสพติดการกุศล

ส่วนที่ 1: การสรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูง

ผลจากการสัมภาษณ์ส่วนบุคคลเชิงลึก พบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูงถึงแม้จะประกอบด้วยหลายปัจจัย แต่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบลงลึกและการสรุปภาพรวมของปัจจัยต่างๆ ปัจจัยที่ผู้ให้ข้อมูลระบุไว้ในตารางที่ 1 แสดงว่าปัจจัยต่างๆ หลายปัจจัยมีแบบแผนร่วม โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะผู้ให้ข้อมูลแทบทุกคนระบุได้แก่ พฤติกรรมของบุคคลในครอบครัว การเลี้ยงดูของครอบครัว นิสัยพื้นฐานที่มักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การคาดหวังผลลัพธ์ กลุ่มเพื่อนในปัจจุบันความศรัทธาในคำสอนทางศาสนา เหตุการณ์ประทับใจ บุคคลต้นแบบทางสังคม ความต้องการในการเติมเต็มความสมบูรณ์ชีวิตทั้งทางด้านความสามารถและคุณค่าทางด้านจิตใจ และการตั้งเป้าหมายในชีวิต

สำหรับปัจจัยที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงในการสนทนา แต่มีความสำคัญไม่มากนักต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ คู่ครอง บุตร การทำกิจกรรมในวัยเรียน ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เหตุการณ์สำคัญในชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสีย และการเสพติดการกุศล

ตารางที่ 2 สรุปภาพรวมของปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มี ศักยภาพทางธุรกิจสูง

ID	เพศ	อายุ	ประสบการณ์ในวัยเด็ก				ไม่มีที่ปรึกษาตั้งแต่เริ่มเป็นผู้บริหาร	แรงจูงใจของผู้อื่น	ภาคเอกชน/ภาครัฐ	สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน				ศาสนา		เหตุการณ์สำคัญในชีวิต				ความรู้สึกไม่มั่นคงทางสังคม	ความสำเร็จและความสมบูรณ์ในชีวิต		การตั้งเป้าหมายในชีวิต	สภาพครอบครัว	
			ช่วงเวลาของครอบครัว	การเลี้ยงดูของครอบครัว	การตั้งเป้าหมายชีวิต	อุปสรรคในช่วงวัย				กลุ่มเพื่อน/เพื่อน	ครอบครัว	เพื่อน	อาชีพ	ประสบการณ์ทางสังคม	ศาสนา/จิตวิญญาณของศาสนา	ศาสนา/จิตวิญญาณของศาสนา	ความเชื่อ/ความเชื่อ	การอุปถัมภ์	เหตุการณ์สำคัญ		เรื่องน่าเศร้า	ความสำเร็จ			ความพึงพอใจ
S1	หญิง	27	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	-
S2	หญิง	32	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-
S3	ชาย	31	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓
S4	ชาย	32	✓	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	-	✓	✓
S5	ชาย	33	✓	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	-	✓	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	-	-	✓	-
S6	ชาย	33	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	-	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	-	-	-
S7	ชาย	35	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-
S8	ชาย	41	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-
S9	ชาย	50	✓	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	✓	-	-	-	✓	-	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	-
S10	หญิง	50	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-

ส่วนที่ 2: ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การศึกษาวเคราะห์ข้อมูลจากบทสนทนาที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ส่วนบุคคลเชิงลึก มีสาระสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มีศักยภาพทางธุรกิจหลายปัจจัย ซึ่งเหตุผลที่ผู้ให้สัมภาษณ์ระบุไว้สำหรับความสำคัญของปัจจัยแต่ละปัจจัยมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1 **ปัจจัยด้านประสบการณ์ในวัยเด็ก** ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 4 ประเภทย่อย ได้แก่ ประสบการณ์ในวัยเด็กที่เกิดจากพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัว ประสบการณ์ในวัยเด็กที่เกิดจากการเลี้ยงดูจากครอบครัว ประสบการณ์ในวัยเด็กที่เกิดจากการทำกิจกรรมในวัยเรียน และประสบการณ์ในวัยเด็กที่เกิดจากกลุ่มเพื่อนในวัยเรียน ซึ่งความสำคัญของแต่ละปัจจัยในมุมมองของผู้ให้ข้อมูลมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1.1 ประสบการณ์ในวัยเด็กที่เกิดจากพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัว

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะเกิดจากประสบการณ์ในวัยเด็กที่เติบโตมากับพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัว ทั้งพฤติกรรมเชิงบวกที่ทำให้เห็นเป็นตัวอย่างของการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ และพฤติกรรมเชิงลบที่ผลักดันให้ผู้ให้ข้อมูลไม่ต้องการประพฤติตาม จึงได้เลือกที่ทำในสิ่งที่ต่างออกไป

สำหรับพฤติกรรมเชิงบวกของบุคคลในครอบครัวที่เป็นแรงจูงใจให้ผู้ให้ข้อมูลทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะนั้น ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวถึงมารดาของตนว่าเป็นคนใจดี มักจะมีเหตุการณ์ที่น่าจดจำเกี่ยวกับความใจดี โอบอ้อมอารีแก่เพื่อนมนุษย์ของมารดา จนสั่งสมเป็นความประทับใจ ดังตัวอย่างที่ 1

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล	: ใจดี ยกตัวอย่างคือเค้ามียของอะไรก็ให้คนอื่น ทำให้เห็นเลยเขาไม่ได้สอนไม่ได้พูดแค่เป็นคนที่ไม่ได้เรียนหนังสืออะจบแค่ป. 4 เคยเห็นครั้งหนึ่งที่โรงงานนะ คือตื่นมาไม่รู้ใครนอนที่บ้านแม่บอกว่าเค้ามานหาญาติ หาไม่เจอก็เลยให้เค้านอนพักที่บ้าน เลยคิดเลยว่ อู๊ย! ทำไม แม่เราใจดีขนาดอย่างนี้
--------------	--

(ID: S10)

ผู้ให้ข้อมูลอีกรายหนึ่งกล่าวถึงมารดาและยายของตนทำกิจกรรมสาธารณกุศลกับมูลนิธิมาโดยตลอด และกล่าวว่าได้รับแรงบันดาลใจมาจากผู้เป็นมารดาที่ได้ทำกิจกรรมสาธารณกุศลที่โดดเด่นมาอย่างสม่ำเสมอ ในขณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลก็มีการกล่าวถึงพฤติกรรมของบิดาที่พบเห็นตลอดระยะเวลาที่เติบโตมาในครอบครัว เป็นพฤติกรรมที่พบเห็นในชีวิตประจำวันของบิดาในเรื่องการปฏิบัติต่อผู้อื่นเป็นอย่างดีโดยไม่แบ่งชนชั้นวรรณะ

จากกรณีนี้จะเห็นได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลซึมซับพฤติกรรมจากบุคคลในครอบครัว ทั้งจากบุคคลในครอบครัวที่ทำกิจกรรมสาธารณสุขที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เช่น การทำมูลนิธิ และทั้งจากบุคคลในครอบครัวที่แสดงพฤติกรรมที่ดีให้เห็นในชีวิตประจำวัน ดังตัวอย่างที่ 2

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้ข้อมูล : จริงๆ ก็น่าจะมาสายแม่ ถ้าเป็นเรื่องเรื่องการกุศล ก็จะเป็นคุณแม่กับคุณยายที่ทำมาโดยตลอดทำมูลนิธิทำอะไรแบบนี้ตลอด ถ้าเป็นแบบคุณพ่อ คุณพ่อจะทำธุรกิจแต่คุณพ่อ
จะเป็นไอดอลในการไม่เลือกชนชั้นวรรณะกับคน ยังพูดแบบ โอเคกับ คนสมมุติ มีเมตตาบ้านอย่างเนี่ย ก็คือพูดเพราะ ถ้าเราพูดไม่เพราะกับที่บ้านเราก็คงโดนดุ ซึ่งเรารู้สึกว่ามันเป็นเป็นคุณสมบัติที่ดีไปที่ไหนก็รู้สึกว่ามันดีจัง

(ID: S2)

สำหรับพฤติกรรมเชิงลบของบุคคลในครอบครัวที่เป็นเสมือนแรงจูงใจให้ผู้ให้ข้อมูลคิดต่าง และหันไปให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะนั้น ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่าบิดาของตนดื่มสุราส่งผลให้มีพฤติกรรมในทางลบ ซึ่งแตกต่างกับเวลาที่บิดาไม่ดื่มสุรา พฤติกรรมในทางลบของบิดาจึงก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะไม่ดำเนินรอยตามความประพฤติที่ไม่ดี เป็นแรงผลักดัน ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลไม่ต้องการมีพฤติกรรมเช่นนั้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมทั้งด้านบวกและด้านลบของบุคคลในครอบครัว ล้วนมีผลในการสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะทั้งสิ้น

ดังตัวอย่างที่ 1

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล : อืม มันจะเป็นภาพข่าวกับคำเนอะ จริงๆ ตอนเด็กก็พ่อ คือเค้าก็ดื่มเหล้าตลอด แต่มันก็มีช่วงเวลาที่พ่อไม่ดื่มเหล้า พ่อเป็นคนดีมาก ถ้ามว่าเรารู้ได้ยังไง เราก็ได้สัมผัสจากความอบอุ่นความรักความเอาใจใส่ของกันและกัน ไขมัน...เรารู้สึกว่าเออเวลาเราได้รับเงินปุ้เราได้เงินมาเราชอบจัง อย่างนี้มันก็เป็นทัศนคติ ว่าเวลาเราอยู่กับคนที่ให้ เรารู้สึกมีความสุขนะแต่ถ้าเกิดเราอยู่กับคนที่เมาเหล้าอยู่กับคนที่อันตราย เรารู้สึกว่าเรามีความทุกข์เนอะ มันไม่มีความสุขเลยแล้วเราอยากให้เราเป็นอย่างเราอยากให้สังคมเป็นอย่าง

(ID: S7)

ผู้ให้ข้อมูลอีกรายหนึ่งกล่าวถึงพฤติกรรมด้านลบของบิดาตนเอง คือ การมีภรรยาหลายคน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่ดีเพราะไม่อยู่ในกรอบศีลธรรมอันถูกต้อง จึงไม่ต้องการดำเนินรอยตาม และยังเป็นพฤติกรรมด้านลบที่ก่อให้เกิดแรงผลักดันให้ผู้ให้ข้อมูลต้องการบอกเล่า สั่งสอนผู้อื่น เช่น สั่งสอนลูกศิษย์ ไม่ให้ประพฤติไม่ดีดังเช่นประสบการณ์ชีวิตครอบครัวที่ซับซ้อนอย่างที่ตนเคยประสบมา

จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมด้านลบของบุคคลในครอบครัว ส่งผลต่อการเกิดแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตอยู่ในกรอบเกณฑ์ของความถูกต้อง และยังสามารถสร้างแรงจูงใจในการถ่ายทอดและปลูกฝังแนวทางที่ถูกต้องให้แก่ผู้อื่น เพื่อป้องกันมิให้ต้องตกอยู่ในสภาวะครอบครัวอันซับซ้อน หรือต้องประสบปัญหาเช่นเดียวกับตน ดังตัวอย่างที่ 2

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้ข้อมูล : มันไม่ปกติหรอก เพราะผมมาจากโลกใบนั้นไง คุณพ่อผมมีภรรยา 2 คน ผมว่ามันไม่ปกติ เป็ลสมมุติหละ สมมุติ พี่ ยากมาก ยิ่งทั้ง 2 ฝ่ายมีลูกทั้งคู่ ความซับซ้อนของครอบครัวจะยิ่งมากขึ้นเรื่อยๆ แต่ผมโชคดีอย่างนึงแม่ผมดี แม่บอกว่าอย่าไปโกรธอะไรน้องเค้า(แม่ผมเป็นภรรยาหลวง) เค้าก็เป็นคนเหมือนกัน แม่ผมเป็นสุดยอดของการโอ้อ้อมอารี แล้วก็เลี้ยงน้องคนนั้นจนโตจนจบวันรับปริญญาเด็กยังมาไหว้มาราบเค้า ถ้าพ่อผมอยู่ในกรอบนิดเดียวดีเลย ผมก็จะสอนลูกศิษย์ถึงเรื่องพวกนี้ด้วยใช้ชีวิตเรียบง่าย บ้านไม่ต้องหลังใหญ่มากรถคันโตมากแล้วเดือคร้อน คุณอย่าไปมีครอบครัวที่ 2 3 4 ชีวิตก็จะเรียบง่ายและไม่เดือคร้อน แล้วคุณมีเวลาแบ่งเวลาให้ลูกอย่างเต็มที่ แล้วลูกคุณก็จะไม่ทำให้คุณเดือคร้อน

(ID: S8)

จากข้อมูลข้างต้นนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า แรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะฯ สามารถเกิดขึ้นและส่งสมมาตั้งแต่ในวัยเด็ก โดยไม่ต้องอาศัยการสั่งสอนด้วยคำพูด แต่สามารถเกิดขึ้นได้จากการซึมซับ เรียนรู้พฤติกรรมของบุคคลในครอบครัวที่ตนพบเห็น ทั้งพฤติกรรมด้านบวกและพฤติกรรมด้านลบ พฤติกรรมด้านบวกส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการดำเนินรอยตาม ในขณะที่พฤติกรรมด้านลบจะสร้างแรงผลักดันให้ไม่ต้องการมีพฤติกรรมที่ไม่ดีเช่นกัน

1.2 ประสบการณ์ในวัยเด็กที่เกิดจากการเลี้ยงดูจากครอบครัว

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะเกิดจากประสบการณ์ในวัยเด็กที่เกิดจากการเลี้ยงดูจากครอบครัว กล่าวคือ บุคคลในครอบครัวได้พยายามปลูกฝังด้วยการพาทำกิจกรรม สั่งสอนด้วยคำพูด กล่าวคำสอนให้ประพฤติตาม ดังตัวอย่างที่ 1 ที่แสดงให้เห็นว่าครอบครัวพยายามปลูกฝังด้วยการพาทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะตั้งแต่ในวัยเด็ก

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล : อาจจะเพราะว่าพี่เป็นลูกคนเดียวก็ได้มั้งคะ การเป็นลูกคนเดียวเนี่ย ปู่ก็จะมีกิจกรรมที่ทางบ้านเนี่ย พยายามทำให้เราไม่เหงา ก็จะทำให้เราแบบรู้จักกันอยู่เชื่อมโยงกับคนอื่น ทำให้เราเห็นตั้งแต่เด็กๆ นะคะ อย่างเวลาวันเกิดเนี่ย ที่บ้านพี่ไม่ได้มีการเฉลิมฉลอง หรืออะไร ไม่ได้เป็นปาร์ตี้ แต่ก็จะไปบ้านเด็กพิการ เด็กกำพร้า บ้านพักคนชรา หนูนี่คือทำมาตั้งแต่เด็กเนี่ยคะ เพื่อให้เรารู้จักคนอื่นกับคน

(ID: S1)

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้ข้อมูล : พ่อผมสอนว่าเราเกิดมาเป็นมนุษย์เราต้องมีเพื่อนอะ ฉะนั้นการที่เราจะอยู่ในสังคมได้ มีคนช่วยเหลือค้ำจุนเราไปตลอดได้ แนนอนต้องมีเพื่อน เราเลยรู้สึกว่ามีอะไรที่แบ่งปันได้ ... เหมือนเล่าประวัติของแก แกผ่านตรงนี้มาได้เพราะเรื่องนั้น แกผ่านตรงนั้นเพราะเรื่องนี้ เวลาขับรถผ่านที่ไหนก็จะบอกว่า อาเจ๊กบ้านนี้เคยช่วยเราไว้บ้าง ถ้าเค้ามีอะไรก็อาจต้องช่วยเค้า มันเหมือนกับการสอนอยู่ตลอดเวลา ใครช่วยเหลือเรา เราต้องช่วยเหลือเค้า มีอะไรที่ช่วยใครได้ก็ต้องช่วย

(ID: S8)

ตัวอย่างที่ 2 นี้แสดงให้เห็นถึงการที่บุคคลในครอบครัว กล่าวคือ บิดา ได้พยายามปลูกฝังและสั่งสอนบุตรด้วยคำพูด ให้เห็นความสำคัญของการแบ่งปันให้แก่เพื่อนร่วมสังคม เป็นคำพูดสั่งสอนอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการยกตัวอย่างจากเรื่องราวของแบ่งปันของผู้เป็นบิดาให้ผู้เป็นบุตรฟัง เพื่อให้บุตรประพฤติตาม

เช่นเดียวกันกับ ตัวอย่างที่ 3 ซึ่งแสดงตัวอย่างของการเกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะอันเป็นผลมาจากคำพูดสั่งสอน ให้ข้อคิดเตือนใจจากผู้ที่เป็นบิดา ในเรื่องของการสร้างมิตร ไม่สร้างศัตรู ซึ่งทำให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดแรงบันดาลใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า คำพูดที่บุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะบิดามารดาใช้ในการสั่งสอนบุตร ทำให้เกิดแรงจูงใจมาสร้างเป็นรูปแบบในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะฯ

ผู้ให้ข้อมูล : พ่อแม่ดีน้อยมาก เค้าจะก็สอน แม่ก็เป็นครู อย่างพ่อเนี่ยจะชอบดูหนังจีน ก็มักจะเป็นเอาคำพูดหนังจีนมาพูด พวกคำติดอยู่ในใจก็อย่างเช่น มีอาจารย์กับลูกศิษย์คุยกันก่อนลงจากเขา อาจารย์บอกว่าเนี่ยจำไว้เนาะว่าจะมีเพื่อนจำนวนเป็น 100 เป็น 1,000,000 เป็น 1000 เป็น 10,000 อะไรก็แล้วแต่ แต่ยังมีน้อยแต่ถ้ามีศัตรูเพียงแค่นเดียวถือว่าเยอะ ก็ทำให้เราจำมาจนถึงทุกวันนี้ ว่าก็จริงนะ จนโตมาถึงเข้าใจว่าบางทีก็ถ้าคนเรา มีคนที่เราไม่ชอบคนนึงอะแค่เรานึกถึงเขา เราก็ก็นึกถึงแล้ว เพราะฉะนั้นเราก็พยายามไม่เคยสร้างศัตรู ทำงานช่วยใครได้ก็ช่วย ฟังใครมาปรับทุกข์ได้ก็ฟัง

1.3 ประสบการณ์ในวัยเด็กที่เกิดจากการทำกิจกรรมในวัยเรียน

โรงเรียนเป็นสถานที่อีกแห่งหนึ่งที่เด็กใช้เวลาในหนึ่งวันรองจากการใช้ชีวิตที่บ้าน ประกอบกับการที่โรงเรียนบทบาทหน้าที่โดยตรงในการอบรม ปลูกฝัง สั่งสอนให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพและคุณธรรม ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมในรูปแบบต่างๆที่เด็กได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับโรงเรียน จึงน่าจะมีผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะฯ

ปัจจัยข้อนี้สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทย่อย คือ ประสบการณ์ที่เกิดจากกิจกรรมที่สถาบันการศึกษากำหนดให้มีส่วนร่วม และประสบการณ์ที่เกิดจากกิจกรรมที่เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ

สำหรับประเด็นที่เกี่ยวกับประสบการณ์ที่เกิดจากกิจกรรมที่สถาบันการศึกษา กำหนดให้มีส่วนร่วมนั้น ผู้ให้ข้อมูลให้เหตุผลว่ามีส่วนในการสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะไว้ดังนี้

ตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูล : มีเรื่องเลยคะที่เปิ้ล กิจกรรมค่ายคุณธรรม เก็บขยะใน ร.ร. ไปช่วยบ้านคนชรา แห่งเทียนพรรษา ครูประกาศชื่อคนเก็บของหายได้หน้าไมค์ ที่บ้านก็ทักทางเดียวกันเราเลยมันใจทำดีคะ สมัครใจคะ แล้วชอบ ผู้วิจัย : แล้วพอทำแล้ว มันกระตุ้นให้อยากทำต่อเพราะอะไรคะ ครูพี่ซ : เพราะได้แรงเสริมที่ดี ได้คำชม และคนอื่นได้รับประโยชน์คะ

(ID: S1)

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นว่ากิจกรรมที่สถาบันการศึกษา กำหนดให้มีส่วนร่วม นั้น มีผลน้อยมากต่อการก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวไว้ว่า

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล : “จากโรงเรียนหรือ คิदनานเลยอะ เพราะว่ามันนานมากแล้วด้วยอะ ไม่มีกิจกรรมอะไรที่มันถึงกับเปลี่ยนเรานะ ออกไปทำกิจกรรมคือ เค้าก็จะมีสอนให้แบ่งปัน แต่มันไม่...ไม่รู้สึกว่ามันกระแทกเรา ไม่รู้สึกว่าได้ผลกับเรา อ้อ..แต่มันจะมีซีซั่น อย่างถ้าเป็นกาชาดก็จะมีกาชาดสลาก วันทหารผ่านศึกก็จะมีดอกไม้มา หรือวันพ่อวันแม่อะไรก็จะมีดอกมะลิ เพื่อที่จะเอาเงินจากอันนี้ไปเข้าไปช่วยทำบุญ ซึ่งเหมือนเราเห็นแล้วเรารู้สึกก็คือเรารู้मतลอดแหละว่า นี่เอาไปทำการกุศลนะ อันนี้เอาไปช่วยทหารผ่านศึกนะ อันนี้เอาไปช่วยมูลนิธิชัชพัฒนานะ หรือกาชาดก็เอาไปช่วย แต่มันไม่ถึงกับขนาดเปลี่ยนเรา ให้เราอยากให้ เพราะเรามีไอเดียนี้อยู่แล้วตั้งแต่จากที่บ้าน”

(ID: S2)

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้ข้อมูล : “กิจกรรมในวัยเรียนไม่มีนะที่ทำให้เราอยากมีจิตสาธารณะ ผมทำคือตัวให้เพื่อน คือเราสนุก เราทำได้ เราก้ทำให้ ไม่เกี่ยวกับต้องเป็นกิจกรรมจิตอาสา คือมันสนุกก็ทำ ทำแล้วก็รับผิดชอบให้ดี”

(ID: S8)

ตัวอย่างที่ 3

ผู้ให้ข้อมูล : “กิจกรรม(โรงเรียน)เนี่ยน้อยมาก พวกที่ต้องไปเก็บขยะ บำเพ็ญสาธารณะประโยชน์มันเหมือนถูกลงโทษ รูปแบบมันเป็นแบบของโรงเรียน คุณไม่ใช่อ๊ะ แล้วตอนเด็กเด็กเนี่ยใครที่ทำงานเพื่อสังคมของโรงเรียนมักจะโดนล้อว่า เฮ้ย!! จะเอาหน้าดี ตอนนั้นเราก้เด็ก ไม่รู้อ๊ะ มันไม่ได้ดูดี”

(ID: S5)

ตัวอย่างที่ 4

ผู้ให้ข้อมูล : “โรงเรียนไม่ได้ช่วย ไม่ได้อะไรเยอะเลย พวกกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนอาสา ก็มี แต่ไม่มีที่ทำแล้วกระตุ้นนะ ส่วนใหญ่ทำตามแม่มากกว่า ที่ รร.เค้าขอความร่วมมืออะไรก็ช่วย เพื่อนซ้อมการแสดงที่ครูมาขอให้ไปแสดง คือไปทำตามกัน”

(ID: S10)

จากข้อมูลข้างต้น การที่กิจกรรมที่โรงเรียนกำหนดให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะเป็นปัจจัยที่สร้างแรงจูงใจได้ค่อนข้างน้อย น่าจะเป็นเพราะรูปแบบกิจกรรมที่ไม่ได้สั่งสอนในระดับลึก ไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจ ยิ่งไปกว่านั้น ยังเป็นรูปแบบกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกเหมือนการถูกลงโทษ รวมถึงผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรมที่ทำให้คนที่ทำดีกลายเป็นคนที่ถูกมองว่าเป็นการทำดีเพราะต้องการการชื่นชมจากสังคมในโรงเรียนดังบทสนทนาที่ผู้ให้ข้อมูลได้ให้เหตุผลไว้

สำหรับปัจจัยในเรื่องประสบการณ์ที่เกิดจากกิจกรรมที่เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความสมัครใจเกิดจากความต้องการได้รับการยอมรับจากสังคม กิจกรรมดังกล่าวจึงไม่ได้กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะในทางตรง เพราะผู้ให้ข้อมูลสมัครใจทำกิจกรรมดังกล่าวโดยมีเหตุผลที่แท้จริงคือ ความต้องการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

ตัวอย่าง

<p>ผู้ให้ข้อมูล</p>	<p>: ถามว่าตอนเด็กๆ คิดที่ว่าเราเป็นคนจะต้องได้รับการยอมรับมากกว่า ตอนเด็กๆ ก็มีโปรไฟล์ที่ดีแหละ เป็นหัวหน้าห้องบ้างเป็นตัวแทนไปประกวดแข่งขันนู่นนี่นี้ ไปประกวดมารยาทดีเด่นถือพานวันครู เหมือนประมานนั้นเกิดมาเป็นแบบ leader โดยที่รู้ว่ามี concept ที่ว่า เราจะต้องได้รับการยอมรับในหนทางที่เป็นทางบวก หรือในแง่ดี เราก็เลยรู้สึกว่ามันเหมือนเป็นอะไรที่เราต้องอาสา โดยที่เราไม่รู้ตัว แต่ไม่ได้ว่าเป็นกิจกรรมที่มากระตุ้นเรานะ อย่างการให้ ก็เป็นการให้ ก็เป็นการให้ทำอะไรทั่วไปไม่ได้เป็นกิจกรรมหลักๆ อย่างตอนเด็กๆ นี่ก็ตลอดนะ การมีจิตสาธารณะผ่านกิจกรรมเหล่านี้พวกเป็นตัวแทนโรงเรียนไปประกวดต่างๆ ชนะ มันก็ทำให้เราเป็นคนที่มีทัศนคติที่เป็นคนที่ยากที่จะให้อยู่แล้วหรือเปล่า เหมือนต้องเสียสละทุกวัน</p> <p>(ID: S7)</p>
----------------------------	--

ผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นในประเด็นนี้ว่า กลุ่มเพื่อนในวัยเรียนก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะ ดังตัวอย่างที่ 1 เป็นตัวอย่างของแรงจูงใจ ที่เกิดจากกลุ่มเพื่อนชักชวนให้ทำกิจกรรมสร้างสรรค์หรือมีพฤติกรรมเชิงบวก

ตัวอย่างที่ 2 แสดงให้เห็นว่าเพื่อนทำให้รู้สึกว่าคุณไม่มีค่า ไม่ได้รับการยอมรับหรือยกย่องในกลุ่มเพื่อน จึงได้ใช้วิธีการช่วยเหลือเพื่อน เพื่อเปลี่ยนสถานะจากคนที่ไม่มีค่าในสายตาของเพื่อนๆ ให้กลายเป็นคนสำคัญที่เพื่อนๆ สามารถพึ่งพิงได้

ตัวอย่างที่ 1

<p>ผู้ให้ข้อมูล</p>	<p>: โอเคๆ ถ้ามุมมองแบบชนทำบุญก็จะมีบริจาคเลือด นี่ชอบเลยอันดับที่ 1 วันนั้นบริจาคตอนเรียนมัธยมก็จะแบบอ้อบริจาคเลือดบริจาคเลือดตอนนั้นเด็กเด็กก็ไม่ได้รู้หรอกว่าทำไปแล้วมันจะได้ช่วยอะไรแต่เพื่อนพากันไป เราก็เอาดีเอาดีเอาดี อีสก็ไปทำ ก็ยังไม่รู้คุณค่าของการให้หรอกว่ามันให้ประโยชน์แค่ไหนแต่ก็ชอบก็ไปแบบดีกว่าอยู่เปล่าเปล่าถือโอกาสไปล้างเลือดด้วยคิอย่างนั้น</p>
<p>ผู้ให้ข้อมูล</p>	<p>: สอนให้ สอนฟรีเลยครับ ก็อย่างบางคนที่มีปัญหาอยากบอกเลยมานั่งคุยกันเออะพิมพ์ตอบมันไม่ไหวบอกไปนั่งคุยด้วยคือเรารู้สึกว่าถ้าเสียเวลาเราแค่นี้แต่เขาเปลี่ยนได้มันก็ดีครับ เออคิดว่าตอนที่เรารู้สึกว่าเป็น looser เป็น nobody นั้นแหละที่ทำให้เรารู้สึกว่าเราต้องการจะสำคัญขึ้นมาวิธีที่จะสำคัญที่สุดที่ง่ายที่สุดของตัวเอง ก็คือก็เป็นความช่วยเหลือให้กับใครสักคน</p> <p>(ID: S3)</p>

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมทั้งด้านดีและไม่ดีของเพื่อน ทั้งกลุ่มพฤติกรรมที่ซึ่กพาไปทำกิจกรรมที่
ดีร่วมกัน และพฤติกรรมที่มองข้ามความสำคัญหรือทำให้รู้สึกไร้ค่า ทั้งสองกรณีสามารถก่อให้เกิด
แรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะได้

2. ปัจจัยด้านนิสัยพื้นฐานที่มักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

การศึกษางานวิจัยต่างประเทศของโทมัส อควินัส(Thomas Aquinas) และอดัม สมิธ(Adam Smith)นักจิตวิทยาศึกษาปรตถนิยมในความสัมพันธ์กับความเห็นอกเห็นใจ(empathy) ทำการวิจัย
แล้วพบว่า ผู้ที่มีความเห็นอกเห็นใจจะมีแนวโน้มที่จะช่วยเหลือผู้อื่น แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้ที่
ช่วยเหลือผู้อื่นจะต้องมีความเห็นอกเห็นใจทุกคน และผู้ที่มีความเห็นอกเห็นใจสูง จะให้ความ
ช่วยเหลือในทุกสถานการณ์ แม้จะไม่ใช่สถานการณ์ที่ทำให้ตนรู้สึกไม่สบายใจก็ตาม

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงลักษณะนิสัยเฉพาะตนของตนเองว่าความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นอีกเหตุผล
หนึ่งที่ทำให้ประกอบกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้	: คิดว่าเป็นคนแบบซีสงสาร	
ข้อมูล		(ID: S2)

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้	: เห็นเค้าลำบากกว่า เรา รู้สึกว่าคนสมัยเนี้ย มันหยิ่งในการช่วยคนแบบตั้งตองอะ	
ข้อมูล	แบบเห็นคนเดินถือของมาแทนที่จะเปิดประตูให้ก็จะไม่เปิดอะ ก็กลัวอายกลัวหน้า แตกคือวิธีคิดคนพวกนี้มันแบบตลกอะ เรา รู้สึกว่าเราทำได้คืออย่างมากที่สุดก็หน้าแตกอะ ก็ไม่ได้จะมีผลอะไรกับชีวิตอย่างนี้ คือหมายถึงเหตุการณ์ทั่วไปลำบากอะไรที่เราช่วย ได้แล้วส่วนมากแล้วก็จะช่วย หรือไม่ต้องลำบากก็ได้ คือถ้าช่วยเขาทำมันเร็วขึ้นนะก็ ช่วยช่วยทำไปคือมันง่ายขึ้นลดขั้นตอนความยุ่งยากของเค้าลองคิดภาพว่า ถ้าเราเจอ ทางทำไม่เราไม่บอกเค้าไปละ มันก็แค่นั้นนี่มันไม่ได้เป็นความลับทางธุรกิจอะไรหรือ อะไรที่ถึงขั้นแบบอัยทำมาหากิน ที่มันก็ไม่ได้เสียอะไร	(ID: S4)

ตัวอย่างที่ 3

ผู้ให้	: สมัยที่เรียนก็เป็นตัวเตอรให้เพื่อนๆ อยู่แล้ว ไม่เห็นว่าจะต้องหวง	
ข้อมูล		(ID: S8)

จากตัวอย่างที่ 1 – 3 แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลจะเกิดแรงจูงใจให้ทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะทันทีที่พบเห็นผู้ที่ลำบากกว่า ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือหรือแม้กระทั่งการมองเห็นโอกาสที่สามารถเข้าไปช่วยเหลือผู้อื่นได้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่านิสัยพื้นฐานที่มักเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดแรงจูงใจให้ทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะ

3 ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม

สุพจน์ ทรายแก้ว (2546)^[5] กล่าวว่า จิตสำนึกของบุคคลเป็นสถานะทางจิตใจก่อนการแสดงออกเชิงพฤติกรรมทางกายของบุคคล เป็นผลมาจากทัศนคติ บรรทัดฐานทางสังคม นิสัย และผลที่คาดว่าจะได้รับหลังจากการทำพฤติกรรมนั้น โดยการก่อตัวของจิตสำนึกเป็นกระบวนการก่อรูปที่มีความต่อเนื่อง ยากที่จะกำหนด แยกแยะ หรือทำการจัดลำดับชั้น เพื่อบ่งชี้ว่าบุคคลมีความรู้สึกอยู่เท่าใดได้อย่างชัดเจน ซึ่งในการศึกษานี้ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าบรรทัดฐานทางสังคมมีผลทำให้ประกอบกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล : ก็มาจากแม่มาสอนเรา แล้วก็บรรทัดฐานทางสังคม ว่าอันนี้คือดีอะ นี่คือไม่ดี ก็มาจากทั้ง 2 ทาง ทั้งพ่อแม่แล้วก็ทางสังคม เพราะเราก็พูดได้ว่าเราก็ก้าวที่จะเป็นคนไม่ดีในสังคมถ้ามันก็จะมีความรู้สึกว่าย้ายไม่ยากให้คนอื่นมองว่าเราเป็นคนไม่ดีอะถ้าไม่มีตรงเนี่ยเราว่าเราก็คงเร็วกว่าเนี่ย

(ID: S2)

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้ข้อมูล : ตอนเด็กๆ ไม่ตะขิดตะขวงเท่าไร ทำไปเพราะสังคมสอน แต่พอโตขึ้นเราเรียนรู้ว่าการทำไม่ดีย่อมมีผลให้กับชีวิตจริงๆ ก็เริ่มศึกษามากขึ้นนะคิดว่าอย่างละครึ่งๆ ทั้งศึกษาเอง และบรรทัดฐาน

(ID: S6)

จากตัวอย่างที่ 1 และ 2 แสดงให้เห็นว่านอกเหนือจากปัจจัยด้านอื่นๆ เช่น ด้านประสบการณ์ในวัยเด็กที่เกิดจากบุคคลในครอบครัวแล้ว บรรทัดฐานทางสังคมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ

4 ปัจจัยด้านผลที่คาดว่าจะได้รับ

ทอมัส อควินัส (Thomas Aquinas) และอดัม สมิท (Adam Smith) นักจิตวิทยาศึกษาปฏัตถนิยมต่างตอบแทน (reciprocal altruism) กล่าวว่า สิ่งมีชีวิตกระทำสิ่งมีประโยชน์ตอบแทนต่อกัน และกันจนกระทั่งเกิดเป็นรูปแบบที่คาดหวังได้ เงื่อนไขที่จะทำให้เกิดสถานการณ์ดังกล่าวก็คือสิ่งมีชีวิตทั้งสองประเภทต้องมีโอกาสพบกันมากกว่าหนึ่งครั้งและจะต้องจดจำฝ่ายตรงข้ามได้ เงื่อนไขนี้จะทำให้ “ตอบแทน” กันได้ ไม่ว่าจะตอบแทนประโยชน์หรือแก้แค้นเอาคืน ในกระบวนการนี้ สิ่งมีชีวิตที่ตอบแทนประโยชน์ จะได้ประโยชน์ตอบแทน

สำหรับงานวิจัยนี้ ผลการศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงการคาดหวังผลลัพธ์ว่ามีผลก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 แสดงให้เห็นว่า แม้ผู้ให้ข้อมูลจะกล่าวออกมาเป็นคำพูด ไม่ได้คิดว่าช่วยเขาแล้ว จะได้อะไรกลับมา แต่ขณะเดียวกันก็ระบุอย่างชัดเจนว่า “สิ่งที่ได้โดยตรงเลย ก็ คือ เราเห็นเพื่อนมีความสุข เรามีสมาธิไปด้วย” ซึ่งทำให้เห็นว่า แท้จริงแล้วผู้ให้ข้อมูลช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีการคาดหวังผลลัพธ์ เพียงแต่ผลลัพธ์ดังกล่าวนี้ มิได้เป็นการคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับตนเองเป็นสิ่งสำคัญ หากแต่เป็นการคาดหวังผลลัพธ์ที่จะก่อผลดีให้แก่บุคคลที่ตนเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือเป็นอันดับแรก

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล : มันเหมือนคนเราเคยผ่านความทุกข์มา มาให้คำแนะนำไป ผลที่ได้มันสะท้อนกลับมาทันทีเลย เค้ามองเห็นกันแค่คุยกันจบเนี่ย หนึ่งยังไม่ทันหายเลยนะ เห็นสีหน้าเค้ามีความสุข เรายังมีความสุข ทุกวันนี้ชีวิตผมเนี่ยในเฟซบุ๊ก ข้อความวันหนึ่งจะมีคนส่งมาว่าวันนี้ปลดหนี้ไปได้อีกตัวแล้ว ตัวเรายังมีความสุข...เราก็มีคนรักเพิ่ม แล้วหลายๆ ครั้ง คือ จริงๆ ไม่ได้คิดว่าช่วยเค้าแล้วจะได้อะไรกลับคืนมา แต่มันเป็นผลที่เห็นเอง เช่น เราเป็นคนเรียนเก่งสอนหนังสือให้คนได้ เพื่อนเค้าเดือดร้อน มันจะยากอะไรแค่พูดออกไปนิดเดียว พอพูด พูดไปปุ๊บ สิ่งที่ได้โดยตรงเลย ก็ คือ เราเห็นเพื่อนมีความสุข เรามีสมาธิไปด้วย

(ID: S8)

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้ข้อมูล : มันมีคำพูดหนึ่ง คนเราทำทุกสิ่งเพื่อตอบสนองความต้องการของตัวเอง ผมว่าคำพูดนี้ก็จริงนะ ถามว่าบางทีคนเราอยากอะไรเราอยากให้คนอื่นมีความสุขเราอยากให้คนอื่นได้รับบางสิ่งบางอย่าง มันก็คือความอยากความต้องการของเราถามว่ามันเป็นความต้องการโดยส่วนตัวของตัวเองเพื่อประโยชน์ของตัวเองเลยไหม ก็ไม่ได้เห็นว่ามันเป็นกิจกรรมเพื่อทำให้เรามาพบความต้องการของตัวเองมันไม่ได้เป็นรู้สึกอะไรแบบนั้น

(ID: S7)

ตัวอย่างที่ 2 คาดหวังผลลัพธ์ที่เป็นผลดีต่อผู้อื่นเช่นเดียวกันกับตัวอย่างที่ 1 แตกต่างกันตรงที่ตัวอย่างที่ 2 ให้ข้อมูลอย่างชัดเจนว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะเกิดจากการคาดหวังผลลัพธ์

ตัวอย่างที่ 3

ผู้ให้ข้อมูล : แต่ก่อนคิด แต่ว่าตอนเนี่ยไม่คิด เพราะเวลาที่เรามาเราก็ได้มิตรภาพ มันก็ทำให้เราทำงานด้วยก็เหมือนคนที่เขาไปตีกอล์ฟทั้งวัน 6-7 ชั่วโมงเสียเวลา อีกด้าน 1 ก็คือเค้าก็ได้มิตรภาพ แล้วเดี๋ยวมันก็ได้การงาน เดี่ยวก็ได้เงินจากตรงนั้นต่อไปเอง ยกตัวอย่างจะมีคนมาซื้อของที่บริษัทถ้าคนไม่รู้จัก จะต่อแล้วต่ออีก ถ้าเป็นเพื่อนไม่เป็นแบบนั้น ควรจะมองประโยชน์มันในหลายหลายมิติ ไม่ใช่มองว่าเรื่องของตัวเงินอย่างเดียว เหมือนที่เราทำโรตารีเนี่ยคะเราก็มองว่าประโยชน์ที่ได้มันได้ในหลายมิติไม่จำเป็นต้องเกี่ยวกับเรื่องเงินแค่เรื่องเดียว

(ID: S9)

ตัวอย่างที่ 3 แสดงให้เห็นถึงการยอมรับว่าทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะด้วยความคาดหวังผลลัพธ์ แต่เป็นผลลัพธ์ ที่เป็น “ผลตอบแทน” หลากหลายมิติ เช่น โอกาส ประสบการณ์ และมิตรภาพ ไม่ใช่ในรูปแบบของ “ค่าตอบแทน” ที่เป็นตัวเงิน

5 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันที่มีผลต่อการเกิดแรงจูงใจให้ทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะ ตั้งแต่สิ่งแวดล้อมในระยะที่ใกล้ตัวอย่างบุคคลแวดล้อมในครอบครัวไปจนถึงบุคคลที่เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับในสังคม จำแนกออกเป็น 4 ประการย่อย ประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมที่เป็นกลุ่มเพื่อนในปัจจุบัน บุตร คู่สมรส และบุคคลต้นแบบทางสังคม

5.1 กลุ่มเพื่อนในปัจจุบัน

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่ากลุ่มเพื่อนในปัจจุบันมีส่วนก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะ

ตัวอย่างที่ 1 เป็นการแสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจฯ สามารถเกิดขึ้นได้จากการได้รับแรงสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อนที่คบหา ส่งเสริมให้เห็นว่ากิจกรรมที่ผู้ให้ข้อมูลตั้งใจจะทำ เป็นกิจกรรมที่ดี ส่วนตัวอย่างที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการคบหาสมาคมกับกลุ่มเพื่อนที่มีทั้งความตั้งใจ อีกทั้งยังทุ่มเท ลงมือ ลงแรงในการทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์เช่นเดียวกัน เป็นปัจจัยที่สามารถก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะได้

ตัวอย่างที่ 1

<p>ผู้ให้ ข้อมูล</p>	<p>: คิดว่ายังปกติเวลาจะทำกิจกรรมอะไรเริ่มกิจกรรมอะไรออกมาซักอย่างหนึ่งก็คือต้องอะไรนะมันไม่ค่อยมีอะไรที่ทำคนเดียวเดี๋ยวหนูคิดขึ้นมาแล้วก็ทำเองเดี๋ยวนี้ไม่มีก็ต้องถามปรึกษาครอบครัวก่อนปรึกษาแฟนก่อนนะเฮ้ยอันนี้ออกมาไอเดียมาเธอก็คิดว่ามันน่าจะโอเคอะไรอย่างนี้นะสนุกใหม่อย่างนี้เพราะคนใกล้ตัวเราเริ่มบอกว่า เฮ้ยเออเอาดีเอาดีเอาดีด้วยเราก็งี้เริ่มที่จะเออเออ งั้นทำ แต่ก็ทักคิดขึ้นมาแล้วไม่มีใครโอเคเลยก็อาจจะคิดว่าเพราะอะไร น่าจะเป็นยังงั้นจริงๆก็ได้ว่าโอเคหรือมันไม่เวิร์กหรือเปล่าคุณต้องมาคิดนิดหนึ่งนะคะ</p> <p>(ID: S1)</p>
--------------------------	---

ตัวอย่างที่ 2

<p>ผู้ให้ ข้อมูล</p>	<p>มีความรู้สึกว่ายังอยากทำอย่างนี้ เพราะเพื่อนมาเป็นแรงผลักดันที่แบบ ทำสิ่งอยากทำ เพื่อนก็อยากทำด้วย ก็เลยรู้สึกว่ายังมีแรงอยู่เรายังมีความรู้สึกอยากทำแหละโปรเจกต์ใหญ่มันก็มีข้อแหละ แต่มันก็มีกำลังใจจากเพื่อนเพื่อน บางที่เราทำทำไปแล้วซ่อมหนักอย่างนี้เราส่งสารเพื่อนเราเหมือนกันนะ ที่เอาทุกคนมาซ่อมหนักอย่างนี้ แต่ทุกคนก็แบบทำลือ อยากรู้สนุกดีมันก็เป็นกำลังใจให้เราทำต่อไปเรื่อยๆ ในการทำทุกครั้งแล้วก็มีฐานแฟนคลับเยอะขึ้นที่จะมาคอยดูเราคอยตามงานการกุศลของเรา เรารู้สึกว่าตอนนี้มีแรงอยู่ ยังอยากอยู่</p> <p>(ID: S2)</p>
--------------------------	--

5.2 บุตร

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มิบุตรทั้ง 3 คนต่างกล่าวว่าบุตรมีส่วนก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

<p>ผู้ให้ ข้อมูล</p>	<p>: ถ้าคิดจริงๆ น่าจะหลังจากมีลูกนะ เพราะมองว่าสังคมปัจจุบันเนี่ยเป็นสังคมที่เห็นแก่ตัวแก่งแย่งกันถ้าเราเพิกเฉย เฉยเมยเนี่ย ต่อไป ลูกหลานเราจะอยู่ลำบาก น่าจะมาจากจุดนี้ใช้ ห่วงลูก ถ้าตอนที่ยังไม่มีลูก ไม่เคยคิดถึงสังคมเลย ไม่เคยเลย ทำแต่ตัวเอง</p> <p>(ID: S9)</p>
--------------------------	--

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้ข้อมูล : ทำเพื่อลูก พอตัวเองมีลูก ก็คิดว่าสำคัญมากที่ลูกต้องได้รับน้ำนมแม่ เรายังก็เห็นความรัก ความเสียสละอันยิ่งใหญ่ของแม่ที่มีต่อเรา ที่แม่ทุกคนมีต่อลูก ทำให้เห็นคุณค่าของการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เป็นการช่วยเหลือสังคมโดยส่งเสริมให้เด็กไทยกินนมแม่ เพื่อพัฒนาการที่ดี และพอมมีผู้ที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำเร็จ ครอบครัวมีความสุข จดจำเราได้ เราก็มีความสุขเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น รวมทั้งยังเป็นเครือข่ายติดต่อช่วยเหลือกันได้อีก

(ID: S10)

ตัวอย่างที่ 2 นี้ชี้ให้เห็นว่าการมีบุตรเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการย้อนคิดถึงความเสียสละของมารดา ประกอบกับผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทหน้าที่ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมแม่ ความตระหนักในการให้ของผู้เป็นมารดาสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ทางสังคม จึงได้เอื้ออำนวยให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะ ซึ่งมีปัจจัยด้านการมีบุตรเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญ

5.3 คู่ครอง

ปัจจัยด้านคู่ครองไม่ถึงเป็นแรงจูงใจ แต่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่เข้ามาสนับสนุนให้กิจกรรมที่มีจิตสาธารณะสำเร็จลุล่วงไปได้เสมอมา ดังเช่นที่ผู้ให้ข้อมูลให้สัมภาษณ์ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล : บอกว่าครอบครัวมีส่วนร่วม ตอบเลย สามีนี้นิยมมีส่วนเยอะมากดูแลครอบครัวได้แล้วก็ได้สามีนี่เข้าใจ ทำให้แม่เราจะไม่มีเวลา ก็ไม่ว่าเรา คือพี่เคยพาไปด้วย ไปเยี่ยมเคสคนไข้ แล้วก็เปิดใจเค้าด้วยการพาเค้าไปดูด้วย เขาก็รู้เค้าก็เห็นเคสเรา เราเค้าสนับสนุน ช่วยเลี้ยงลูก ดูแลครอบครัวเวลาพี่ไปเป็นอาสา

(ID: S10)

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้ข้อมูล : แพนเป็นคนดี เค้าเองก็เป็นอาสา ทำอะไรให้เราเห็นพวกเรื่องให้ด้วยใจโดยไม่หวังอะไรตอบแทน แต่ถามว่าเป็นแรงจูงใจให้เราทำมั้ย คือว่าไม่นะ เพราะเรามีไอดีเดียวจะทำจิตสาธารณะมาจากตัวเองมากกว่า พอเราทำ แล้วแพนชอบ ก็เหมือนเค้าสนับสนุนเราไปในที แม่จะไม่โดยตรงนะครับ

(ID: S6)

ตัวอย่างที่ 3

ผู้ให้ข้อมูล : คู่ครองก็สนับสนุน เค้าไม่ขัด ก็อยู่กันได้ ยกตัวอย่างเป็นคู่สามีภรรยาที่สามีถือศีลแปดมายี่สิบปี ไม่ได้นอนกันก็อยู่กันได้ ถือว่าแบบ เข้าใจกันศรัทธาเสมอกันก็นั่นแหละเออว่านะ

(ID: S3)

5.4 บุคคลต้นแบบทางสังคม

ไบรอัน และเทสท์(Fames Bryan & Mary ann Test, 1976) กล่าวว่าตัวแบบที่สังคมปรารถนา มีผลต่อพฤติกรรมเอื้ออาทรในผู้อื่น ผู้ที่เห็นตัวอย่างการช่วยเหลือผู้อื่นมีแนวโน้มอย่างมากที่จะช่วยเหลือผู้อื่นเช่นกัน ผลการศึกษานี้พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ ส่วนหนึ่งเกิดจากการได้รับแรงบันดาลใจมาจากบุคคลต้นแบบทางสังคม ดังตัวอย่างทั้ง 4 ตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างทั้ง 4 ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่าบุคคลต้นแบบที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจฯ สามารถเป็นได้ทั้งคนใกล้ตัวเช่นบุคคลในครอบครัว ลำดับต่อมา คือบุคคลในสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูล เป็นบุคคลที่สามารถพบเห็นพฤติกรรมโดยอาศัยการมีประสบการณ์ตรงของผู้ให้ข้อมูล กระทั่งบุคคลที่มีชื่อเสียง ได้รับการยอมรับในสังคมที่ผู้ให้ข้อมูลสามารถได้รับแรงจูงใจผ่านทางสื่อมวลชน ตลอดจนบุคคลในสถาบันการปกครองชั้นสูง ผู้เป็นประมุขศูนย์รวมจิตใจของคนในประเทศ

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล : ก็จะมีไอ้ดอล ก็คือคุณพ่อผม ท่านก็คือแบบอย่างมาตลอดเหมือนกัน มันเหมือนกับ 2 คน ผู้ชาย 2 คนที่เป็นแบบอย่าง ก็คือทางเดียวกัน เพียงแต่ว่าในหลวงท่านทำเรื่องใหญ่โตมามาก แต่คุณพ่อผมทำที่ชุมชนเล็กๆ คือ ถ้าพ่อผมไปอยู่ไหนเนี่ย คนทั้งชุมชนเค้าก็จะรัก มันเป็นภาพที่เราเห็นเลยว่า ผมไปอยู่ตรงไหนผมก็สบาย เค้าก็จะรู้ว่าเนี่ย ลูกคุณสมเกียรติ ผากของไปให้พ่อหน่อยนะ คือ ผมไม่เคยสงสัยเค้าว่าเค้าทำทำไม

(ID: S8)

ตัวอย่างที่ 2

<p>ผู้ให้ข้อมูล</p>	<p>: เป็นอาจารย์ที่จุฬา ชื่ออาจารย์วิฑิต นันทาพร อาจารย์เก่ง อาจารย์จบจาก Oxford ด้วย ก็ทำงานมีโอกาสเป็นผู้ช่วยอาจารย์เอ็นทีเอสสมัยเรียน ป.โท ก็ได้ติดตามอาจารย์ไปหลายๆ ที่ สิ่งที่ได้เห็น ก็คืออาจารย์เป็นคนที่มีความสามารถมาก มีศักยภาพสูงมาก ถึงขนาดเป็นตัวแทนพิเศษของสหประชาชาติและพูดได้หลายภาษามาก อาจารย์ไม่ได้มีภาพที่แบบเหมือนคนส่วนใหญ่ที่เอาตัวเองเป็นจุดศูนย์กลาง ว่าตัวเองจะต้องถูกยกย่องยังไง ตัวเองจะดูดียังไงใหม่ ในทางกลับกัน หลายคนที่เป็นไอดอลของผม เขาเป็นคนที่ดูดีโดย profile แต่เขาใช้ชีวิตที่ธรรมดาดีมาก ฟึ่่นๆ มาก มันเป็นเรื่องชีวิตของเขาที่มันแบบนั้น คือเฉยๆ ไม่ได้รู้สึกว่าจะต้องกอบโกยอะไร</p> <p>(ID: S7)</p>
----------------------------	--

ตัวอย่างที่ 3

<p>ผู้ให้ข้อมูล</p>	<p>: วันนั้นดูรายการโชว์อะไรซักอย่าง เอาอาจารย์เฉลิมชัยมา รู้สึกศรัทธาในความคิดของเขาที่เขาเลือกที่จะทำเพื่อสังคมมากกว่าทำเพื่อตัวเอง แล้วเค้าทำได้อย่างเต็มที่.. มันก็จะเป็นไอดอลไปทางสเปเชียลทางอะไร เออถ้าแบบว่า เรื่องนี้ด้วยใหม่ก็อาจจะด้วย ส่วนหนึ่งถ้าเราชอบไอดอลทางด้านการลงทุนแล้ว ก็จะคิดถึงวอร์เรนบัฟเฟตหรือไอดอลทางด้านธรรมะก็จะมีอีกคนหนึ่ง คือมันไม่ได้มีไอดอลจริงๆ สุดสุดของเรา..เราเลือกปฏิบัติตามเพราะชอบ concept แล้วก็รู้สึกดีขึ้นเมื่อเขาทำดีด้วย</p> <p>(ID: S5)</p>
----------------------------	---

<p>ผู้ให้ข้อมูล</p>	<p>: จริงๆ ก็คือในหลวงค่ะ คือหนูอาจจะไม่ได้เห็นจะจะ ว่าเค้าทำให้เราเห็นตรงหน้าเนอะ แต่ก็จะมีหลักฐานอะไรต่างๆ มากมายที่เห็นเป็นผลผลิต เป็นชิ้นเป็นอัน ว่าพระองค์ทรงทำจริง</p> <p>(ID: S1)</p>
----------------------------	--

6 ปัจจัยด้านศาสนา

ปัจจัยข้อนี้ ประกอบด้วย 2 ประการย่อย ได้แก่ ความศรัทธาในคำสอนของศาสนาและการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

6.1 ความศรัทธาคำสอนของศาสนา

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะ ส่วนหนึ่งเกิดจากความศรัทธาคำสอนทางศาสนาที่ตนนับถือ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจ เกิดจากคำสอนของศาสนาคริสต์ที่สอนให้รู้จักการให้โอกาสผู้อื่น

ตัวอย่างที่ 2 เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจ ที่เกิดจากคำสอนในศาสนาพุทธ ว่าด้วยแนวคิดเรื่องการประพาศดี เพียรสั่งสมความดี สร้างบุญกุศลในความเป็นฆราวาสก็สามารถสร้างสิ่งที่เรียกว่า “กิริยาบุญ” ถือเป็นการสร้างเนื่อบุญได้อีกทางหนึ่ง แม้ไม่ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ

ตัวอย่างที่ 3 แสดงให้เห็นว่าคำสอนเรื่องการให้ทานโดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งเป็นคำสอนในศาสนาพุทธ มีอิทธิพลก่อให้เกิดแรงจูงใจให้ทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะในทุกรูปแบบ

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล : เราเข้าใจถึงความรักอย่างเช่นในศาสนาคริสต์ที่สอนว่าพระเยซูคริสต์ก็คือพระเจ้าเนี่ย ส่งพระบิดาของเรา เพื่อภัยทั้งในอดีตและปัจจุบันของเรา ก็มอยย้อนกลับไปจริงๆ ว่า เราเป็นคนไหนให้เรากลับตัวกลับใจ เราคิดว่ามันเป็นอะไรที่มีคุณค่านะ มันรู้สึกว่ เฮ้ย เราชอบสิ่งนี้ เราไม่เป็นคนเลว แต่เราชอบคนที่ให้โอกาสเรา ส่งเสริมเรา ให้เราเป็นคนดี เราทำยังไงให้เป็นคนดีเหมือนที่ว่ามันเปลี่ยนมุมมอง ศาสนาคริสต์ พุดถึงว่า พระเจ้า เป็นอันดับหนึ่ง ผู้อื่น พอๆ กัน และเพราะเราเข้าใจอย่างนี้มันก็เลยเป็นภาคปฏิบัติที่ว่าแน่นอน ศาสนกิจก่อนใช้ไหม ก็มาโบสถ์ก็เหลือก็กิจกรรมส่วนตัว

(ID: S7)

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้ข้อมูล : ศาสนาพุทธที่ปลูกเราเป็น breakthrough ที่สาม คือ หนึ่งคืออาจารย์ทำให้โปรแอกทีฟเปิดทางเลือกให้ ตัวที่สองคือ ทำให้เราเจอในงานที่ใช้ คือเรื่องเงิน เบรกตัวที่สาม คือทำให้เราเหมือนเข้าถึงธรรม มีจุดยืนของตัวเองมีความมั่นคงในตัวเองอะไรอย่างเนี่ย แล้วก็ยังมีศรัทธาลงลึกในพุทธศาสนาเรื่อยๆ ซึ่งคนอาจจะคิดว่าเอทำเพราะว่ามันเป็นการทำบุญแต่บอกเลยเอทำทุกวันนี่เอไม่ได้คิดว่ามันเป็นการทำบุญแต่แน่นอน เมื่อกิริยามันได้บุญมันก็ได้เหมือนกันเออแต่ที่เราไม่ได้ตั้งใจทำเพราะว่าเหมือนกับแต่ละวันเออะคาเดมี่ต้องทำเพราะว่าวันนี้จะได้ทำบุญไม่ะมันมีแค่มีความรู้สึกว่ามันเป็นหน้าที่ถึงจะถ้าศึกษาไปจุดหนึ่งมากขึ้นเรื่อยๆ อาจจะเป็นขั้นขงมายแล้วก็ได้ขั้นขงมายก็คือว่าคนเรามันมันมีหน้าที่ในโลกนี้คนละอย่างถ้าเราเจอสิ่งที่เราทำแล้วมันเป็นตัวเราเองมันสร้างประโยชน์เออว่านั่นแหละคือหน้าที่ของเรา

(ID: S3)

ตัวอย่างที่ 3

ผู้ให้ข้อมูล	<p>: อาจารย์ท่านหนึ่งพูดว่าพระพุทธเจ้าตรัสว่าถ้าให้แล้วให้ลืม คือไม่ต้องไปคิดอะไร อยากให้ก็คือให้ ซึ่งตอนแรกเราก็ไม่เข้าใจ พอเราโตขึ้นมาเราถึงเข้าใจ บางที่เราทุกข์ เพราะเราให้แล้วเราหวัง เราให้แล้วเราอยากได้นั้นเราอยากได้นี้ เราหวังว่าเราจะได้ตอบแทนนั้นตอบแทนนี้ หรือถ้าเราทำชีวิตให้มันง่ายกับที่เราพอใจที่จะให้ จบแล้วก็ไม่ต้องไปใส่ใจมันอีก คือผลที่มันตอบแทนกลับมาก็เป็นเรื่องขงใหม่ ถ้าดีก็เป็นโชคดี ถ้าไม่ดีก็เป็นเรื่องของมัน แต่เราเต็มใจจะให้เราก็จะเป็นแบบนี้มากกว่า</p> <p style="text-align: right;">(ID: S5)</p>
---------------------	---

6.2 การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะ ส่วนหนึ่งเกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา โดยตัวอย่างที่ 1-3 แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมที่มีผลต่อแรงจูงใจฯ สามารถเป็นได้หลากหลายรูปแบบ เช่น ในตัวอย่างที่ 1 เป็นกิจกรรมในรูปแบบพิธีกรรม ที่คนหมู่มากทำให้เกิดการยอมรับกิจกรรมการทำบุญว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ควรทำ ตัวอย่างที่ 2 เป็นกิจกรรมการสนทนาธรรมกับพระภิกษุช่วยให้พบทางออกในการดำรงตนในสังคมที่เต็มไปด้วยอบายมุข และการค้นพบคำตอบจากการสนทนาธรรมดังกล่าวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและนำพาตนเองไปสู่การสร้างประโยชน์ต่อผู้อื่น และตัวอย่างที่ 3 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมทางศาสนา เช่น การบวชอาจไม่ได้สอนเรื่องการให้โดยตรง แต่ทำให้ใจสงบ มีความสุขมากขึ้นและพร้อมที่จะเป็นผู้ให้เพื่อแบ่งปันแก่ผู้อื่นมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล	<p>: หนูก็นับถือศาสนาพุทธมาตั้งแต่เด็กแล้ว ก็ไม่มีใครสอนว่าการให้คนอื่นมันเป็นสิ่งที่ดีขนาดนี้หรอกค่ะ แต่ก็จะเป็นพิธีกรรมที่แบบ ตอนไปถวายสังฆทาน ตอนใส่บาตรก็บุญแม่กับคุณยายกับคุณพ่อ อ้าว!ทุกเช้าวันอาทิตย์เราตื่นมาคลุกข้าวกันไปซื้อคอกไก่ที่ตลาดมาคลุกข้าวใส่กะละมังใหญ่ใหญ่ก็ช่วยกันคลุกเอาไปให้หมาที่พุทธมณฑลตอนนั้นขับรถ จอดเอาลงเอาไปให้ เอาไปวางให้ ให้อาหารหมาเสร็จก็ไปถวายสังฆทานที่ตรงโซนของพุทธมณฑลด้วยกันอย่างนี้ค่ะ มันเป็นพิธีกรรมมันเป็นสิ่งที่เป็นโมเดลของเรา ให้เรารู้ว่าเฮ้ย เราไม่ได้ทำคนเดียวนะ ไอ้ขณะที่เราทำคนอื่นมากมายเค้าก็ทำเนี่ย เค้าทำมากันเป็นเรื่องยาวนานเป็น 1000 ปีแล้ว มีพระพุทธรูปมีอะไรทั้งนั้น รู้สึกมันใจมากขึ้น มันทำให้เราเห็นภาพว่าการทำบุญทุกคนโอเคทุกคนยอมรับและเราควรจะทำ</p> <p style="text-align: right;">(ID: S1)</p>
---------------------	--

7.1 เหตุการณ์ด้านลบที่กระทบจิตใจ

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะ ส่วนหนึ่งเกิดจากแรงกดดันทางสังคม เช่นตัวอย่างที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลประสบเหตุการณ์ด้านลบที่กระทบกระเทือนจิตใจ กล่าวคือ การล้มละลายของครอบครัว ซึ่งมีผลกระทบต่อความรู้สึกถึงคุณค่าในตัวเอง ยิ่งปัญหาทวีความรุนแรงมาก ก็ยิ่งทำให้รู้สึกว่าคุณค่าในตัวเองถูกลดลงมากขึ้นเท่านั้น ความทุกข์ที่เกิดจากเหตุการณ์ด้านลบดังกล่าว จึงได้ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการพยายามป้องกันและช่วยเหลือมิให้ผู้อื่นต้องประสบเหตุการณ์เลวร้ายเช่นที่ตนเคยเป็นมา ประสบการณ์ด้านลบจึงส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลใช้ความรู้ด้านการเงินเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น

ตัวอย่างที่ 2 แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ด้านลบ กล่าวคือ การที่บิดาซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวอันเป็นที่รักต้องป่วยเป็นโรคร้าย ทำให้ผู้ให้ข้อมูลได้พบรูปแบบของการขาดแคลนอย่างไม่เคยพบมาก่อน และไม่ต้องการให้ผู้อื่นต้องประสบกับความยากลำบากเช่นเดียวกับคนที่ตนรัก จึงก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นด้วยการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ

ตัวอย่างที่ 3 เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ด้านลบ กล่าวคือ ความเปลี่ยนแปลงของสถานะทางสังคมของครอบครัวที่ตกต่ำลง ทำให้ค้นพบความไม่เท่าเทียมที่ไม่เคยได้รับรู้หรือมองเห็นมาก่อน ดังนั้นจึงก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสกว่า

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล : ความทุกข์ตัวเองครับ เพราะมีอยู่หนึ่งที่เป็นประเด็น ก็คือ ผมเรียนจบ ที่บ้านก็ล้มละลายแล้วก็เป็นที่เนี่ยะ แล้วตอนที่เนี่ยะ ก็มีความรู้สึกที่ว่า เออ การเป็นหนี้ ปริมาณมากๆ มันทำให้ชีวิต มันลำบากมากนะครับ คือ ค่าใช้จ่ายอะไรดีอะ หนี้ มันไม่ได้กระทบกระเทือน เฉพาะเรื่องของกระเป๋าตังค์ หรือ เงิน ทอง แต่มันกระทบกระเทือนถึงระบบความคิดเราด้วย อาจจะโชคดีตรงที่ว่า ผมเป็นคนที่แข็งแรงอะครับ ก็เลยมีความรู้สึกที่ว่า โจทย์เดียวที่ผมคิด คือ ไม่เป็นไรวันหนึ่งต้องฟันตรงนี้ไปให้ได้ ถ้าฟันไปได้ ผมจะช่วยคนอื่นให้เค้าฟันได้เช่นกัน

(ID: S8)

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้ข้อมูล : พ่อเป็นมะเร็งลำไส้เราเห็นว่าลุงที่แปะ คือคนเป็นมะเร็งลำไส้เค้าจะถ่ายไม่ได้ เขาจะต้องมีถุงตรงหน้าท้องที่ถ่ายของเสียมาแล้วไม่เห็นตรงพุงนี้รับมันต้องเปลี่ยน ทุกวันแล้วเรารู้ว่าลุงเนี่ยมันแพงมาก แล้วเราก็ไปรู้จักหมอกับพยาบาลเค้าบอกว่า บางคนเค้าไม่มีตังค์ แล้วเค้าเป็นมะเร็งลำไส้ แล้วเค้าต้องผ่าตัดเนี่ยต้องมีถุงแบบเนี่ย บางคนเค้าใช้ก๊อบแก๊ปแล้วมันติดเชื้อแล้วมันก็กลายเป็นลามมากกว่ามะเร็งแผลติด เชื้อก็หนักเราเห็นพ่อเราแล้วเรารู้สึกว่าเค้าลำบากจริงๆ กับการที่ต้องมีถุงหน้าท้อง เรายังเลยเออนั้นแหละจัดการกุศลครั้งแรกเพื่อที่จะช่วยคนที่เนี่ยะ เออเงินไป ช่วยซื้อถุงหน้าท้องให้กับเขามันเป็นเหตุการณ์หลายหลายอย่างที่ต่อเนื่องกันมา

(ID: S2)

ตัวอย่างที่ 3

ผู้ให้ข้อมูล : เหมือนคนที่ตกดิ่งลงเหว รู้สึกเลยว่าชีวิตมันเปลี่ยนจากชีวิตที่เคยมีเอกลักษณ์ กลายเป็นบัตรคนธรรมดาปากกัดตีนถีบตอนนั้นจำได้ว่าตอนที่แม่พาเข้ากรุงเทพ ใหม่ใหม่เราต้องไปนอนที่หมอชิตเพราะว่าเรามาถึงเร็วแล้วไม่มีรถที่จะเข้ามาในหมู่บ้านนี้ที่เราอยู่ก็ต้องรอจนถึงเช้าเลยที่หมอชิตแล้วก็เลยเห็นหลายหลายชีวิตเห็นคนหลายหลายแบบถามว่าจนถึงปัจจุบันเนี่ยมันก็อยู่ในแวดวงสังคมตั้งแต่เรียนจุฬาฯใหม่ก็ได้เจออาจารย์ที่มีชื่อเสียงเราก็ได้เจอได้เจอชนชั้นนำถ้าทุกกลุ่มเอาอย่างนี้ระดับท่านทูตอย่างนี้ก็ทานข้าวร่วมกัน โดยเป็นเรื่องปกติเพราะว่าบ้านอาจารย์อย่างนี้ก็ต้องต้อนรับทูต 20 30 คน จาก 10 กว่าประเทศในแต่ละครั้งเราก็ได้อยู่ในวงสังคมที่มีช่องว่างที่ห่างไกลกันมาก มันก็เลยเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ ทำให้เราเห็นชีวิตคนว่าจริงๆแล้วชีวิตเรามีความที่ไม่เท่าเทียมกันนะและความไม่เท่าเทียมกันตรงเนี่ย เราจะให้กับคนที่ด้อยโอกาสยังไง เราจะเอื้อให้กับคนที่เขาไม่มีโอกาสยังไง

(ID: S7)

ผลการศึกษาพบข้อสังเกตที่น่าสนใจประการหนึ่งว่า ลักษณะของเหตุการณ์ด้านลบที่มีผลกระทบต่อจิตใจนี้ ยังมีผลต่อรูปแบบหรือลักษณะของกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะที่ผู้ให้ข้อมูลเลือกทำ เช่น ผู้ให้ข้อมูลในตัวอย่างที่ 1 สร้างกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นในรูปแบบของการจัดอบรมเพื่อแบ่งปันและเผยแพร่ความรู้เรื่องการเงิน ผู้ให้ข้อมูลในตัวอย่างที่ 2 จัดคอนเสิร์ตการกุศลเพื่อหาทุนทรัพย์ในการจัดซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์ และผู้ให้ข้อมูลในตัวอย่างที่ 3 ทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

7.2 เหตุการณ์ประทับใจ

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะ ส่วนหนึ่งเกิดจากการได้ประสบเหตุการณ์สำคัญในชีวิตที่ก่อให้เกิดความประทับใจ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงเหตุการณ์ประทับใจด้วยความภาคภูมิใจว่า เป็นโอกาสพิเศษในชีวิตที่ได้รับพระราชทานปริญญาบัตรจากในหลวง ประการสำคัญที่ก่อให้เกิดความประทับใจคือพระราชดำรัสที่สอนให้ทำเพื่อสังคมอย่างเต็มความสามารถ

ตัวอย่างที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงเหตุการณ์ประทับใจที่ทำให้น้องชายตนเองเปลี่ยนไปจากคนที่ไม่เอาไหนทั้งด้านการเรียน การค้า ให้กลายเป็นผู้ที่มีหลักการคิด หลักการพูดในแนวทางพัฒนาตนเองที่ดีขึ้นอย่างสูงสุด หลังจากที่น้องชายตนถูกบังคับให้ไปบวช เหตุการณ์นั้นทำให้ตนสนใจอยากเข้าไปบวชบ้างโดยใช้คำว่า “ลองของ” ถือเป็นจุดเปลี่ยนในชีวิตที่เห็นได้ชัด เพราะเมื่อเข้าไปบวชทำให้ผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนจากคนที่ไม่จริงจังสำนึกสาธารณะ กลายเป็นผู้ที่ดำรงชีวิตอยู่ไปพร้อมกับการทำกิจกรรมเพื่อสังคมตลอดเวลา

ตัวอย่างที่ 3 เหตุการณ์สำคัญคือการไปฝึกงานแล้วได้สัมภาษณ์เด็ก ๆ ที่อยู่ในสถานพินิจ ทำให้มีโอกาสได้เห็นวงเวียนชีวิตที่แก้ปัญหาไม่ตก ทำให้เกิดการเปรียบเทียบกับตนว่า เรามีโอกาสที่ดีกว่า เราควรจะช่วยผู้ด้อยโอกาส

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล : ผมเป็นรุ่นสุดท้ายที่ได้รับพระราชทานปริญญาบัตรจากในหลวง แล้วผมยังจำพระราชดำรัสที่ท่านประทานในวันนั้นได้ ท่านก็บอกว่า บัณฑิตพึงมุ่งกระทำทุกอย่างอย่างเต็มกำลังสามารถ สุดท้ายตั้งแต่เพื่อตัวเอง เมื่อครอบครัว เพื่อสังคม
(ID: S8)

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้ข้อมูล : breakthrough ที่สามเนี่ยคือตอนเรียนจบเรียนจบปริญญาตรีตอนนั้นก็มึปัญหาหลายอย่างคือไม่อยากจะทำงานไม่อยากกลับบ้านไม่อยากจะไปทำงานที่บ้านพยายามจะเลี้ยงอะไรบางอย่างก็เลยตัดสินใจว่าบวช เออแต่ก่อนหน้าบวชเนี่ยน้องชายไปบวชก่อนแต่น้องชายเขาบวชบวชเป็นชีพรามณ์เฉยๆคือน้องชวท่มชวจริง ๆ เคคิดว่า impact เนี่ยมีนัยยะทีเดียวเพราะว่าน้องเอเนี่ยเมื่อก่อนเป็นคนอาจจะถึงขั้นเรียกว่าไม่เอาไหนเรียนก็ไม่ดีการงานการค่าก็ไม่ได้เอาอะไรเรียนเนี่ยก็สอบได้เกือบที่ โหลตลอดอะไรอย่างเนี่ย วันดีคืนดีเขาก็ไปได้ไปปฏิบัติธรรมที่หนึ่งแล้วเขาก็ไปปฏิบัติธรรมเพราะว่าโรงเรียนบังคับให้ไปแล้วออกมาเขาก็เปลี่ยนไปเปลี่ยนไปมากเขาก็เริ่มออกมาเนี่ยอย่างเขาไปพูดประโยคประเภทที่ว่าเหมือนเขาคนเก่าตายไปแล้ว วันนี่คือเขาคนใหม่เหมือนเขาจะสักอะไรได้อีกเยอะที่เมื่อก่อนไม่เคยรู้เด็กคนหนึ่งจะเปลี่ยนไปเยอะเลยเปลี่ยนไปจากคนไม่ค่อยเอาไหน ทำให้เออยากลองของ พอเข้าไปบวชเราเองก็เปลี่ยนไป
(ID: S3)

ตัวอย่างที่ 3

ผู้ให้ข้อมูล : เรียนนิดิอะเราไปฝึกฝางานที่แบบสถานพินิจอย่างนี้เราก็ได้เห็นโหดเด็กทุกคนที่เราสัมภาษณ์อะ เราารู้สึกเป็นเด็กที่ไม่ได้อยู่กับพ่อกับแม่ส่วนใหญ่อยู่กับตากับยาย แล้วมันก็เป็นพวกวงเวียนชีวิตแบบวงจรอุบาทว์ คือพ่อแม่มีลูกไม่ได้ตั้งใจเสร็จแล้วก็มีลูก ลูกก็ไม่มีใครเลี้ยงตายาก็เลยต้องเลี้ยง ตายาก็ต้องแบบแบกภาระทำงานหาเช้ากินค่ำไม่มีเวลาดูแลหลาน หลานก็สุดท้ายอะโตขึ้นมากก็มีสามีตั้งแต่เด็กอีกอายุ 12 13 ท้องแล้ว แล้วก็ไม่รู้จะหากินยังงเพราะว่าก็ไม่ได้เรียนแล้วก็ต้องมาขโมยมันก็ไปกินใหญ่มันก็ไปเรื่อยๆทุกคนรู้สึกตัวตัวเองมีปัญหาในครอบครัว เห็นแบบนี้แล้วคิดว่าเออ เราดีกว่า เราน่าจะช่วยเค้า
(ID: S2)

7.3 สื่อบันเทิง

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะ ส่วนหนึ่งเกิดจากการได้บริโภคสื่อบันเทิง ดังตัวอย่างที่ ผู้ให้ข้อมูลได้เห็นรูปแบบการจัดการอบรมออนไลน์ในต่างประเทศ ซึ่งเป็นการอบรมมีคุณภาพสูงในระดับที่ได้รับการยอมรับจากผู้นำสังคมโลกแต่ผู้รับการอบรม ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

การได้รับรู้เรื่องกิจกรรมการจัอบรมคุณภาพสูงโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายดังกล่าวผ่านการบริโภคสื่อบันเทิงก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์อย่างสูงต่อผู้อื่นโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเพื่อจะได้ประสบความสำเร็จถึงการให้ที่ยิ่งใหญ่เช่นนั้นบ้าง

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล : คือเอไปเห็น khan academy ค่าให้ความรู้คนฟรี แล้วดีมากๆด้วย ขนาดผู้นำสหรัฐอะไรรักก็เรียนกับเค้า แล้วเค้าสร้างแรงกระตุ้นทางสังคมในด้านการอบรมก็คือว่าวันดีคืนดีมีคนหนึ่งใครก็ไม่รู้ยู่ดี ๆ มาแฮ้มมึงให้ขนาดนี้แล้วฟรีด้วยหระวะ แรงกระตุ้นมันจะเริ่มส่งต่อไปที่คนที่มิของจะให้ เอเลยทำบ้าง จนตอนนี้ เราให้เปล่า ๆ หลายคนมาหาเอเนี่ยบอกว่าเพราะเขาเห็นเรา ไปทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ เขาจึงอยากจะทำแบบนั้นบ้าง บางคนเปิด page เกี่ยวกับโรคไตให้ความรู้เรื่องโรคไตฟรีไม่คิดอะไรให้คำปรึกษาด้วย มันเกิดจากที่เราประทับใจคน อะคาเดมี่

(ID: S3)

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้ข้อมูล : ที่มีวิลล์สมิธนะเรื่อง Happiness อะไรซักอย่างนะ ที่เค้าเอามาจากเรื่องจริงอะ เค้าก็เป็นนักขายแล้วก็พาลูกกระเตงไปนี่ก็ออกไหม แล้วตอนหลังเค้าก็ได้ไปทำเกี่ยวกับเรื่องพูด เรื่องอะไรจนเขาประสบความสำเร็จ มันทำให้เราเห็นโลกกว้าง เห็นชีวิต คนที่เค้าลำบากกว่าเรา

(ID: S9)

แสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจที่เกิดการจากชมภาพยนตร์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงภาพยนตร์ที่ทำให้ตนประทับใจเพราะทำให้มองเห็นโลกกว้างมากขึ้นมองเห็นชีวิตของผู้อื่นเห็นคนที่ประสบความสำเร็จ ลำบากกว่า เป็นผลให้เกิดแรงจูงใจในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์

ตัวอย่างที่ 3

<p>ผู้ให้ข้อมูล</p>	<p>: หนังสือเป็นหนังสือ ผมมีเรื่องลูกบ้าเที่ยวล่าสุด แสดงโดยพี่ตุ๋ สัญญา ตั้งแต่ปี 36 ตอนนั้นเรียน ม. ปี 2 มีความรู้สึกที่ เป็นหนังสือที่มารู้ว่าพรุ่งนี้จะตาย ยมบาลทำข้อมูลผิดชนิดหนึ่ง ก้อเลยมารับตัวไปล้างหน้า พอมารับตัวไปปั๊บบ อ้าวข้อมูลผิด พี่แกเลยดีใจยังไม่ตาย ออย่าเพิ่งดีใจที่ผิด ผิดไปแค่วันเดียวยังงัยพรุ่งนี้ก้อต้องตาย แล้วในหนังสือมันสะท้อนว่าพอพรุ่งนี้ต้องตาย คน ๆ นี้ทำทุกอย่างที่เค้าไม่เคยทำ มีค่านึงของยมบาล ที่พระเอกเค้าร้องขอ พระเอกบอกว่าเค้ายังตายไม่ได้เค้าเพิ่ง 30 เอง ยังไม่ได้เลี้ยงดูพ่อแม่เลย เค้ายังไม่ได้บอกรักคนที่เค้ายรักเลย เค้ายังไม่ได้ทำอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่เค้ายคิดไว้ ยมบาลก้อตอบว่า มนุษย์ก้อเป็นอย่างเงี้ย พอจะตายก้อบอกจะตายไม่ได้ ขอเวลาทำโน่น นี นั้้น ตอนมีชีวิตอยู่เอาเวลาไปทำอะไร ตอนนี้อยู่เลยคิดน้อย ทำเลย เช่น ผมจะทำอดีตให้อีกคนฟัง ผมก้ออัดเลย นั่งเขียนสคริปต์ อัดแจก มันเลยเป็นนิสัยว่าอยากจะทำอะไรทำซะ จุดดีก้อ คือ เรา ตื่นมาทุกวันมีเซ็มทีอะครีบ ว่าเราจะทำเพื่อสังคมอะไรบ้าง</p> <p style="text-align: right;">(ID: S8)</p>
----------------------------	--

ตัวอย่างที่ 3 การชมภาพยนตร์ที่กระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าและสามารถทำในสิ่งที่ปรารถนาได้ทันที เนื่องจากไม่รู้ว่าวันสุดท้ายในชีวิตจะมาถึงเมื่อไหร่ ทำให้เกิดความคิดให้ทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะอย่างทันที ไม่รอเวลา และทำอย่างเป็นเป้าหมาย มีระบบในแต่ละวันมากขึ้น

7.4 เหตุการณ์สำคัญในชีวิตประเภทการสูญเสีย

8. ปัจจัยอื่นๆ

ปัจจัยอื่นๆทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ปัจจัย ซึ่งมีหัวข้อย่อย ดังนี้

8.1 ความต้องการในการเติมเต็มความสมบูรณ์ในชีวิต

8.1.1 การเติมเต็มด้านความสามารถ

8.1.2 การเติมเต็มความต้องการด้านจิตใจ

8.2 การตั้งเป้าหมายในชีวิต

8.3 เสพติดการกุศล

8.1 ปัจจัยด้านความต้องการในการเติมเต็มตนเอง

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้พบข้อค้นพบว่า ความต้องการในการเติมเต็มตนเองนี้ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ความต้องการในการเติมเต็มตนเองด้านความสามารถและความต้องการในการเติมเต็มตนเองด้านจิตใจ

8.1.1 ความต้องการในการเติมเต็มตนเองด้านความสามารถ

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าความต้องการในการเติมเต็มตนเองด้านความสามารถเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลมองว่ากิจกรรมที่ตนทำเพื่อสังคม ถือเป็นโอกาสในการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพสูงขึ้น เมื่อมีกิจกรรมที่ต้องทำเพื่อสาธารณกุศล แล้วเห็นว่ารูปแบบกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับการที่ตนจะได้พัฒนาความสามารถตนให้สูงขึ้นไป ก็ยินดีที่จะทำกิจกรรมดังกล่าวอย่างเต็มความสามารถด้วยความสมัครใจแม้จะไม่มีค่าตอบแทนก็ตาม

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล : เราคิดว่ามันได้หนึ่งคือประโยชน์กับคน สอง คือ โอกาสในการพัฒนาตัวเอง แต่เราคิดว่าการพัฒนาตัวเองถือเป็น การต่อยอดธุรกิจที่ดี ยังไม่ได้คิดไกลมากแล้วคิดถึงแบบ เออช่วยคน เราได้เรียนรู้ แล้วมันเป็นพอร์ตไอเค็มมันไม่ได้เหนื่อยยากลำบากถึงขั้นว่ากระทบชีวิตเรา

(ID: S4)

ตัวอย่างที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสังเกตว่ายิ่งได้ช่วยเหลือผู้อื่นบ่อยครั้งมากขึ้นเท่าใด ระดับความสามารถของตนเองก็ได้รับการพัฒนาในระดับที่สูงมากขึ้น ตามไปด้วยและยิ่งตนเอง มีความชำนาญมากขึ้น ก็ยิ่งทำให้สามารถความช่วยเหลือผู้อื่นได้มากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้ข้อมูล : สิ่งที่ได้ทำสังเกตตัวเองมาโดยตลอดการที่ได้ช่วยเค้ามากขึ้น ทักษะหรือสกิลมันเปลี่ยน เรามีความสามารถในการพูด อธิบาย สื่อสาร เพราะฉะนั้นมันเหมือนกับทำให้ไป 1 ครั้งมันเห็นผลของมันเองอะ แต่ไม่ได้ทำเพราะเดี๋ยวจะได้ยังงั้นอีก แต่มันเหมือนเป็นสิ่งที่ฝังลงไปว่า ก็ไม่เห็นมีอะไรยากเลยนี้กับการพูดมันออกไป ให้คำอธิบาย แนะนำไป

(ID: S8)

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าแรงจูงใจใน

การทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะนั้น เกิดจากการต้องการฝึกฝนตนเองทั้งในเรื่องที่ตนถนัดอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นและด้านที่ไม่ถนัดก็ยัง เป็นการฝึกให้ตนเองได้ทำกิจกรรมต่างๆอย่างหลากหลาย โดยไม่ได้คิดว่ากิจกรรม จิตสาธารณะดังกล่าวถือเป็นการเสียสละอย่างยิ่งใหญ่ แต่อย่างใดกลับเห็นว่าตนคือผู้ได้รับเป็นโอกาสในการพัฒนาความสามารถให้มีมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 3

ผู้ให้ข้อมูล : อารมณ์ว่าแต่ทำบุญก็ส่วนหนึ่งและเราก็อยากทำในสิ่งที่เรารักส่วนหนึ่งด้วย มันก็ไปช่วยเหลือซึ่งกันและกันนั่นนะทั้งทำสิ่งที่เรารักและทำบุญให้คนอื่นด้วยมันก็อยู่ดีตรงว่ามันได้ใช้ความสามารถของเราเพื่อจะให้เราไปเรียไ้เงินหรือว่าอยู่ดีก็รับบริจาคใส่กล่องมา ได้เงินเป็น 1,000,000 1,000,000 ก็คงไม่ใช่ถ้ามันไม่ได้ เป็นการทำโปรเจก ไม่ใช่อยู่ดีทีทุกคนมาใส่กล่องให้ฉัน ฉะนั้นเอาเงินไปทำบุญล้านนี้ บางคนก็ถามว่าทำไมจะต้องทำเป็นคอนเสิร์ตละ บริจาคไปเลยสิ คุณอาจจะรู้สึกแบบนั้น แต่บางคนเค้าไม่ได้อยากบริจาคเค้าอยากจะทำแค่รู้สึกที่เค้าซื้อตั๋วมาดูคอนเสิร์ต 3 ชั่วโมงเขาอาจจะรู้สึกแค่นั้น ก็ได้สุดท้ายก็ไม่ใช่เพราะประโยชน์ที่ได้มันก็เกิดขึ้นกับการทำบุญอยู่ดี

(ID: S2)

ตัวอย่างที่ 4

ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่ากิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะที่ดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ตนรัก เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสามารถของตนและยังถือเป็นโอกาสในการพัฒนาความสามารถของตนเองที่มีนั้นให้สูงขึ้นไปอีกประกอบกับศักยภาพทางความสามารถนั้นสามารถสร้างรายได้มากกว่าการประกอบกิจกรรมสาธารณะอื่นๆ ยิ่งเป็นแรงเสริมให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมดังกล่าวอย่างต่อเนื่องมาตลอด

ตัวอย่างที่ 4

ผู้ให้ข้อมูล : อยากฝึกด้วยแหละ แล้วมันก็ไม่ได้ยาก เราทำได้ อย่างเขียนบทความ เรายเองก็ได้ คั้นคว้า ไปบรรยาย เรายเองก็ได้พัฒนาการถ่ายทอด หรือถ้าให้ไปทำอะไรที่เราไม่ถนัด เราก้ทำเพื่อฝึกให้เราทำอะไรได้หลากหลายขึ้น น้ทว่าไม่มีเสียะ การให้ เรายเองคนแรกที่ได้ลงมือทำก็ได้ทำอะไร ดีกว่าบ่นๆ ไปแต่ไม่ได้ช่วยใครเลย

(ID: S6)

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าความต้องการในการเติมเต็มตนเองด้านคุณค่าทางจิตใจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าแรงจูงใจในการทำกิจกรรมนั้นคือความสุขในการลงมือทำ เพราะ ถือเป็นารเพิ่มคุณค่าทางจิตใจให้แก่ตนเอง

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล : ทำ เพราะเห็นคุณค่าในตนเอง เกิดความสุขในตนเองก็เพียงพอแล้ว คิดว่าทำดีได้ดี คนอื่นไม่รู้ตอนนี้ ก็ต้องมีสักวันต้องรู้ ไม่เร่งรีบให้เกิดผล ไม่คาดหวังกับการให้คนอื่น ต้องรับรู้ว่าคุณค่าตัวเองทำหรือโง่ผลงาน

(ID: S10)

ตัวอย่างที่ 2

แรงจูงใจสำหรับผู้ให้ข้อมูลคือการได้เติมเต็มคุณค่าในจิตใจโดยสังเกตได้จากกลุ่มเป้าหมาย ที่ผู้ให้ข้อมูลมักจะเลือกให้ความช่วยเหลือเป็นประจำ ซึ่งมักจะเป็นกลุ่มคนที่กำลังเสียเปรียบ เป็นรองผู้อื่น เหตุผลที่ผู้ให้ข้อมูลมักจะช่วยเหลือคนกลุ่มที่อาจเรียกได้ว่าเป็น “มวยรอง” เนื่องจากตนเองเป็นเด็กที่ไม่กล้า ไม่ความเก่งนำหน้าเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันมาก่อน จึงเห็นอกเห็นใจผู้ที่มีความคล้ายตนเองมาก่อน

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้ข้อมูล : ไซ้เป็นอย่างนี้คือก่อนหน้าไม่รู้ตัว แต่พอมานั่งทบทวนดูตัวเองก็ไซ้เราเป็นแบบนี้ เป็นคนเชียร์มวยรองด้วยนะคือตอนจริงๆ ก็ชอบคนเนี้ยแต่ว่าพอเห็นอีกคนหนึ่งกำลังจะแพ้ฮ่าฮ่าฮ่าเชียร์คนนี้แล้วกัน ทุกอย่างจะเป็นแบบนี้เลยคะเวลามีอะไร ส่องก่อนที่คนเค้าแห่แห่นกันไปติด กร๊อตๆอย่างนี้จะรู้สึกว่าจะสนใจอีกอันนี้

ผู้วิจัย : คิดว่ามวยรองหรือคนอีกคนหนึ่งที่เราหันไปเชียร์เค้าเนี้ยถึงคอะไรกับเรามั้ยคะอย่าง ที่พูดว่าแบบคนนอกสายตาคนที่เหงา

ผู้ให้ข้อมูล : ลิงค์กับเราไหมเราอาจจะเป็นคนที่เคยเข้าใจความรู้สึกนั้นก็ได้นะคะ ด้วยความที่เป็นลูกคนเดียวด้วยและเราก็เหงาเราก็จะเข้าใจว่าคนที่มันเหงา หรือคนที่กลับตัวซ้ำหรือคนที่ซี้ฮ่าเนี้ยเค้าเป็นยังไง

(ID: S1)

ตัวอย่างที่ 3

เมื่อเห็นผู้ที่มีความทุกข์ในลักษณะเดียวกันกับที่ตนเองทุกข์มาก่อน ทำให้เกิดแรงจูงใจ ที่จะเข้าไปช่วยเหลือเพราะความเข้าใจในความทุกข์อย่างเดียวกัน กล่าวคือ สภาวะเป็นหนี้การช่วย เพื่อเติมเต็ม คุณค่าทางจิตใจตนเองให้ตนเองรู้สึกว่าคุณค่าที่สามารถพาผู้คนที่ประสบ ความลำบาก เช่นเดียวกันนั้นผ่านพ้นไปได้

ตัวอย่างที่ 3

ผู้ให้ข้อมูล	<p>: เรื่องเงินก็เหมือนกัน พอเราทำเรื่อย ๆ ปูบ เหมือนเราเห็นเค้าเหมือนเราในวันนั้น คือ เรื่องของการแก้หนี้เนี่ย ถ้าบอกเป็นวิธีๆมันแก้ไม่ได้ครับ เราต้องเอาstatusอยู่จุดเดียวกับเค้า เราถึงจะเข้าใจว่าเค้ากำลังเป็นอะไรอยู่ บางคนบอกเป็นหนี้หรือ ก็หาเงินมาใช้ ๆ สิ คน ณ เวลานั้น คิดไม่ได้ คิดไม่ออก ฉะนั้นเราต้องยืนจุดเดียวกับเค้า มันเหมือนคนเราเคยผ่านมา ถึงเข้าใจว่า มันต้องการคนโค้ชตั้งแต่จิตใจลึกๆเลย</p> <p>(ID: S8)</p>
---------------------	---

8.2 การตั้งเป้าหมายในชีวิต

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงการตั้งเป้าหมายในชีวิตว่ามีผลต่อการเกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

ผู้มีศักยภาพจำนวนหนึ่งทราบดีว่าตนมีเป้าหมายในชีวิตคืออะไรทำให้สามารถก้าวไปประสบความสำเร็จ ในชีวิตได้อย่างรวดเร็วและเช่นเดียวกับการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะก็เป็นหนึ่งในเป้าหมายในชีวิต ของผู้ให้ข้อมูลด้วยจึงเป็นแรงกระตุ้นให้สร้างกิจกรรมขึ้นมาจากศักยภาพที่ตนมีริเริ่มและดำเนินอย่างต่อเนื่อง กระทั่งเห็นผลเป็นที่ประจักษ์

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ข้อมูล	<p>: เพราะอยากได้ อยากมี อยากเป็น อย่างเดินเข้าร้านหนังสือ ซ็อก ก็เพราะรู้เป้าหมายในชีวิตตัวเองว่าเรากำลังต้องการอะไร ก็พูดได้ว่าแรงจูงใจมาจากการที่เข้าใจในเป้าหมายและความต้องการในชีวิตตัวเอง</p> <p>(ID: S4)</p>
---------------------	---

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้ข้อมูลมีเป้าหมายอย่างชัดเจนว่าเวลาทำอะไรจะตั้งใจทำอย่างเป็นระบบ ประกอบกับเล็งเห็นความสำคัญของการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกอยู่แล้ว จึงสมัครใจที่จะทำ

ตัวอย่างที่ 2

ผู้ให้ข้อมูล	<p>: เรามีความใฝ่ฝันว่าจะทำเพื่อสังคมอยู่แล้ว ตอนเรียนสัตวแพทย์เคยคิดจะเปิดคลินิกรักษาสัตว์ฟรีให้ผู้ที่ไม่มียเงิน อยากช่วยสังคมนะ ทีนี้พอมีโอกาสที่เราทำได้ว่าเราจะช่วยยังไง ช่วยสอนฟรี วางแผนการเงินให้ฟรีกับคนที่ยากไร้ เราก็ทำเลย เพราะตั้งเป้าหมายไว้อยู่แล้วว่าจะทำ</p> <p>(ID: S6)</p>
---------------------	--

8.3 เสพติดการกุศล

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะเกิดจากความความรู้สึกที่เกิดขึ้นเองเฉพาะตน ที่เรียกว่า “เสพติดการกุศล” โดยให้ความเห็นถึงลักษณะ “เสพติดการกุศล” ในทำนองที่ว่า เป็นการให้ที่จะต้องปราศจากสิ่งตอบแทน

ตัวอย่างที่ 1

ผู้ให้ ข้อมูล	: เออว่ามันเป็นนั่นแหละมันเป็นการเสพติดความรู้สึกแหละ ว่าเราประมาณว่าพูดเปล่าพูดแล้วจะได้ความรู้สึกนั้นนะ แล้วรู้ว่าจะได้ก็คือต้องไม่เก็บตังค์ ผมจะได้คือต้องไม่เก็บตังค์เท่านั้น
ผู้ให้ ข้อมูล ผู้วิจัย ผู้ให้ ข้อมูล	: มีเสพติดสิ่งที่เป็นการกุศลเท่านั้น : ทำไมอะ ได้เงินแล้วมันเป็นยังไง : ได้เงินแล้วมันผิด เอาเงินเค้าเนี่ย เราเป็นพวกเนี่ย ตอนนั้นเราจะกลัวคำว่า อ้อ! ทำมาทั้งหมดเนี่ยเพื่อเงินใช่ไหม อ้อ ! ที่แท้หวังประโยชน์ใช่ไหม

(ID: S4)

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูง ทั้งนี้โดยกรอบแนวคิด (Conceptual framework) ที่ใช้ในการศึกษาให้ความสำคัญกับแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ได้แก่ แนวคิดจิตสำนึก แนวคิดจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ 4 ด้านคือ 1) จิตสาธารณะ 2) จิตอาสา (Volunteer spirit) จิตสำนึกต่อสังคม และแรงจูงใจที่จะทำดีด้วยใจ รวมทั้งทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ ทั้งนี้โดยได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาคือระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีวิจัยที่ใช้คือ การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลเชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) ประชากรที่ศึกษาคือ ผู้ที่มีศักยภาพทางธุรกิจสูง ซึ่งพิจารณาจากการผ่านเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งจากข้อกำหนดเบื้องต้น คือ 1) มาจากพื้นฐานครอบครัวที่มีฐานะมั่งคั่ง 2) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปหรือเป็นวิชาชีพที่ทรงคุณวุฒิ เช่น แพทย์ อัยการ ผู้พิพากษา หรือ 3) เป็นผู้มีศักยภาพในอาชีพ การเลือกผู้ให้ข้อมูล (key informants) เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการศึกษานี้ผู้ที่มีศักยภาพทางธุรกิจสูงให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 10 คน เป็นชาย 7 คน และหญิง 3 คน มีอายุระหว่าง 25 ปี ถึง 55 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แนวคำถาม (Guideline) ซึ่งคำถามหลัก (core question) ที่ใช้คือคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมทางด้านจิตสำนึกสาธารณะ

โดยภาพรวมแล้ว การศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูง ประกอบด้วยหลายปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านประสบการณ์ในวัยเด็กที่ได้รับจากครอบครัว เพื่อน สถาบันการศึกษา 2) ปัจจัยด้านนิสัยพื้นฐานที่มักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 3) ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคมและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม 4) ปัจจัยด้านผลที่คาดว่าจะได้รับ 5) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มเพื่อนในปัจจุบัน บุตร คู่ครอง และ บุคคลต้นแบบทางสังคม 6) ปัจจัยด้านศาสนา ได้แก่ ความศรัทธาในคำสอนของศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา 7) เหตุการณ์สำคัญในชีวิต เช่น แรงกดดันทางสังคม เหตุการณ์ประทับใจ สื่อบันเทิง เหตุการณ์สำคัญในชีวิตประเภทการสูญเสีย และ 8) ปัจจัยอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วย ความต้องการในการเติมเต็มความสมบูรณ์ในชีวิต การเติมเต็มด้านความสามารถ การเติมเต็มความต้องการด้านจิตใจ การตั้งเป้าหมายในชีวิต และเสพติดการกุศล

ขอบเขตและกระบวนการศึกษาที่นำเสนอไว้ข้างต้น ได้สรุปเสนอไว้ในแผนภูมิที่ 1 ที่นำเสนอไว้ด้านล่างนี้

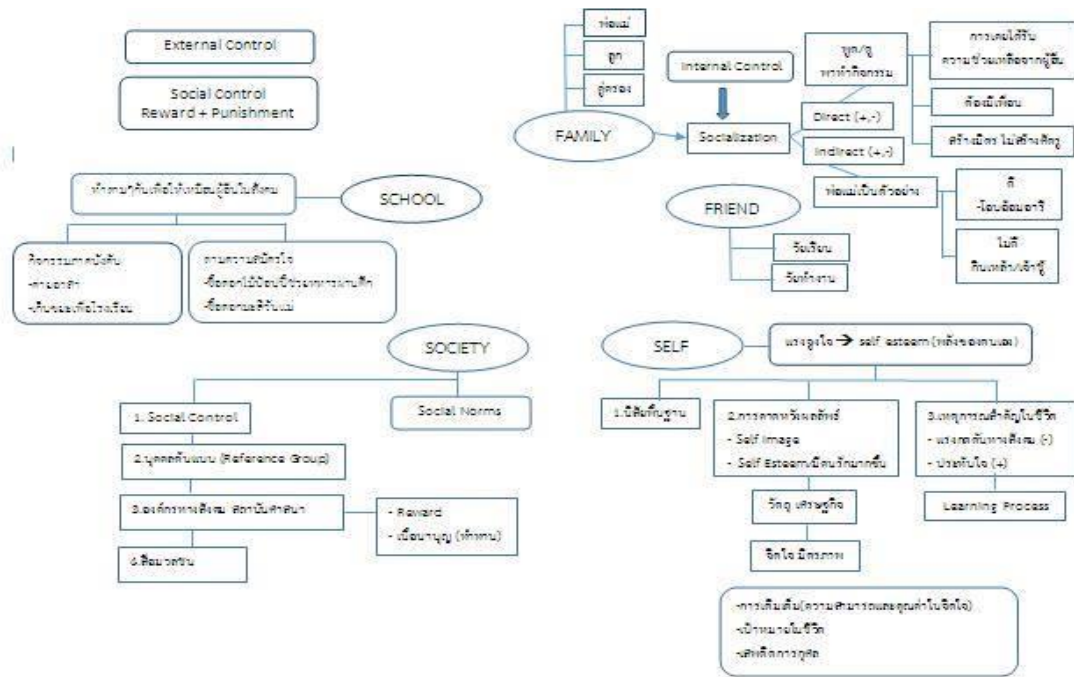
แผนภูมิที่ 1 สรุปขอบเขตและกระบวนการศึกษา

ขอบเขตและกระบวนการศึกษา Conceptual Framework & Research Methodology

อภิปรายผลการวิจัย

ถึงแม้ผลการศึกษาจะบ่งชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึก สาธารณะในผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูงจะประกอบด้วยปัจจัยหลักๆ 8 ปัจจัยดังที่สรุปเสนอข้างต้น แต่เมื่อสังเคราะห์ผลการศึกษาทั้งหมด สามารถนำเสนอปัจจัยในรูปขององค์กรหรือสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทต่อการสร้างปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะได้ดังรายละเอียดที่ปรากฏในแผนภูมิที่ 2 ด้านล่างนี้

แผนภูมิที่ 2 การสังเคราะห์บทบาทหน้าที่ขององค์กรทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ ผลการศึกษาชี้แนะว่ากลุ่มบุคคล สถาบันและองค์กรทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึก

นึกสาธารณะประกอบด้วย 1) ครอบครัว 2) โรงเรียนและกลุ่มเพื่อนในวัยเรียน/โรงเรียน 3) บุคคลต้นแบบทางสังคมและองค์กรทางสังคม ซึ่งแต่ละกลุ่มหรือองค์กรมีบทบาทหน้าที่ในการสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ พอสรุปได้ดังนี้

1. ครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสังคมที่จะอบรมให้สมาชิกในครอบครัวเรียนรู้ระเบียบและบรรทัดฐานที่ดำรงที่ถือปฏิบัติกันในสังคม (socializing agent) ทั้งนี้โดยผู้ที่มิบทบาทในการอบรมสมาชิกในครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบิดามารดา หรือญาติผู้ใหญ่จะทำหน้าที่

สร้างกลไกในการควบคุมภายใน (Internal control) ให้แก่สมาชิกในครอบครัวตั้งแต่วัยเยาว์ โดยให้เรียนรู้ค่านิยม บรรทัดฐาน และแบบอย่างที่ดีที่ควรประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวเรียนรู้เกิดความเข้าใจ และความสำนึกที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้อยู่ในกรอบหรือบรรทัดฐานที่สังคมกำหนด ซึ่งการอบรมสั่งสอนให้รู้ระเบียบสังคมจะทำทั้งโดยทางตรง (Direct socialization) และทางอ้อม (Indirect socialization)

ด้วยเหตุนี้ การศึกษานี้จึงพบว่าปัจจัยด้านประสบการณ์ในวัยเด็กซึ่งเกิดจากพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัว อันได้แก่ การประพฤติปฏิบัติของคนในครอบครัวที่มีต่อครอบครัวข้าง ในลักษณะที่เป็นตัวอย่างให้เห็น โดยไม่ต้องสั่งสอน ด้วยวาจา รวมทั้ง การเล็งดูจากครอบครัวที่อบรมสั่งสอนด้วย วาจา มีผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ

ผลการศึกษาแสดงว่าผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวถึงมารดาของตนว่าเป็นคนใจดีมาก ครั้งหนึ่งเคยอนุญาตให้คนแปลกหน้าพักอาศัยในบ้าน ถึงแม้ผู้ให้ข้อมูลจะไม่เห็นด้วยในเบื้องต้น แต่แต่เมื่อทำแล้วผู้คนสรรณูเสริญ ซึ่งชมว่าแม่ตนเป็นคนใจดีมีมิตรสหายเพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลเห็นผลลัพธ์ (reward) ที่ได้จากการกระทำดังกล่าวนำไปสู่การเริ่มยอมรับในสิ่งที่มารดาทำและนำไปเป็นแบบอย่างให้เริ่มมีจิตสำนึกสาธารณะจากนั้นเป็นต้นมา

“เคยเห็นครั้งหนึ่งที่โรงงานนะ คือตื่นมาไม่รู้ใครนอนที่บ้านแม่บอกว่าเค้ามหาญาติ หาไม่เจอก็เลยให้เค้านอนพักที่บ้าน เลยคิดเลยว่า อู๊ย! ทำไม แม่เราใจดีขนาดอย่างนี้ (ID: S10)”

อีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการซึมซับพฤติกรรมของคนในครอบครัว ทำให้ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ ถือเป็น การขัดเกลาแบบไม่จงใจ ก็คือการทำกิจกรรมการกุศลในรูปแบบมูลนิธิ โดยการทำมูลนิธินี้สืบทอดมาตั้งแต่รุ่นคุณยาย จนถึงรุ่นคุณแม่ ทำให้ผู้ให้ข้อมูลมองเห็นแม่และยายของตนทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะดังกล่าว มีโอกาสได้ซึมซับรูปแบบการช่วยเหลือสังคมในลักษณะนี้มาโดยตลอด ดังที่กล่าวว่า

“จริงๆ ก็น่าจะมาสายแม่ ถ้าเป็นเรื่องเรื่องการกุศล ก็จะเป็นคุณแม่กับคุณยายที่ทำมาโดยตลอดทำมูลนิธิทำอะไรแบบนี้ตลอด”

นอกจากการประพฤติให้เห็นโดยไม่จงใจเชิงบวกแล้ว ในพฤติกรรมด้านลบของบุคคลในครอบครัว อาทิ การดื่มสุรา การมีภรรยาบ่อย ยังถือเป็นการ socialization แบบไม่จงใจด้วย โดยสามารถก่อให้เกิดแรงผลักดันให้ผู้ให้ข้อมูล เกิดกระบวนการความรู้สึกขัดแย้ง และไม่ต้องการประพฤติปฏิบัติตาม ไม่ต้องการนำมาเป็นแบบอย่าง ด้วยความที่เล็งเห็นผลลัพธ์ของพฤติกรรมดังกล่าวว่า ทำให้เกิดความทุกข์ทรมานต่อครอบครัวข้างเคียงใด ผู้ให้ข้อมูลจึงเกิดความตระหนักในความรู้สึกที่ไม่ต้องการให้ผู้ครอบครัวของตน ได้รับผลลัพธ์ร้ายแรงจากพฤติกรรมเชิงลบดังที่ตนเคยได้รับอย่างนั้น ดังนั้น

นอกจากจะไม่ประพฤติตามแล้ว ยังเกิดแรงจูงใจในการถ่ายทอด ส่งต่อ สั่งสอน อบรมความเข้าใจอันดีงาม และถูกต้องออกสู่สาธารณชนในวงกว้าง แทนเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้อื่นตกอยู่ในภาวะครอบครัแตกแยก หรือประสบปัญหาจากการมีปัญหาในวัยเด็กเช่นเดียวกับตนอีกด้วย ดังที่ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า

“ผมก็จะสอนลูกศิษย์ถึงเรื่องพวกนี้ด้วย ใช้ชีวิตเรียบง่าย บ้านไม่ต้องหลังใหญ่มาก รถคันโตมากแล้ว เตื่อตร้อน คุณอย่าไปมีครอบครัวที่ สอง สาม สี่ ชีวิตก็จะเรียบง่ายและไม่เตื่อตร้อน แล้วคุณมีเวลาแบ่งเวลาให้ลูกอย่างเต็มที่ แล้วลูกคุณก็จะไม่ทำให้คุณเตื่อตร้อน”(ID: S8)

นอกจากนี้ ยังมีตัวอย่างที่สมาชิกในครอบครัวให้การอบรมสั่งสอนแก่ผู้ที่ยาววัยกว่าโดยตั้งใจในการให้การอบรมในเรื่องคุณค่าทางสังคมด้วย โดยผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่ากิจกรรมที่ทางบ้านได้พาไปร่วมกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะอยู่อย่างสม่ำเสมอจนเกิดการรับรู้ว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ได้รับการยอมรับ ถือเป็น reward ให้กับการกระทำกิจกรรมนั้น แม้ผู้ให้ข้อมูลจะรู้สึกสนุกกับกิจกรรมที่ต้องไปทำ แต่ผลลัพธ์ที่พอใจทำให้กระตุ้นให้ผู้ให้ข้อมูลทำต่อไปและรับรู้ว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สำคัญของตนเห็นว่าเป็นสิ่งดีงาม ดังผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งเล่าว่า ทางครอบครัวมิได้จัดงานเฉลิมฉลองในวันเกิดแต่อย่างใด แต่กลับพาไปทำบุญที่บ้านเด็กพิการ ซึ่งถือเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการให้ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่าเวลาบิดาขับรถผ่านบ้านผู้มีพระคุณก็มักจะเล่าประวัติ ของผู้ที่เคยช่วยเหลือตนไว้ในอดีต ทำให้ผู้ให้ข้อมูลถูกสอนอยู่เสมอว่าใครช่วยเรา เราควรจะต้องช่วยเหลือเขาตอบแทนกลับไป ดังตัวอย่าง

“พ่อผมสอนว่า เราเกิดมาเป็นมนุษย์เราต้องมีเพื่อน เวลาขับรถผ่านที่ไหน ก็จะบอกว่า อาเจ็กบ้านนี้เคยช่วยเราไว้ละ ถ้าเขามีอะไรก็อาจจะต้องช่วยเขา มีอะไรช่วยใครได้ก็ต้องช่วย”

(ID: S8)

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าบุคคลในครอบครัวเป็นส่วนสำคัญมากในการพัฒนาด้านจิตสำนึกสาธารณะอย่างขาดไม่ได้ สอดคล้องกับทิพมาศ เศรษฐวรโชติ (เว็บไซต์ งามครุ หมวด: ส่งเสริมพัฒนาการ) กล่าวว่าจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกอบรมตั้งแต่วัยเด็ก และจะพัฒนาไปเรื่อยๆจนถึงวัยรุ่น และจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่

นอกจาก ผู้ที่มีสถานภาพเป็นผู้ใหญ่กว่าจะให้การอบรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ระเบียบสังคมแล้ว ในทางกลับกัน การศึกษานี้พบว่า บุตรก็มีบทบาทต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานที่มีจิตสำนึกสาธารณะด้วย การศึกษารังนี้พบว่า การมีบุตรเข้ามาเปลี่ยนแปลงความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูลให้ต้องการทำเพื่อ

สังคมมากขึ้น สอนให้เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของความรักที่มีต่อผู้อื่นมากกว่าเดิม มีความหวังจะเห็นสังคมที่ปลอดภัย เนื่องจากอยากให้สังคมในอนาคตดีขึ้นเมื่อบุตรเติบโตขึ้น ส่งผลให้อยากทำเพื่อคนอื่นมากขึ้น และเห็นแก่ตัวน้อยลง

สำหรับในกรณีของคู่ครอง ซึ่งนับเป็นบุคคลที่มีบทบาทต่อความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมของบุคคล เช่นกันนั้น การศึกษานี้พบว่า บุคคลที่เป็นคู่ครองกลับไม่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูง แต่เป็นเพียงผู้สนับสนุน ในด้านกำลังใจ หรือไม่เข้ามาต่อต้านไม่ขัดแย้ง ขัดขวางกับการทำกิจกรรมที่ผู้ให้ข้อมูลทำอยู่ และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกทำให้ทราบว่า ถึงแม้คู่ครองจะไม่ถึงกับเป็นแรงผลักดันให้ทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ แต่คู่ครองก็เป็นผู้สนับสนุนในด้านอื่น เช่น ช่วยดูแลลูก ให้กำลังใจ ชื่นชมผลงาน เป็นต้น

2. โรงเรียน/สถาบันการศึกษา

โรงเรียนหรือสถาบันศึกษานับเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญ 2 ลักษณะคือ การอบรมให้รู้ระเบียบสังคม (Socialization) และการควบคุมทางสังคม (Social control) ซึ่งการอบรมให้รู้ระเบียบสังคม มักจะเป็นการปลูกฝังโดยตรงคือ การสอนทั้งด้วยวาจาและการให้ทำกิจกรรม และโดยทางอ้อมคือ การจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมในเรื่องคุณค่าทางสังคมและบรรทัดฐานต่างๆทางสังคมที่ตนในสังคมยอมรับ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้เป็นการปลูกฝังจิตสำนึก หรือการสร้างการควบคุมภายในจิตใจของผู้เรียน (Internal control) สำหรับการควบคุมทางสังคม (Social control) ถือว่าเป็นการควบคุมภายนอก ซึ่งทำได้ 2 ทาง ทางบวก คือ การให้รางวัล (reward) และทางลบคือ การลงโทษ (punishment) ซึ่งการศึกษานี้พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงกลุ่มเพื่อนในวัยเรียน และกิจกรรมที่สถาบันการศึกษากำหนดส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการทำจิตสำนึกสาธารณะ เพราะพบว่าประสบการณ์ในวัยเด็กที่เกิดจากกลุ่มเพื่อนในวัยเรียนนั้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะอย่างมาก โดยผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงกลุ่มเพื่อนในวัยเรียนว่าเมื่อเพื่อนที่ตนมองว่าดี ชวนไปทำกิจกรรมที่โรงเรียนบอกว่าดี แล้วจึงเกิดความรู้สึกกระตุ้นในเชิงบวก ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย แม้ยังไม่ทราบว่ากิจกรรมนั้นสนุกหรือไม่ แต่เกิดความมั่นใจในตัวเพื่อนที่จะมักจะชักชวนให้ทำกิจกรรมสร้างสรรค์ หรือมีพฤติกรรมเชิงบวกด้วยความสนุกสนาน น่าสนใจ คึกคักน่าจะเป็นทุนอยู่แล้ว และเมื่อทำแล้ว ส่งผลดีกับความรู้สึกตนและเพื่อนในขณะที่ได้ลงมือกระทำ เห็นถึงผลลัพธ์ที่ดีจนประจักษ์ด้วยตา จึงเป็นแรงกระตุ้นให้ทำเรื่อยมา ดังตัวอย่างที่กล่าวว่า

"โอเคๆ ถ้าผมแบบชวนทำบุญก็จะมีบริจาคเลือด นี่ชอบเลยอันดับที่ 1 วันนั้นบริจาคตอนเรียนมัธยมก็จะเป็นแบบ อ้อ บริจาคเลือดบริจาคเลือด ตอนนั้นเด็กเด็ก ก็ไม่ได้รู้หรอกว่าทำไปแล้วมันจะได้ช่วยอะไร

แต่เพื่อนพากันไป เราก็อเอาดิเอาดิเอาดิ อีสก็ไปทำ"

(ID: S5)

กระบวนการขัดเกลาจากกลุ่มเพื่อนมิใช่เพียงแค่กลุ่มเพื่อนที่ชวนไปทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะเท่านั้น กลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมเชิงลบก็ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดแรงจูงใจในการลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลงตนให้ได้รับการยอมรับในด้านที่ดีเพื่อเปลี่ยนสถานภาพจากคนที่ไม่มีใครต้องการเป็นคนที่ดีมีคุณค่าต่อสังคม

มีผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งอธิบายว่า เนื่องจากในวัยเรียน มีกลุ่มเพื่อนมีค่านิยมในทางเกรง ต้มเหล้า ชก ต่อย เป็นพฤติกรรมก้าวร้าว ที่ได้รับการยอมรับในขณะนั้น เมื่อผู้ให้ข้อมูลไม่ปฏิบัติตามหรือไม่สามารถทำพฤติกรรมเกรง ดังกล่าวได้ เป็นผลให้ไม่ได้รับการยอมรับ ถูกมองว่าไม่เก่ง ไม่มีค่าในสายตาเพื่อน ช้ายังส่งผลให้ความรู้สึกเคารพนับถือในตัวเองลดลงอีกด้วย เมื่อตนย้อนกลับมามองว่าตนน่าจะเอาความสามารถในด้านใดไปต่อสู้ให้ตนเป็นที่ยอมรับให้ได้ จึงใช้เวลาพูดคุยเฝ้ามองดูในสิ่งที่ตนมีว่ามีข้อดีอะไร เมื่อค้นพบแล้วจึงเปลี่ยนแปลงตัวเองปรับความคิดเพื่อพัฒนาข้อดีนั้นนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์พาตนเองก้าวข้ามผ่านอุปสรรคดังกล่าวโดยใช้วิธีการช่วยเหลือผู้คน

ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

"เอคิดว่ตอนที่เรารู้สึกว่าเป็น looser เป็น nobody นั้นแหละที่ทำให้เรารู้สึกว่าเราต้องการจะสำคัญขึ้นมา วิธีที่จะสำคัญที่สุดที่ง่ายที่สุด ของตัวเองก็คือก็เป็นความช่วยเหลือให้กับใครสักคน" (ID: S3)

สำหรับกรณีของโรงเรียน ซึ่งปีนสถาบันทางสังคมที่สังคมคาดหวังให้เป็นที่สั่งสอนอบรมปลูกฝังจริยธรรม รองจากครอบครัวนั้น และเป็นที่ยคาดหวังว่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นตัวแทนทางสังคม socializing agent แบบเป็นทางการ เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่อีกแห่งหนึ่งที่เด็กใช้เวลาในหนึ่งวัน รองจากการใช้ชีวิตที่บ้าน ประกอบกับการที่โรงเรียนบทบาทหน้าที่โดยตรงในการอบรม ปลูกฝังสั่งสอนให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ และคุณธรรมอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้พบว่า agent สำคัญในโรงเรียนกลับเป็นเพื่อน ซึ่งถือว่าไม่ใช่ formal agent ทั้งที่ในโรงเรียนจะมีครู ซึ่งครูคือ formal agent แต่จากการศึกษาพบว่ากิจกรรมอาสาในโรงเรียนมีผลน้อยมากต่อการกระตุ้นแรงจูงใจ ในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะอย่างได้ผลในระดับลึกเพราะมิได้เกิดผลลัพธ์ในเวลาต่อมาอย่างเป็นที่ประจักษ์ดังตัวอย่าง

“จากโรงเรียนหรือ คิดนานเลยอะ เพราะว่ามันนานมากแล้วด้วยอะ ไม่มีกิจกรรมอะไรที่มันถึงกับเปลี่ยนเรานะ ออกไปทำกิจกรรมคือ แค่ว่าจะมีสอนให้แบ่งปัน แต่มันไม่...ไม่รู้สึกว่ามันกระแทกเรา ไม่รู้สึกว่าได้ผลกับเรา" (ID: S2)

ส่วนผู้เข้าร่วมอีกรายหนึ่งกล่าวว่า “กิจกรรม(โรงเรียน)เนี่ยน้อยมาก

พวกที่ต้องไปเก็บขยะบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์มันเหมือนถูกลงโทษ รูปแบบมันเป็นแบบของโรงเรียนดูไม่ใช่แล้วตอนเด็กเด็กเนี่ยใครที่ทำงานเพื่อสังคมของโรงเรียนมักจะโดนล้อว่า เฮ้ย!! จะเอาหน้าดี ตอนนั้นเราก็ก๊าก ไม่รู้อะ มันไม่ได้ดูดี” (ID: S5)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในครั้งนี้สังเกตเห็นได้ว่าทัศนคติด้านการทำดีในสังคมไทยที่ยังมีบางส่วนมองว่าการทำกิจกรรมอาสาคือการเอาหน้า นั่น เป็นผลส่วนหนึ่งมาจากกิจกรรมในวัยเรียน ทำให้ทัศนคตินี้ส่งผลให้เป็นเหมือนข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ ของผู้คนในสังคม ยิ่งไปกว่านั้นกิจกรรมอาสาในโรงเรียนยังเป็นรูปแบบกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกเหมือนการถูกลงโทษทำให้ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมนั้นทำให้คนที่ทำดีกลายเป็นคนที่ถูกมอง ว่าเป็นการทำดีเพราะต้องการการชื่นชมจากสังคมในโรงเรียน หรือ เอาหน้าอีกด้วยดังตัวอย่างข้างต้น

อย่างไรก็ตามยังมีผู้ให้ข้อมูลหนึ่งรายบอกว่ากิจกรรมที่โรงเรียนจัดมีผลกับตนเองเนื่องจากเมื่อทำแล้วได้รับรางวัล ซึ่งเกิดกระบวนการกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกคือผลลัพธ์ที่ได้ แม้ว่าผู้ให้ข้อมูลเมื่อได้รับ input แล้ว เกิดความลังเลว่า สิ่งที่ทำนั้นจริงหรือไม่ แต่เมื่อได้รับการปรบมือ รอยยิ้มจากคุณครูซึ่งถือเป็น formal agent ได้รับเกียรติ ทำให้มั่นใจว่าสิ่งที่ตนทำนั้นมาถูกทางแล้ว

และยังมีผู้ให้ข้อมูล 1 ท่าน ที่กล่าวว่ากิจกรรมของโรงเรียนที่เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ มีผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะแต่ความสมัครใจในการทำกิจกรรมมีจิตสำนึกสาธารณะในวัยเรียนนั้นเกิดจากความต้องการได้รับการยอมรับจากสังคมกิจกรรมดังกล่าว จึงไม่ได้กระตุ้นจากตัวกิจกรรมแต่อย่างใด

เป็นที่น่าสังเกตว่าการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะในโรงเรียนที่ไม่ได้ผลเท่าที่สังคมคาดหวังเท่าที่บทบาททางสังคมมอบให้ นั่น เพราะกระบวนการที่โรงเรียนกระทำนั้นไม่สอดคล้องกับกระบวนการสร้างแรงจูงใจ กล่าวคือ รูปแบบไม่น่าสนใจ ดูเหมือนเป็นการลงโทษ ไม่มีการติดตามผล ไม่มีการเสริมแรง และไม่แสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่ดีให้เป็นที่ประจักษ์ โดยส่วนใหญ่มักจะมาในรูปแบบการลงโทษ ซึ่งการลงโทษจัดเป็นการควบคุมความประพฤติอันไม่พึงกระทำไม่ให้เกิดขึ้น การลงโทษไม่ถือเป็นการสั่งสอน และความรู้สึกเชิงลบนั้นไม่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเชิงบวก เช่นประทับใจ จูงใจให้ริเริ่ม กระทำในสิ่งที่ดีเพื่อสังคมต่อไป

นอกจากนี้ การที่พบว่าโรงเรียนมีบทบาทน้อยมากในการสร้างแรงจูงใจและครุมีได้ถูกกล่าวถึงว่าเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะเลยนั้น น่าจะเกิดจากขาดกระบวนการสร้างแรงจูงใจ ที่ได้ผล โดยการจะสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะนั้น จะต้องประกอบด้วย การสร้างศรัทธากับบุคคล ที่จะกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจก่อน เหมือนกับ

กระบวนการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาที่ขาดไม่ได้คือขั้นตอนแรก อันเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดในกระบวนการเปลี่ยนแปลงความคิด ทศนคติ ความเชื่อ อันนำไปสู่การกระทำให้เกิดประสิทธิภาพ คือ การสร้างความเชื่อ (trust) ให้เกิดขึ้นก่อน สอดคล้องกับทฤษฎีของ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว(2541) อธิบายว่า “จิตสำนึก” มีความหมายใกล้เคียงที่สุดกับคำว่า “ความเชื่อ(Beliefs)” เกิดจากการประเมินค่าของจิตใจว่าสิ่งใดเป็นสิ่งสำคัญ หากปราศจากความเชื่อประสบการณ์ต่างๆ ที่คนมีอยู่นั้น ก็จะอยู่เพียงในความทรงจำ ไม่มีส่วนใดมีความสำคัญเด่นชัดขึ้นมา แต่หากว่าประเมินค่าแล้วตระหนักถึงความสำคัญที่มีต่อสิ่งนั้นแสดงว่าเกิดจิตสำนึกต่อสิ่งนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูง มีคุณสมบัติของความเป็นผู้นำ มีความคิดเป็นของตัวเอง แสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยที่เกิดการจูงใจหรือถูกชักจูงยาก ดังนั้นปัจจัยด้านครอบครัวที่บุคคลเหล่านี้มีความเชื่อ ความศรัทธา ความรักอยู่แล้ว จึงมีอิทธิพลต่อบุคคลเหล่านี้มากกว่าสถานศึกษา หรือ คู่ครอง ที่พบเจอภายหลัง

3. บุคคลต้นแบบทางสังคม และองค์กรทางสังคม

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจสำคัญที่นำไปสู่การทํากิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะคือ บุคคลต้นแบบทางสังคม ซึ่งบุคคลต้นแบบทางสังคมนี้คือบุคคลที่มีชื่อเสียงที่ได้การยอมรับจากสังคม และ ตลอดจนบุคคลในสถาบันการปกครองชั้นสูง ผู้เป็นประมุขศูนย์รวมจิตใจของคนในประเทศ

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวถึงเหตุการณ์ประทับใจในชีวิตด้วยความภาคภูมิใจว่า เป็นโอกาสพิเศษในชีวิตที่ได้รับพระราชทานปริญญาบัตรจากในหลวงโดยประการสำคัญที่ก่อให้เกิดความประทับใจ นั่นก็คือพระราชดำรัสที่สอนให้ทำเพื่อสังคมอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งพระองค์ทรงดำรงพระองค์เป็นบุคคลต้นแบบที่เป็นแรงจูงใจให้ทํากิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ

นอกจากนี้ องค์กรต่างๆทางสังคมนั้นมีบทบาทสำคัญในการสร้างและรักษาบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งการศึกษานี้พบว่า บรรทัดฐานทางสังคม เป็นตัวกำหนดให้เกิดการรับรู้ว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ ซึ่ง การแยกแยะ ถูกผิด ความดีชั่ว หากไม่มีปัจจัยด้านนี้ก็มีอาจจะทำให้เกิดแรงจูงใจให้เกิดการทํากิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ ทั้งนี้ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับทฤษฎีของสุพจน์ ทรายแก้ว (2546) ที่กล่าวว่า จิตสำนึกของบุคคลเป็นสภาวะทางจิตใจ ก่อนการแสดงออก เชิงพฤติกรรมทางกายของบุคคล เป็นผลมาจากทัศนคติ บรรทัดฐานทางสังคม นิสัย และ ผลที่คาดว่าจะได้รับหลังจากการทํากิจกรรมนั้น(17) ดังตัวอย่างกล่าวว่า

"แล้วกับบรรทัดฐานทางสังคม ว่าอันนี้คือดีอะ นี่คือไม่ดี ก็มาจากทั้ง 2 ทาง ทั้งพ่อแม่และก็ทางสังคม เพราะเราก็พูดได้ว่าเราก็ก้าวที่จะเป็นคนไม่ดีในสังคม ถ้ามันก็จะมีความรู้สึกว่า เฮ้ย! ไม่อยากให้คนอื่นมองว่าเราเป็นคนไม่ดีอะ ถ้าไม่มีตรงเนี่ยเรารู้ว่าเราก็คงเลวกว่าเนี่ย" (ID: S2)

ในบรรดาองค์กรต่างๆทางสังคม องค์กรที่มีบทบาทสำคัญยิ่งองค์กรหนึ่งคือ สถาบันศาสนา เพราะเป็นสถาบันที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับจิตวิญญาณ เป็นกระบวนการที่เข้ามาทำงานกับจิตวิญญาณ ไม่มีศาสนาใดที่สอนให้คนทำเพื่อตัวเอง ทุกศาสนาสอนว่าท้ายที่สุดสังคมต้องอยู่ได้ สังคมต้องมีความสุข ซึ่งผลจากการศึกษานี้มีผู้ให้ข้อมูลที่ผู้นำในศาสนาคริสต์ เล่าถึงการสารภาพบาปว่าเป็นการช่วยให้โอกาสผู้ให้ข้อมูลกลับสู่สังคม เป็นคนดี และเริ่มอยากสร้างโอกาสการกลับตัวกลับใจให้ผู้อื่นต่อไปเรื่อยๆ จากเหตุการณ์ดังกล่าว มีภาษาสังคมเรียกการสารภาพบาปว่า safety valve เปรียบเหมือนกับท่อกำลังจะแตกซึ่งอัดแน่นเป็นอย่างมาก ทันใดที่มีช่องระบายให้มีทางออก ออกมา นั่นหมายความว่าถึงการผ่อน เยียวยา ยกตัวอย่างเวลาที่ต้มน้ำ ในขณะที่น้ำร้อนกำลังจะเดือด แล้วถ้าหากไม่มีพวยกาให้ไอน้ำระเหยออกนั้น ก็สามารถเกิดการระเบิดอย่างรุนแรงได้ ดังนั้นกระบวนการสารภาพบาปจึงทำให้ผู้ให้ข้อมูล สามารถพูดว่าสิ่งเลวร้ายที่ได้กระทำในสังคม ให้ระบายออกไป ช่วยลดทอนความเครียดได้อย่างเห็นผลลัพท์ชัดเจน

ศาสนาพุทธเองก็มีกระบวนการควบคุมและเสริมแรงให้สังคมดำรงอยู่อย่างปกติสุข เช่นการรักษาศีล ซึ่งจัดเป็นการควบคุม เป็นกฎข้อห้ามไม่ให้เบียดเบียนและเมื่อไม่เบียดเบียนแล้วก็มีธรรม คือเมตตา เป็นการกระตุ้นให้เกิดการกระทำสิ่งที่ดีงามในสังคม

ผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยชิ้นนี้มองเห็นบาปบุญคุณโทษตามคำสอนศาสนา และคิดคำนึงถึงหลักคิดทางศาสนาโดยที่รู้ตัวอยู่เสมอ แม้จะไม่ ยอมรับตั้งแต่ตอบคำถามแรกๆ ว่าแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะเกิดจากศาสนาแต่เมื่อใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อล้วงลึกถึงความในใจว่ามีความเชื่อว่ามีสิ่งที่ดีดีในอนาคตหรือไม่ พบว่าผู้ให้ข้อมูลมองไปถึง สิ่งที่จะได้รับคือชาติหน้า ซึ่งถือเป็นรางวัล (reward) ที่ได้กับตนเอง ได้รู้สึกภูมิใจกับการทำดีเพื่ออนาคตตัวเอง ว่านี่คือการได้บุญ และก็ยังมียังมีรางวัลที่มีต่อสังคม ว่าสิ่งที่กระทำนั้นก็ประโยชน์กับผู้คนส่วนใหญ่อีกด้วย

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งกล่าวว่า “ถ้าเราได้อะไรในวันนี้ มันก็น่าจะมาจากสิ่งที่เราทำ มองให้เป็นวิทยาศาสตร์มันก็เชื่อมโยงได้ แต่มองให้ไม่เกี่ยวก็ได้ จะไม่เกี่ยวเลยก็ได้ แต่ถ้าไปฆาตกรรม เวลาเกิดเรื่องร้ายๆเราก็อาจจะคิดว่ามันมาจากที่เราทำร้ายใครไว้มัย เราจะมองว่ามันไม่เกี่ยวแต่สุดท้าย พอเรามาคิดดีดี ก็อาจจะเชื่ออย่างลึกเลยก็ได้มันคือeffect ทำให้ชีวิตเราดีขึ้น งอกงามขึ้น ไอ้ที่พาเราไปสู่ความมั่งคั่งเนี่ย มีผลมาจากอดีตชาติเราที่เคยทำดีรีเปล่า”

ปัจจัยนี้คล้ายกับสำนวนไทยที่ว่า แข่งบุญแข่งวาสนามันแข่งไม่ได้ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีความเชื่อเรื่องบุญวาสนา และคิดว่าวาสนาเกิดจากการที่ตนได้ทำดี จากชาติที่แล้วจนสั่งสมมาให้เกิดมามีพร้อม มีผู้คนแวดล้อมที่เป็นภักษามิตรจึงเห็นได้ว่า แม้ศาสนาจะเป็นปัจจัยที่เป็นนามธรรมมาตลอด ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าผู้ใดจะเชื่อหรือไม่เชื่อ เช่น บางคนบอกทำดีได้ไปสวรรค์ แต่ผู้พูดยังไม่ได้ไปสวรรค์ แต่ก็เกิดความเชื่อดังกล่าวจนเกิดเป็นกระบวนการในการทำดี มีผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งเชื่อมั่นในแนวคิดเรื่องการประพาศดี

เพียรสั่งสมความดี สร้างบุญกุศลในความเป็นฆราวาส ซึ่งถึงแม้มิได้ครองผ้าเหลืองก็สามารถสร้างสิ่งทีเรียกว่า “กิริยาบุญ” และถือเป็นการสร้างเนื่อนาบุญได้อีกทางหนึ่ง โดยมีต้องอุปสมบทเป็นพระภิกษุ คำสอนเรื่องการประพฤติตนเป็นคนดีดังกล่าว จึงส่งผลให้กับผู้ให้ข้อมูล มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะเสมือนกับการสั่งสมความดีตลอดเวลาตามคำสอนของศาสนาทุกขณะชีวิต

องค์กรทางสังคมที่มีบทบาทในการสร้างแรงจูงใจให้ทำกิจกรรมจิตสำนึกสาธารณะคือ สื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อบันเทิง ละคร ภาพยนตร์ ผู้ให้ข้อมูลได้เห็นรูปแบบการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะที่หลากหลายมากขึ้น แสดงให้เห็นมุมมองใหม่ๆที่ไม่เคยได้สัมผัสในชีวิตประจำวัน เช่น ในเรื่องการทำสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาชาติจากต่างประเทศผ่านสื่อบันเทิง มองเห็นชีวิตของผู้อื่นในมุมมองที่สื่อต้องการถ่ายทอด ได้เห็นคนที่ประสบความสำเร็จมากกว่า เป็นผลให้เกิดแรงจูงใจในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์มากขึ้น เห็นความสำคัญของการมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าและสามารถทำในสิ่งที่ปรารถนาได้ทันที เนื่องจากไม่รู้ว่วันสุดท้ายในชีวิตจะมาถึงเมื่อไหร่ ทำให้เกิดความคิดให้ทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะอย่างทันที ไม่รอเวลา และทำอย่างเป็นเป้าหมาย มีระบบในแต่ละวันมากขึ้น

นอกจากสถาบันหรือองค์กรทางสังคมไม่ว่าจะเป็นสถาบันที่ใกล้ตัวที่สุดที่มีการใช้ชื่อย่อว่า “บวร” คือ บ้าน วัด โรงเรียน (องค์กรศาสนา) ไปจนถึงองค์กรทางสังคมอื่นๆแล้ว ผลการศึกษานี้พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ก็มีผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะด้วย โดยในการศึกษานี้ พบว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ 1) นิสัยพื้นฐานส่วนบุคคล 2) การที่บุคคลคาดหวังผลลัพธ์ และ 3) ความประทับใจที่มีต่อเหตุการณ์ในชีวิต ซึ่งแต่ละประเด็นมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. นิสัยพื้นฐานส่วนบุคคล

แรงจูงใจเป็นแรงขับที่เป็นสาเหตุให้บุคคลแสดงพฤติกรรมประกอบกิจกรรมที่มีขั้นตอน มีกระบวนการ มีเป้าหมาย ซึ่งจากการศึกษานี้ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงแรงขับดังกล่าวว่า บ่อยครั้งที่มนุษย์เราไม่สามารถตอบได้แน่ชัดว่าเราแสดงพฤติกรรมโดยมีแรงขับที่แท้มาจากปัจจัยใดบ้าง ด้วยองค์ประกอบของความ เป็นมนุษย์มีทั้งกาย จิต และจิตวิญญาณ โดยที่ส่วนของจิตวิญญาณ ผศ.ดร. รัตติกรณ์ จงวิศาล และคณะกล่าวว่า หมายถึง พลังที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับควมมีชีวิตจิตใจ ผดุงชีวิต และให้ความหมายที่สำคัญแก่ชีวิต พร้อมทั้งแสดงพฤติกรรมออกมาจากความเชื่อทางจิตวิญญาณของแต่ละบุคคล ซึ่งไม่สามารถตอบได้ว่า จิตวิญญาณ(spiritual) ของคนเรานั้น เกิดขึ้นจากอะไร เรียกได้ว่าเป็นคน ในแต่ละคนเป็นproductที่สะสมมา เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล(13) ซึ่งนิสัยพื้นฐานของแต่ละบุคคลก็เช่นกันบางเรื่องก็เป็นเรื่องเฉพาะตัว

การศึกษานี้ผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นว่า ลักษณะนิสัยเฉพาะตนของตนเองที่มีพื้นฐานเป็นผู้มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่แล้ว ทำให้มองเห็นโอกาสที่จะสามารถยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือผู้อื่นได้มากขึ้น และการมองเห็นโอกาสดังกล่าว เป็นเหตุผลที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจ ให้เกิดการริเริ่ม สานต่อ เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ อย่างต่อเนื่องเรื่อยมา ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับทฤษฎี ไรม์ส อควินัส(Thomas Aquinas) และอดัม สมิธ(Adam Smith) นักจิตวิทยาศึกษาปรีตนิยม ในความสัมพันธ์กับความเห็นอกเห็นใจ(empathy) ทำการวิจัยแล้วพบว่าผู้ที่มีความเห็นอกเห็นใจ จะมีแนวโน้มที่จะช่วยเหลือผู้อื่น และผู้ที่มีความเห็นอกเห็นใจสูงจะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในทุกสถานการณ์ แม้จะไม่ใช่สถานการณ์ที่ทำให้ตนรู้สึกไม่สบายใจก็ตาม

การศึกษานี้พบว่าผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ที่มีลักษณะนิสัยเป็นผู้มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น อธิบายถึงนิสัยพื้นฐานดังกล่าวว่า แม้ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือจะได้แสดงสีหน้าท่าทางว่ากำลังลำบากอยู่ แต่การมีนิสัยพื้นฐานที่เห็นอกเห็นใจคนเป็นทุนเดิมหรือเป็นลักษณะเฉพาะตัวนั้น ทำให้ตนเห็นโอกาสที่จะเข้าไปช่วยเหลือผู้อื่นได้ทุกคนทุกที่ทุกเวลา โดยไม่มีกรอบใดมากั้นไม่ให้ยื่นมือเข้าไปอาสาเพื่อสังคม

"คือหมายถึงเหตุการณ์ทั่วไป ลำบากอะไร ที่เราช่วยได้ส่วนมากแล้วก็จะช่วย หรือไม่ต้องลำบากก็ได้ คือถ้าช่วยเขาทำมันเร็วขึ้นนะก็ช่วยช่วยทำไปคือมันง่ายขึ้นลดขั้นตอนความยุ่งยากของเค้า ลองคิดภาพว่าถ้าเราเจอทาง ทำไมเราไม่บอกเค้าไปล่ะ" (ID: S4)

ผลการศึกษาส่วนหนึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ความเป็นปัจเจกบุคคลเป็นลักษณะเฉพาะตน เมื่อบุคคลได้รับอะไรมา(input) กระบวนการคิดจะไม่เหมือนกัน (processing) และแสดงออกไม่เหมือนกัน(output) โดยจะเห็นได้ว่าผู้ให้ข้อมูลยังบอกไม่ได้ว่าทำไมจึงรู้สึกสงสาร ทั้งๆที่พี่น้องของตนที่มีบิดามารดาเดียวกัน มีการเลี้ยงดูเหมือนกัน สภาพแวดล้อมเดียวกัน เมื่อได้รับสิ่งกระตุ้นเดียวกันกลับไม่รู้สึกสงสารเหมือนตนถึงขั้นเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขในเรื่องที่รู้สึกสงสารจนดีขึ้น หรือสิ่งที่มากระตุ้นแรงขับในจิตใจในขณะที่รับปริญญา จะเห็นได้ว่าผู้ให้ข้อมูลก็มีเพื่อนที่รับปริญญา รุ่นเดียวกัน มีกำลังความสามารถเช่นเดียวกัน มีความเคารพนับถือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เช่นกัน แต่เมื่อได้รับฟังพระราชดำรัสจากพระองค์ท่านแล้ว ก็ได้หมายความว่าทุกคนจะลุกขึ้นไปทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะเช่นเดียวกัน

อาจกล่าวได้ว่า เหตุผลของแรงขับนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องของจิตวิญญาณ (spiritual) ซึ่งพบว่าถึงแม้มีปัจจัยเดียวกันมากระทบต่อบุคคล แต่ไม่อาจส่งผลลัพธ์ต่อตัวบุคคลทุกคนเหมือนกันได้ สิ่งนี้คือเหตุผลเชิงปัจเจก(individual) และสิ่งสำคัญที่ส่งผลให้มนุษย์เราเกิดแรงจูงใจต่างกันคือ เราต่างมีจิตวิญญาณที่เป็นของแต่ละบุคคลนั่นเอง

2) การที่บุคคลคาดหวังผลลัพธ์

ผลการศึกษาพบว่า การที่ผู้ให้ข้อมูลทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจาก

การคาดหวังผลลัพธ์ ผลตอบแทนจากการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในหลากหลายมิติ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การได้รับโอกาสมากขึ้น การได้รับมิตรภาพที่ดีงาม การได้เห็นผู้รับโอกาสที่ตนมอบให้มีความสุขมากขึ้นแต่มีใช้ผลลัพธ์ ที่ให้ค่าตอบแทนเป็นตัวเงิน จึงทำให้กิจกรรมที่ทำออกมาในลักษณะทำให้ฟรีไม่มีค่าใช้จ่าย เข้าข่ายกิจกรรมจิตอาสา จิตสาธารณะ ที่ให้โดยไม่มีสิ่งใดตอบแทน

นอกจากนี้ ยังพบว่า การคาดหวังผลลัพธ์ในรูปของความต้องการในการเติมเต็มความสมบูรณ์ ในชีวิต ทั้งทางด้านการพัฒนาความสามารถและความต้องการการเติมเต็มคุณค่าทางด้านจิตใจ ก็เป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ โดยมีผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า การทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะเป็นหนึ่งในเป้าหมายในชีวิตของผู้ให้ข้อมูล จึงถือเป็นแรงกระตุ้นให้สร้างกิจกรรม และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ผลการศึกษาในประเด็นด้านความต้องการในการเติมเต็มความสมบูรณ์ในชีวิต ใกล้เคียงกับการศึกษาของ สมพงษ์ สิงหะพล (2542) ได้กล่าวถึงจิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self Consciousness) หมายถึง จิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเอง คือการทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป(18) แต่มิได้ระบุว่าเป็น จิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) เป็นเพียงแต่คำว่าจิตสำนึกเกี่ยวกับตนเองเท่านั้น

ในมุมมองของผู้ให้ข้อมูล การทำกิจกรรมทางด้านจิตสำนึกสาธารณะถือเป็นโอกาสในการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพสูงขึ้น ดังนั้นเมื่อมีกิจกรรมที่ต้องทำเพื่อสาธารณกุศลแล้ว ผู้ให้ข้อมูลเล็งเห็นว่า รูปแบบกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะสอดคล้อง กับการโอกาสที่ตนจะได้พัฒนาความสามารถของตนให้สูงขึ้นไป ผู้ให้ข้อมูลก็ยินดีที่จะทำกิจกรรมดังกล่าวอย่างเต็มความสามารถด้วยความสมัครใจ แม้จะไม่มีค่าตอบแทนก็ตาม และเมื่อผู้ให้ข้อมูลสังเกตว่ายิ่งได้ช่วยเหลือผู้อื่นบ่อยครั้งมากขึ้นเท่าใด ระดับความสามารถของตนเองก็ได้รับการพัฒนาในระดับที่สูงมากขึ้นตามไปด้วย และยิ่งตนเองมีความชำนาญมากขึ้น ก็ยิ่งทำให้สามารถความช่วยเหลือผู้อื่นได้มากยิ่งขึ้น ยิ่งเป็นแรงผลักดันให้ทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะต่อเนื่องตลอดมา

“อยากฝึกด้วยแหละ แล้วมันก็ได้ยาก เราทำได้ อย่างเขียนบทความ เรายังก็ได้ค้นคว้า ไปบรรยาย เรายังก็ได้พัฒนาการถ่ายทอด หรือถ้าให้ไปทำอะไรที่เราไม่ถนัด เราก็ทำเพื่อฝึกให้เราทำอะไรได้หลากหลายขึ้น”

ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า การทำกิจกรรมทางด้านจิตสำนึกสาธารณะมีแรงจูงใจมาจากความต้องการที่จะเติมเต็มคุณค่าทางจิตใจของตนเอง เพราะ แรงจูงใจในการทำกิจกรรมนั้นคือความสุขในการลงมือทำ เป็นการเพิ่มคุณค่าทางจิตใจให้แก่ตนเอง ดังคำกล่าวที่ว่า “ทำ เพราะเห็นคุณค่าในตนเอง เกิดความสุขในตนเองก็เพียงพอแล้ว คิดว่าทำได้ดี”

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งให้ข้อมูลว่าการให้คือการได้เติมเต็มคุณค่าในจิตใจเพราะเข้าใจความรู้สึกเดียวกับผู้ที่รับ ดังคำกล่าวที่ว่า “ลึกลับกับเราใหม่...เราอาจจะเป็นคนที่เคยเข้าใจความรู้สึกนั้นก็ได้นะคะด้วยความที่เป็นลูกคนเดียวด้วยและเราก็เหงา เราก็จะเข้าใจว่าคนที่มันเหงา หรือคนที่กลับตัวซ้ำหรือคนที่ซื่อๆ เนี่ยเค้าเป็นยังไง”

ผู้ให้ข้อมูลเคยเป็นเด็กที่ไม่กล้าไม่มีความเก่งกล้าเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันมาก่อนจึงเห็นใจผู้ที่มีความคล้ายตนเอง

การตั้งเป้าหมายในชีวิตก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งในเรื่องของ การคาดหวังผลลัพธ์ ที่มีผลต่อการเกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะ กล่าวคือผู้ให้ข้อมูลทราบดีว่าตนมีเป้าหมายในชีวิตคืออะไร และการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะก็เป็นหนึ่งในเป้าหมายชีวิตของตนด้วย เพราะผู้ให้ข้อมูลมองว่าการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตนั้นไม่ได้หมายความว่าประสบความสำเร็จแค่เพียงอาชีพการงานเท่านั้น แต่ความสำเร็จในชีวิตต้องมีมาพร้อมๆกับการประกอบคุณงามความดีต่อส่วนรวม ซึ่งถือเป็นการประสบความสำเร็จในด้านการมีจิตใจที่ดีงาม การตั้งเป้าหมายในชีวิตเช่นนี้ จึงเป็นแรงกระตุ้นให้สร้างกิจกรรมขึ้นมาจากศักยภาพที่ตนมี ริเริ่มและดำเนินอย่างต่อเนื่อง กระทั่งเห็นผลเป็นที่ประจักษ์ต่อเนื่องเรื่อยมา

ประเด็นใหม่ที่พบและน่าสนใจในการศึกษานี้ก็คือ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงความรู้สึกพิเศษที่ผู้ให้ข้อมูลเรียกว่า “การเสพติดการกุศล” โดยบรรยายความรู้สึกว่าแรงจูงใจมาจากความรู้สึกเสพติดการกุศล ซึ่งหมายถึงตนจะรู้สึกต้องการมีกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะอยู่ในตารางชีวิต เมื่อได้ทำก็อยากทำมากขึ้นจนหยุดไม่ได้ แม้ว่าจะมีงานใดที่เสนอผลตอบแทนกลับมาเป็นตัวเงินให้ ก็ไม่เอ่ยกรับผลตอบแทนนั้นด้วยความที่ต้องการทำกิจกรรมที่เป็นการให้โดยปราศจากสิ่งตอบแทนที่เป็นตัวเงิน ตนจึงจะรู้สึกว่าการกระทำนั้นมีคุณค่าสมบูรณ์แท้จริง

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะเกิดความรู้สึกที่เกิดขึ้นเองเฉพาะตน ที่เรียกว่า “เสพติดการกุศล” ซึ่งในมุมมองของผู้ให้ข้อมูล “เสพติดการกุศล” เป็นการทำกิจกรรมที่เป็นการให้ด้วยใจ จะต้องเป็นการให้ที่จะต้องปราศจากสิ่งตอบแทน หากมีผลเงินเข้ามาตอบแทนแล้ว จะส่งผลให้งานที่ตั้งใจทำให้คนอื่นขั้นนี้เหมือนถูกตีราคา ซึ่งจะให้คุณค่าในงานนั้นน้อยลง ถูกตีความว่าทำเพื่อเงิน ผู้ให้ข้อมูลจึงตั้งใจทำของดีให้ฟรี เพื่อความรู้สึกดีจากการทำให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ทำด้วยใจ จะไม่หายไป และเพื่อจะพิสูจน์ว่าคนเราไม่จำเป็นต้องสร้างประโยชน์เพื่อต้องการผลประโยชน์เท่านั้น การเสพติดการกุศลนี้ เมื่อไม่ได้ทำก็จะโหยหา อยากทำ และอยากทำมากขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่ต้องการผลตอบแทนอย่างแท้จริง สังเกตเห็นเมื่อผลงานเริ่มพัฒนาในระดับสังคมที่กว้างขึ้น แล้วเริ่มมีคนเข้ามามอบเงินให้ สังเกตตนเองได้ว่า กลัวความอิจฉาจากการกุศลที่เคยได้จะหายไป จึงขอไม่รับเงิน และทำการกุศลเรื่อยมา

3) ความประทับใจที่มีต่อเหตุการณ์ในชีวิต

ความประทับใจที่มีต่อเหตุการณ์ในชีวิตทั้งเหตุการณ์ในด้านลบและในด้านบวกส่งผลให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำกิจกรรมทางด้านจิตสำนึกสาธารณะ ผู้ให้ข้อมูลบางคนกล่าวว่าแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะ ส่วนหนึ่งเกิดจากเหตุการณ์ด้านลบที่กระทบกระเทือนจิตใจ ดังเช่น ตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่ง ซึ่งการล้มละลายของครอบครัวมีผลกระทบต่อความรู้สึกถึงคุณค่าในตัวเอง ความทุกข์ที่เกิดจากเหตุการณ์ด้านลบดังกล่าว ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการพยายามป้องกันและช่วยเหลือ มิให้ผู้อื่นต้องประสบเหตุการณ์เลวร้ายเช่นที่ตนเคยประสบมา ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลสัญญากับตัวเองไว้ว่า หากผ่านช่วงวิกฤตินี้ไปได้ จะสอนให้คนอื่นมีความรู้ในด้านที่ตนเชี่ยวชาญ เพื่อป้องกันมิให้เกิดประสบการณ์เลวร้ายเช่นที่ตนประสบ

ผู้ให้ข้อมูลอีกรายหนึ่ง กล่าวถึงเหตุการณ์สำคัญในชีวิตคือการไปฝึกงาน แล้วได้สัมภาษณ์เด็ก ๆ ที่อยู่ในสถานพินิจฯ ทำให้มีโอกาสได้เห็นวงเวียนชีวิตที่แก้ปัญหาไม่ตก ทำให้เกิดการเปรียบเทียบว่าตนเองมีโอกาสที่ดีกว่าจึงควรช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส

กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ “ปัจจัยส่วนบุคคล” ซึ่งในการศึกษานี้ได้จำแนกเป็นองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ 1) นิสัยพื้นฐานส่วนบุคคล 2) การที่บุคคลคาดหวังผลลัพธ์ และ 3) ความประทับใจที่มีต่อเหตุการณ์ในชีวิต นั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมในเรื่อง “แรงจูงใจที่จะทำดีด้วยใจจริง” (Altruism) ซึ่งนักจิตวิทยาสังคมชื่อ แดเนียล แบทสัน (Batson, 1991)^[11] ทำงานวิจัยเรื่อง The Empathy-altruism Hypothesis กล่าวว่า การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นเกิดจากแรงจูงใจที่จะทำดีด้วยใจจริง มีเหตุผลเช่นเดียวกับการช่วยเหลือผู้อื่นในลักษณะของการคำนวณว่าผลตอบแทนจะมากกว่าการลงทุน ขึ้นอยู่กับตัวผู้ให้ความช่วยเหลือนั้นมีความเห็นใจ (Empathy) บุคคลที่จะช่วยหรือไม่ หากผู้ให้ความช่วยเหลือนั้นมีความเห็นใจ เขาย่อมจะช่วยโดยไม่หวังการตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น แม้ว่าจะลงทุนมากกว่าที่จะได้รับผลตอบแทนกลับมาก็ตาม แต่ในทางกลับกัน หากไม่มีความเห็นใจ (No Empathy) จะช่วยต่อเมื่อผลตอบแทนที่ได้คืนมามากกว่าการลงทุน^[11]

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้มีแนวโน้มที่จะไม่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง “แรงจูงใจที่จะทำดีด้วยใจจริง” เพราะพบว่า แม้ไม่ได้เกิดการเห็นอกเห็นใจ ก็สามารถทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะได้ เช่น การไปสอนฟรี ตอบปัญหาออนไลน์ฟรีหลังไมค์แม้ไม่รู้จักกันมาก่อน แม้แต่การฝากเงินไปทำบุญก็ไม่ได้สอบถามรายละเอียดใดๆ เป็นการให้โดยไม่มีเงื่อนไข

สำหรับปัจจัยด้านการคาดหวังผลลัพธ์นั้น ตามทฤษฎีของ ฌมส์ อไควนัส (Thomas Aquinas) และอดัม สมิธ (Adam Smith) นักจิตวิทยาศึกษาปรัตนิยม^[14] ต่างตอบแทน (reciprocal altruism)

มีสาระสำคัญว่าสิ่งมีชีวิตกระทำสิ่งมีชีวิตอื่นตอบสนองต่อกันและกันจนกระทั่งเกิดเป็นรูปแบบที่คาดหวังได้นั้น เงื่อนไขที่จะทำให้เกิดสถานการณ์ดังกล่าวก็คือ สิ่งมีชีวิตทั้งสองประเภทต้องมีโอกาสพบกันมากกว่าหนึ่งครั้งและจะต้องจดจำฝ่ายตรงข้ามได้ เงื่อนไขนี้จะทำให้ “ตอบสนอง” กันได้ ไม่ว่าจะตอบสนองประโยชน์ หรือ แก่แค้นเอาคืน ในกระบวนการนี้ สิ่งมีชีวิตที่ตอบสนองประโยชน์ จะได้ประโยชน์ตอบแทน

ผลการศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูลคาดหวังผลลัพธ์ตอบแทน แต่ไม่ได้หมายถึงตัวเงินที่มีเพิ่มขึ้นในด้านทรัพย์สินเงินทอง หากแต่เป็นการคาดหวังผลลัพธ์ ที่จะก่อผลดีให้แก่บุคคลที่ตนเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือเป็นอันดับแรก

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง ระบุอย่างชัดเจนว่า “สิ่งที่ได้โดยตรงเลย ก็ คือ เราเห็นเพื่อนมีความสุข เรามีความสุขไปด้วย”(ID:S8)

ผลจากการวิจัยนี้ อาจสรุปได้ว่า มนุษย์ทุกคนคาดหวังผลลัพธ์เสมอ ทั้งในรูปของวัตถุและจิตใจ จากงานวิจัยชิ้นนี้ ทุกปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะนั้น ไม่ว่าจะมาจากครอบครัว ก็ล้วนเกิดจากการเห็นถึงผลลัพธ์ที่ตามมาเมื่อทำสิ่งที่ดีงาม ซึ่งสิ่งนี้เรียกว่า Self Image หรือ ภาพแห่งตน จากการศึกษาของ พันโท ภูมิสิทธิ์ ชินบุตรวงศ์ และอานันท์ ชินบุตร พบว่าลักษณะที่ผู้คนมองเห็นและคิดเกี่ยวกับตัวเอง หากมองเห็นภาพตนเองเป็นคนดี มั่นใจ และมีความสามารถ จะทำให้รู้สึกเป็นบวกและมีความสุข คุณจะทำอะไรก็ได้ดีและได้รับผลลัพธ์ที่ดีกลับมา และเมื่อมนุษย์มองเห็นภาพแห่งตนชัดเจน ก็จะไม่มียุทธศาสตร์ที่จะมารบกวนภาพในใจของตนนั้น [15]

ผลงานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษานี้ กล่าวคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ส่วนบุคคลเชิงลึกพบว่า ถึงแม้ไม่มีผู้ใดมาชื่นชมในสิ่งที่ตนทำ แต่เมื่อได้ลงมือกระทำด้วยจิตสาธารณะแล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือภาพที่ดี เกี่ยวกับตัวเอง และเมื่อย้อนกลับมาอ้างอิงกับทฤษฎีเรื่องself image จึงพบว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจิตวิญญาณ (spiritual) ซึ่งเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล ที่แม้ว่าสาธารณชนจะไม่ทราบว่าคุณคนนั้น ทำความดีแต่บุคคลแต่ละคนที่ทำความดีก็ชื่นชมตัวเองว่าตนเป็นคนที่ดี รู้สึกปลื้มใจในการเป็นคนดีของตัวเอง และมองภาพที่ดีเกี่ยวกับตนเอง

นอกจากนี้ยังพบว่า การเสพติดการกุศลนั้น ก็ได้เสพโดยไม่มีเป้าหมาย ดังนั้น ถึงแม้การทำกิจกรรม เป็นกิจกรรมทางด้านจิตสาธารณะ แต่ไม่มีใครที่ไม่คาดหวังผลลัพธ์ ที่เกิดจากการนี้ถึงตัวเอง เพราะการทำกิจกรรมเป็นการเพิ่มศักยภาพให้ตนเองมีความเชี่ยวชาญมากขึ้น เมื่อพึงพอใจต่อผลลัพธ์ทางด้านวัตถุแล้ว สิ่งที่ต้องการต่อไปจึงไม่ใช่แค่สมบัติวัตถุ หากแต่เป็นสมบัติหัวใจหรือน้ำหล่อเลี้ยงจิตวิญญาณ นั่นเอง

ข้อค้นพบอีกประการหนึ่งที่แตกต่างจากผลการศึกษาที่รวบรวมได้จากการทบทวนวรรณกรรม คือ ปัจจัยด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งมีงานวิจัยหลายชิ้น อาทิ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์(2543)^[6] เรียกว่า สำนักทางสังคม จิตสำนึกทางสังคม(Social Consciousness) หรือ จิตสำนึกสาธารณะ (Publicl Consciousness) คือ การตระหนักรู้ และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกันกับตน กนิษฐา นิตศน์พัฒนา และคณะ(2541)^[7] ได้ให้ความหมายของคำว่า “จิตสำนึกสาธารณะ” ว่าเป็นคำเดียวกับคำว่าจิตสำนึกทางสังคม หมายถึง การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกันกับตนว่ามีผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะได้^[7]

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้พบว่าคำตอบของผู้ให้ข้อมูลไม่ได้จำกัดอยู่ในกรอบดังกล่าว เพราะการศึกษานี้พบว่า ความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกันกับตนไม่ใช่เหตุผล หรือข้อจำกัดในการประกอบกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ เพราะถึงแม้ว่าผู้ได้รับประโยชน์จากการประกอบกิจกรรมจะเป็นกลุ่มอื่นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกัน ผู้ให้ข้อมูลทุกคนก็ยังตั้งใจที่จะประกอบกิจกรรมด้วยความตระหนักถึงจิตสำนึกสาธารณะด้วยความสมัครใจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อจำกัดในการแปลผลวิจัย หรือการนำไปใช้

1. เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ที่มีศักยภาพทางธุรกิจสูง จึงเป็นผู้ที่มีผู้รู้จักในวงกว้าง อาจส่งผลให้มีการคำนึงถึงภาพลักษณ์ ชื่อเสียงที่มี ประกอบกับเป็นการสัมภาษณ์โดยการตอบแบบสอบถามเชิงลึก จึงอาจจะทำให้คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์เบี่ยงเบนไปจากความเป็นจริง
2. จำนวนผู้เข้าสัมภาษณ์ ค่อนข้างจำกัด ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจจะยังไม่เพียงพอในการอ้างอิงถึงกลุ่มประชากรทั้งหมดได้

3. ความหลากหลายของกลุ่มวิชาชีพของผู้ที่มีศักยภาพทางธุรกิจสูง ที่อาจจะไม่ได้เป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรทั้งหมด

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาการทำกิจกรรมทางด้านจิตสาธารณะในการศึกษานี้จำกัดเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีศักยภาพทางธุรกิจสูง แต่สังคมไทยจะดีได้ก็ด้วยคนในสังคมทุกภาคส่วนตระหนักและให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางด้านจิตสาธารณะ ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรให้ความสำคัญกับประชากรกลุ่มอื่นๆ ในสังคมด้วย
2. การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพมีประชากรที่ศึกษาขนาดเล็ก ไม่สามารถนำผลการศึกษาไปอ้างอิงในลักษณะเป็นการทั่วไป (generalization) ได้ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้ เปรียบเสมือนการวิจัยนำร่องที่บ่งชี้ให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ นักวิจัยควรนำผลจากงานวิจัยนี้ไปกำหนดเป็นสมมติฐานหรือกรอบแนวคิดของการศึกษาวิจัยในขนาดประชากรที่ใหญ่ขึ้น หรือใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเพื่อทราบถึงระดับของการทำกิจกรรมที่มีจิตสาธารณะในสังคมไทย และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจกับคุณลักษณะส่วนบุคคลหรือสภาพแวดล้อมทางสังคมอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการสร้างฐานข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนงานหรือนโยบายด้านการจูงใจ หรือส่งเสริมให้คนในสังคมไทยทำกิจกรรมจิตสำนึกสาธารณะให้เพิ่มมากขึ้น และมีความหลากหลายของกิจกรรมมากขึ้น
3. ผลการศึกษานี้ชี้แนะว่าสถาบันและองค์กรทางสังคมบางแห่งที่คาดว่าจะมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ ยังไม่มีบทบาทชัดเจน อาทิเช่น โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา จึงน่าที่จะมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาท กิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการ รวมทั้งปัจจัยอันเป็นจุดแข็ง จุดอ่อน ข้อจำกัด หรือ ปัจจัยที่ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษามีบทบาทที่ชัดเจนและประสบความสำเร็จในการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนหรือเยาวชนของชาติทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ
4. ผลจากการศึกษานี้แสดงว่าสถาบันครอบครัวยังคงเป็นสถาบันหลักในการให้การอบรมและปลูกฝังให้เกิดแรงจูงใจแก่สมาชิกของครอบครัวในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ แต่ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมว่าสถาบันครอบครัวยังคงสามารถทำหน้าที่ในการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะให้แก่สมาชิกในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใด ครอบครัวมีข้อจำกัดในเรื่องใดเพิ่มขึ้นหรือไม่ และควรจะมีมาตรการลดข้อจำกัดของครอบครัวหรือส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้สามารถทำหน้าที่ในการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะให้แก่สมาชิกของครอบครัวได้มากน้อยเพียงใด

5. ผลการศึกษาชี้แนะว่า องค์กรทางสังคม 3 องค์กรที่เรียกรวมกันว่า “บวร” ซึ่งหมายถึง บ้าน วัด และโรงเรียน ยังคงเป็นองค์กรที่เป็นกลไกสำคัญของการสร้างแรงจูงใจและปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมว่า องค์กรทั้ง 3 องค์กรควรจะทำางานร่วมกันในการปลูกฝังคุณค่าของการมีจิตสำนึกสาธารณะให้แก่เยาวชนได้อย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่จะทำให้ความร่วมมือในรูปของการบูรณาการระหว่างองค์กรทางสังคมทั้ง 3 องค์กรนี้สามารถเกิดขึ้นได้ และประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนในการปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม และจิตสำนึกสาธารณะให้แก่เยาวชนไทย

รายการอ้างอิง

1. สำนักงานเศรษฐกิจและการคลัง, ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ปัญหาระดับชาติที่รอการแก้ไข 2550.
2. จันทิรา ธนสงวนวงษ์ ชีวิตและวัฒนธรรมไทยหน่วยที่1มนุษย์กับสังคม
3. ณรงค์ เสียงประชา, มนุษย์กับสังคม, ed. 4. 2541, กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
4. สมพล สิงหพล, ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่. วารสารสีมาจารย์, 2542.
5. สุพจน์ ทรายแก้ว, จิตสาธารณะ: การก่อรูปและกระบวนการเสริมสร้าง. วารสารเพชรบุรีวิทยาลัยการณ, 2546.
6. ไพฑูรย์ สีนลรัตน์, การปฏิรูปงานวิชาการ: แนวใหม่ของการปฏิรูปอุดมศึกษา. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
7. กนิษฐา นิตศน์พัฒนาและคณะ, จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. 2541, มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพฯ.
8. หฤทัย อาจปรุ, ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาลเขต กรุงเทพมหานคร in พยาบาลศาสตร์ 2544.
9. เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ รัฐสภาสาร. แนวทางการสร้างจิตสาธารณะในสังคมไทย, 2556. 61(1): p. 77-87.
10. อนุรักษ์ชากร ศรีบริบูรณ์, การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
11. Batson, C.D., Duncan, B.D., Ackerman, P., Buckley, T., & Birch, K, *Is empathic emotion a source of altruistic motivation ?* Journal of Personality and Social Psychology 1981.
12. A.H. Maslow, *Motivation and personality* Harper and Row New York, 1954: p. 91.
13. A.H. Maslow, *A Theory of Human Motivation*. Psychological Review, 1943. 50(4): p. 370-96.
14. ปกรณ์ สิงห์สุริยา, อัตินิยมและปรัตถนิยม. 2554.
15. ภูมิสิทธิ์ ชินบุตรวงศ์และอานันท์ ชินบุตร. ภาพภายในใจ. 2010; Available from: <http://www.tamdee.net/main/simple/?t1022.html>

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

(Information sheet for research participation)

ชื่อโครงการวิจัย แรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูง

ผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวสุดารัตน์ ศรีสุรกานต์

ที่อยู่ 10 ม.3 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160

เบอร์โทรศัพท์ 082 082 8614

เรียน ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยทุกท่าน

ปัจจุบันสังคมไทยกลายเป็นสังคมแบบทุนนิยม ที่ต้องใช้เงินซื้อทุกอย่าง เกิดค่านิยมเกี่ยวกับความหรูหรา อยากมีหน้ามีตา การนิยมความร่ำรวย มั่งคั่ง ทุกคนอยากจะได้ อยากจะมีทรัพย์สินเงินทอง รถยนต์ บ้าน ที่ดิน และคนที่ร่ำรวยจะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในสังคม ซึ่งทำให้ประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านวัตถุ แต่เกิดความเสื่อมทางด้านจิตใจ ค่านิยมและสังคมคนไทยประพฤติปฏิบัติที่แสดงถึงความเสื่อมทางจิตใจอย่างเห็นได้ชัดเจนหลายประการ เช่น นิยมวัตถุ นิยมความหรูหราฟุ่มเฟือย ยกย่องคนรวย โดยไม่คำนึงถึงว่าจะร่ำรวยมาได้โดยวิธีใด เกิดการแข่งขันเอาัดเอาเปรียบ ไม่คำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรม

การเบียดเบียนเอาัดเอาเปรียบนั้นนอกจากจะเบียดเบียนกันเองแล้ว ยังเบียดเบียนรุกรานธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ที่ดิน ป่าไม้ แม่น้ำ สภาพธรรมชาติ ถูกรุกราน ยึดครอง ถูกทำลาย สภาพน้ำเน่าเสีย สภาพคนจนอยู่ในสลัมท่ามกลางตึกสูงอันหรูหราใหญ่โต สภาพความยากจน แร้นแค้นของคนในชนบท และสภาพเสื่อมโทรมทางสังคม อันเกิดจากความเสื่อมทางจิตใจมีมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากปัญหายาเสพติด โสเภณี โรคเอดส์และปัญหาอื่น ๆ รวมถึงการละเลยด้านศาสนา และประเพณีเป็นต้น

อย่างไรก็ตามในสังคม ก็ยังมีบุคคลจำนวนหนึ่งที่เป็นผู้มีความสามารถทางธุรกิจสูง แต่ไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อแสวงหาความร่ำรวยเป็นเป้าหมายสูงสุดเพียงอย่างเดียว กลับเสียสละเวลาในการสร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมาทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะเพื่อสังคม

ผู้วิจัยจึงอยากศึกษาว่าสิ่งใดเป็นแรงจูงใจให้บุคคลเหล่านั้น ได้ละทิ้งโอกาสทางเศรษฐกิจมาทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึก

สาธารณะ ซึ่งแรงจูงใจของจิตสำนึกสาธารณะนี้อาจจะเกิดจากปัจจัยหลายปัจจัย แต่อาจจะมีปัจจัยร่วมที่เหมือนกันและ/หรือ ปัจจัยที่มีแนวโน้มไปในทางเดียวกันอยู่ หากเป็นเช่นนั้น ก็น่าจะนำมาปัจจัยร่วมนั้นพัฒนาให้กับในการยกระดับจิตใจในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเยาวชนรุ่นใหม่ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในปัจจุบันได้

ผู้วิจัยจึงเรียนเชิญผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ จำนวน10ท่าน โดยพิจารณาจากการผ่านเกณฑ์ *อย่างไรอย่างหนึ่ง* จากข้อกำหนดเบื้องต้น คือ

1. มาจากพื้นฐานครอบครัวมีฐานะมั่งคั่ง คือ มีทรัพย์สินมากมาย, มีทรัพย์สินเหลือ, มีทรัพย์สินมาก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๒)
2. จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป หรือเป็นวิชาชีพที่ทรงคุณวุฒิเช่น แพทย์ อัยการ ผู้พิพากษา ซึ่งมาจากพื้นฐานของผู้มีความสามารถของอาชีพ
3. มีความสามารถในอาชีพ คือ บุคคลที่มีภาวะแฝงหรืออำนาจแฝงที่มีอยู่ในปัจจัยดำเนินการอาชีพ ได้แก่ ทุน บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และระบบการจัดการนำมาจัดการให้ตรงกับองค์ประกอบความมั่นคงในอาชีพ จะสามารถทำให้อาชีพมั่นคงและปรากฏให้ประจักษ์ได้ (How to development of career,2012) หรือ การงานสุจริต แล้วสามารถในการพัฒนาตนเอง สร้างความก้าวหน้าให้แก่ตนเองจากการประกอบอาชีพโดยสุจริตได้ จนมีฐานะมั่งคั่งได้

โดยเมื่อผ่านเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งแล้ว *ยังต้องเป็นผู้ที่ทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและมีแนวโน้มจะทำต่อไปในอนาคตอีกด้วย*

กิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสำนึกในระบคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม ทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคม โดยผ่านการคัดเลือกและตรวจสอบคุณสมบัติจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ

และท่านเป็นผู้ที่ได้รับเชิญจากผู้วิจัยให้เข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร เนื่องจากผ่านเกณฑ์คัดเลือกดังกล่าว

ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจเข้าร่วมในการศึกษาวิจัยดังกล่าว ขอให้ท่านศึกษาเอกสารฉบับนี้อย่างถี่ถ้วน เพื่อให้ท่านได้ทราบถึงเหตุผลและรายละเอียดของการวิจัยในครั้งนี้ หากท่านมีข้อสงสัยประการใด สามารถติดต่อสอบถามมายังผู้วิจัยตามข้อมูลที่ให้ไว้ข้างต้น ซึ่งยินดีให้คำตอบแก่ท่านทุกประการ

ท่านสามารถขอคำแนะนำในการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้จากครอบครัว เพื่อนของท่าน และแพทย์ประจำตัวของท่านได้ ท่านมีเวลาเพียงพอในการตัดสินใจอย่างอิสระ ถ้าท่านตัดสินใจแล้วว่าจะเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ขอให้ท่านลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมของโครงการวิจัยนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูง

วิธีการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

หลังจากท่านให้ความยินยอมที่จะเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะขอสัมภาษณ์ท่านเป็นรายบุคคลร่วมกับการบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลในการวิเคราะห์ ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 60 นาที โดยประมาณ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ ผลการวิจัยจะออกมาในรูปแบบของการสรุปผลโดยภาพรวม และจะทำลายการบันทึกเสียงเมื่อการวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว และท่านมีสิทธิ์ในการหยุดสัมภาษณ์ หรือถอนตัวออกจากการเข้าร่วมโครงการวิจัยเมื่อใดก็ได้

ความเสี่ยงที่ไม่ทราบแน่นอน

ท่านอาจเกิดความรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจเมื่อถูกถามคำถามที่อาจกระทบความรู้สึกส่วนตัวของท่านได้ เพื่อความปลอดภัยและความสบายใจของท่าน ท่านสามารถหยุดการสัมภาษณ์ หรือไม่ตอบคำถามที่ท่านไม่ต้องการตอบได้

หากท่านมีข้อสงสัยใดๆ เกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจได้รับการเข้าร่วมในโครงการวิจัย ท่านสามารถสอบถามจากผู้ทำวิจัยได้ตลอดเวลา

หากมีการค้นพบข้อมูลใหม่ๆ ที่อาจมีผลต่อความปลอดภัยของท่านในระหว่างที่ท่านเข้าร่วมในโครงการวิจัย ผู้ทำวิจัยจะแจ้งให้ท่านทราบทันที เพื่อให้ท่านตัดสินใจว่าจะอยู่ในโครงการวิจัยต่อไป หรือจะขอถอนตัวออกจากการวิจัย

ผู้วิจัยรับรองว่าจะไม่มีการเก็บข้อมูลใด ๆ ของผู้เข้าร่วมการวิจัย เพิ่มเติม หลังจากที่ท่านขอยกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยและต้องการให้ทำลายเอกสารและ/หรือตัวอย่างที่ใช้ตรวจสอบทั้งหมดที่สามารถสืบค้นถึงตัวผู้เข้าร่วมการวิจัย

ประโยชน์ที่อาจได้รับ

การเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้อาจจะทำให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวที่มีต่อการยกระดับจิตใจผู้คนในสังคม ทั้งในแง่ของการดำเนินชีวิต การจัดการศึกษา ทั้งในข้อดีและข้อจำกัด ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำไปจัดทำนโยบายเพื่อส่งเสริมให้คนในสังคมเห็นวิธีการสร้างแรงจูงใจในการมีจิตสำนึกสาธารณะ

ข้อปฏิบัติของท่านขณะที่ร่วมในโครงการวิจัย

ขอให้ท่านปฏิบัติดังนี้

- ขอให้ท่านให้ข้อมูล แก่ผู้ทำวิจัยด้วยความสัตย์จริง
- ขอให้ท่านแจ้งให้ผู้ทำวิจัยทราบความผิดปกติที่เกิดขึ้นระหว่างที่ท่านร่วมในโครงการวิจัย
- ขอให้ท่านแจ้งให้ผู้ทำวิจัยทราบทันที หากท่านต้องการถอนตัวออกจากการวิจัย

อันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมในโครงการวิจัยและความรับผิดชอบของผู้ทำวิจัย/

ผู้สนับสนุนการวิจัย

หากท่านไม่สะดวกในการตอบคำถาม ท่านสามารถที่จะปฏิเสธด้วยการไม่ตอบข้อใดก็ได้ หรือถอนตัวออกจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้ โดยท่านไม่เสียผลประโยชน์ใดใดทั้งสิ้น

หากท่านไม่ได้รับการปฏิบัติตามที่ปรากฏในเอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมในการวิจัย ท่านสามารถร้องเรียนได้ที่ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตึกอำนวยการ 3 โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ถนนพระราม 4 ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทร 0-2256-4455 ต่อ 14, 15 ในเวลาราชการ

การเข้าร่วมและสิ้นสุดการเข้าร่วมโครงการวิจัย

การเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้เป็นไปโดยสมัครใจ หากท่านไม่สมัครใจจะเข้าร่วมการศึกษาแล้วสามารถถอนตัวได้ตลอดเวลา

การปกป้องรักษาข้อมูลความลับของอาสาสมัคร

ข้อมูลที่จะไปสู่การเปิดเผยตัวท่าน จะได้รับการปกปิดและไม่เปิดเผยแก่สาธารณชน ในกรณีที่ผลการวิจัยได้รับการตีพิมพ์ ชื่อและที่อยู่ของท่านจะต้องได้รับการปกปิดอยู่เสมอ โดยเฉพาะรหัสประจำโครงการวิจัยของท่าน หากท่านยกเลิกการให้สิทธิ์ดังกล่าว ท่านสามารถแจ้ง หรือเขียนบันทึกขอยกเลิกการให้คำยินยอม โดยส่งไปที่นางสาวสุดารัตน์ ศรีสุรกานต์ บ้านเลขที่ 10 ม.3 เพชรเกษม 110 หนองค้างพลู หนองแขม กทม. 10160

หากท่านขอยกเลิกการให้คำยินยอมหลังจากที่ท่านได้เข้าร่วมโครงการวิจัยแล้ว ข้อมูลส่วนตัวของท่านจะไม่ถูกบันทึกเพิ่มเติม อย่างไรก็ตามข้อมูลอื่นๆ ของท่านอาจถูกนำมาใช้เพื่อประเมินผลการวิจัย และท่านไม่สามารถกลับมาเข้าร่วมในโครงการครั้งนี้ได้อีก ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลของท่านที่จำเป็นสำหรับการใช้เพื่อการวิจัยไม่ได้ถูกบันทึก

สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ท่านจะมีสิทธิ์ในการตัดสินใจดังต่อไปนี้

1. ท่านจะได้รับทราบถึงลักษณะและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้
2. ท่านจะได้รับการอธิบายเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยของการวิจัย
3. ท่านจะได้รับทราบการอธิบายถึงความเสี่ยงเกี่ยวกับความไม่สบายที่ท่านจะได้รับจากการวิจัย
4. ท่านจะได้รับทราบการอธิบายถึงประโยชน์ที่ท่านอาจได้รับจากการวิจัย
5. ท่านจะได้มีโอกาสซักถามเกี่ยวกับงานวิจัยหรือขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
6. ท่านจะได้รับทราบว่ากรยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ท่านสามารถขอถอนตัวจากโครงการเมื่อใดก็ได้ โดยผู้เข้าร่วมวิจัยในโครงการวิจัยสามารถขอถอนตัวออกจากโครงการวิจัยโดยไม่มีผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้น
7. ท่านจะได้รับสำเนาเอกสารใบยินยอมที่มีทั้งลายเซ็นและวันที่
8. ท่านจะได้รับโอกาสในการตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมในโครงการวิจัยหรือไม่ก็ได้ โดยปราศจากการใช้อิทธิพลข่มขู่

หากท่านไม่ได้รับการชดเชยอันควรต่อการบาดเจ็บหรือการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการวิจัย หรือท่านไม่ได้รับการปฏิบัติตามที่ปรากฏในเอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมในการวิจัย ท่านสามารถร้องเรียนได้ที่คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตึกอานันท์มหิตล ชั้น 3 โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ถนนพระราม 4 ปทุมวัน กทม. 10330 โทรศัพท์ 02 256 4455 ต่อ 14, 15 ในเวลาราชการ

ขอขอบพระคุณในการร่วมมือของท่านมา ณ ที่นี้

เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย

(Informed Consent Form)

การวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูง

วันที่ให้คำยินยอม วันที่เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....

ที่อยู่.....ได้รายละเอียดจากเอกสารข้อมูล

สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยที่แนบมาฉบับวันที่.....และข้าพเจ้ายินยอมเข้าร่วม

โครงการวิจัยโดยสมัครใจ

ข้าพเจ้าได้รับสำเนาเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยที่ข้าพเจ้าได้ลงนาม และวันที่พร้อมด้วยเอกสารข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ทั้งนี้ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระยะเวลาของการทำวิจัย วิธีการวิจัย อันตรายหรืออาการที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัย ข้าพเจ้ามีเวลาและโอกาสเพียงพอในการซักถามข้อสงสัยจนมีความเข้าใจอย่างดีแล้ว โดยผู้วิจัยได้ตอบคำถามต่างๆ ด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าเข้าใจ ข้าพเจ้ารับทราบจากผู้วิจัยว่าหากเกิดอันตรายใดๆ จากการทำวิจัยดังกล่าว ผู้เข้าร่วมวิจัยจะได้รับการรักษาพยาบาลโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะบอกเลิกเข้าร่วมในโครงการวิจัยเมื่อใดก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งเหตุผล และการบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนี้

ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลส่วนตัวของข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะเมื่อได้รับการยินยอมจากข้าพเจ้าเท่านั้น บุคคลอื่นในนามของบริษัทผู้สนับสนุนการวิจัย คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยในคน อาจได้รับอนุญาตให้เข้ามาตรวจและประมวลข้อมูลของผู้ร่วมวิจัย ทั้งนี้จะต้องกระทำเพื่อวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเท่านั้น ผู้วิจัยรับรองว่าจะไม่มีการเก็บข้อมูลใดๆ ของข้าพเจ้าเพิ่มเติม หลังจากข้าพเจ้าขอยกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัย และต้องการให้ทำลายเอกสารและ/หรือตัวอย่างที่ใช้ตรวจสอบทั้งหมดที่สามารถสืบค้นถึงตัวข้าพเจ้าได้

ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะตรวจสอบหรือแก้ไขข้อมูลส่วนตัวของข้าพเจ้า และสามารถยกเลิกการให้สิทธิ์ในการใช้ข้อมูลส่วนตัวของข้าพเจ้าได้ โดยต้องแจ้งให้ผู้วิจัยทราบ

ข้าพเจ้าได้ตระหนักว่าข้อมูลในการวิจัยไม่มีการเปิดเผยชื่อ จะผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น การเก็บข้อมูล การบันทึกข้อมูลในแบบบันทึกและในคอมพิวเตอร์ การตรวจสอบต่างๆ เช่น การเก็บข้อมูล การบันทึกข้อมูลในแบบบันทึกและในคอมพิวเตอร์ การตรวจสอบ การวิเคราะห์ และการรายงานข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ทางวิชาการเท่านั้น

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นและมีความเข้าใจดีทุกประการแล้ว ยินดีเข้าร่วมในการวิจัยด้วยความเต็มใจ จึงได้ลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมนี้

..... ลงนามผู้ให้ความยินยอม

(.....) ชื่อผู้ยินยอม ตัวบรรจง

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

ข้าพเจ้าได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย อันตราย อาการไม่พึงประสงค์ หรือความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด ให้ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เข้าร่วมการวิจัยตามนามข้างต้นได้ทราบและมีความเข้าใจดีแล้ว พร้อมลงนามลงในเอกสารแสดงความยินยอมด้วยความเต็มใจ

..... ลงนามผู้ทำวิจัย

(.....) ชื่อผู้ทำวิจัย ตัวบรรจง

วันที่เดือน..... พ.ศ.....

..... ลงนามพยาน

(.....) ชื่อพยาน ตัวบรรจง

วันที่เดือน..... พ.ศ.....

แนวคำถามสัมภาษณ์ (In-depth Interview)

หัวข้อ : แรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะในผู้มีศักยภาพทางธุรกิจสูง

ประสบการณ์ในวัยเด็ก

ครอบครัวที่ท่านเติบโตมา เป็นอย่างไร คิดว่าการเลี้ยงดู มีผลทำให้เป็นคนมีจิตสำนึกสาธารณะหรือไม่

มีกิจกรรมในวัยเรียนอะไรที่สำคัญ และ ทำให้รู้สึกอยากที่จะทำเพื่อสังคม หรือไม่

มีกลุ่มเพื่อนในวัยเรียนที่มีโอกาสได้เรียนหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ที่เป็นแรงจูงใจให้ทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะหรือไม่

ครอบครัวได้ปลูกฝังเรื่องการมีจิตสำนึกสาธารณะหรือไม่

บรรทัดฐานทางสังคม

การที่คุณเป็นคนที่มีจิตใจเป็นผู้ให้แบบนี้ คิดว่ามีผลมาจากที่สังคมกำหนดว่าคนดีต้องเป็นคนเสียสละหรือไม่

รู้สึกอย่างไร เวลาที่มีคนมาบอกว่าคุณเป็นคนดีเพราะสังคมตั้งบรรทัดฐานไว้

นิสัยพื้นฐานที่มักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

คุณมองตัวเองเป็นอย่างไร โดยส่วนตัวแล้วตนเองเป็นคนมีแนวคิดจิตสำนึกสาธารณะหรือไม่ อย่างไร

คนรอบตัวมองคุณว่าเป็นคนที่มีจิตสำนึกสาธารณะหรือไม่

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

หากไม่มีผู้ใดทราบบว่าคุณเป็นผู้ทำกิจกรรมเพื่อสังคม คุณจะทำหรือไม่

หากกิจกรรมที่คุณทำเพื่อสังคม ทำไปแล้วมีผลร้ายตามมา เช่นมีคนหาว่าคุณทำไปเพื่อสร้างชื่อเสียง /กิจกรรมทำแล้วผลตอบแทนไม่ดี คุณจะรู้สึกอย่างไร ส่งผลกับการทำต่อไปหรือไม่

สิ่งแวดล้อม

ในการทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะมีแรงจูงใจจากอะไร หรือ ใคร และอย่างไร

กลุ่มเพื่อนในปัจจุบัน มีโอกาสได้ร่วมกันทำกิจกรรมที่เป็นแรงจูงใจให้ทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะหรือไม่

คู่ครองได้ส่งผลทำให้เกิดแรงจูงใจหรือไม่ ถ้ามีเหตุการณ์อะไรที่ทำให้เริ่มทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะ

คุณมีบุคคลต้นแบบ ที่เป็นแรงบันดาลใจให้คุณทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะหรือไม่ ใคร

ศาสนา

ความเชื่อในศาสนาที่คุณนับถือ มีส่วนผลักดันให้คุณทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะหรือไม่

เหตุการณ์สำคัญในชีวิต

มีแรงกดดันทางสังคมด้านไหน ที่ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการลุกขึ้นมาช่วยเหลือผู้อื่นหรือไม่

ถ้ามี อะไรเป็นสิ่งที่ทำให้เริ่มทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะ

มีเหตุการณ์สำคัญในชีวิต/ การสูญเสีย/ ความประทับใจในอดีต/ ละครที่ดู /หนังสือที่อ่าน/ คำพูดบางคำ/ หรืออะไรบางอย่างที่ผ่านเข้ามาในชีวิตแล้วเป็นเหตุการณ์สำคัญที่มีผลทำให้เกิดแรงจูงใจ หรือ ผลักดันให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมเพื่อสาธารณะหรือไม่

ทัศนคติ

ความรู้สึกนึกคิดของคุณ ที่มีต่อคนที่ทำกิจกรรมที่มีจิตสำนึกสาธารณะมีอย่างไร

มีความคิดเห็นต่อผู้ที่มีศักยภาพทางธุรกิจ อย่างไร

ถ้าคุณเป็นคนที่ยังจนอยู่ คุณจะทำเพื่อคนอื่นหรือไม่

ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

ที่คุณทำกิจกรรมเพื่อสังคม เพราะคุณอยู่ในที่นั้นๆด้วยหรือไม่

หากกิจกรรมที่คุณทำ เป็นการทำให้สังคมอื่นๆที่คุณไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง คุณยังจะทำอยู่หรือไม่

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวสุภารัตน์ ศรีสุรกันต์

วันเดือนปีเกิด 27 มีนาคม 2525

ที่อยู่ 10 ม.3 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160

โทร. 082 082 8614 Email : pleideo@gmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2545 อักษรศาสตรบัณฑิต เอกนาฏศาสตร์ (ศิลปะการละคร) มหาวิทยาลัย ศิลปากร

ประวัติการทำงาน

2543-2545 นักแสดง สังกัด ภัทราวดีเธียเตอร์

2544-2550 นักแสดงสังกัด เอ็กแซกท์,ซีเนรีโอ,รัชดาลัยเธียเตอร์

2547-2548 อาจารย์วิชาแจสแดนซ์ สถาบัน KPN นครปฐม

2547-2549 อาจารย์วิชาแจสแดนซ์และActing โรงเรียนดนตรีนครปฐม

2549 อาจารย์วิชาแจสแดนซ์และ kid let move สถาบัน KPN 69,

KPNเพชรเกษม

2550-ปัจจุบัน ผู้บริหาร สถาบันสอนศิลปะการแสดงเพื่อพัฒนาศักยภาพ IDEO

Performing Arts

ที่ปรึกษา ด้านวิชาทางศิลปะการแสดง รร.ดนตรี คีตพัฒน์ จังหวัดเพชรบุรี

ที่ปรึกษา ด้านวิชาทางศิลปะการแสดงโรงเรียนดนตรีศิริทิพย์ FORTE MUSIC SCHOOL

ผู้กำกับการแสดง/ออกแบบการแสดง/กำกับลีลา/วิทยากรรับเชิญด้านศิลปะการแสดงมหาวิทยาลัยทั้งรัฐ

และเอกชน

ศิลปินจิตอาสาผู้จัดกิจกรรมคอนเสิร์ต ณ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญและหน่วยงานต่างๆทั่ว

ประเทศ

